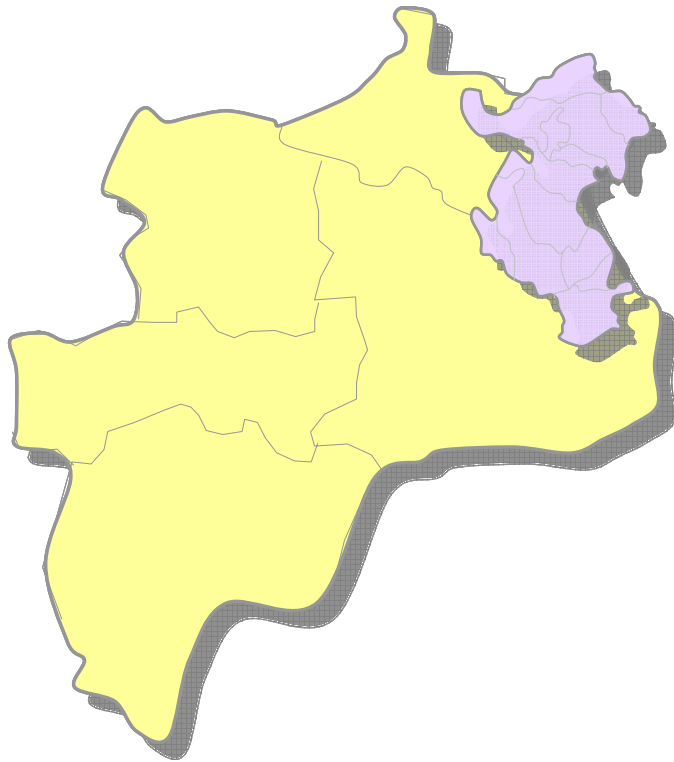

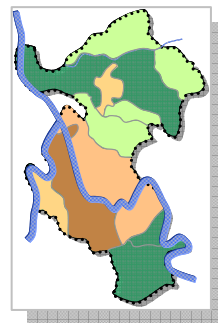
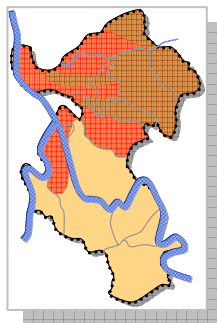
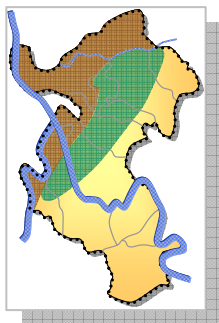
ОПШТИНА ТИШЕВАЦ

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ИНСТИТУТ ЗА УРБАНИЗАМ И СТАНОВАЊЕ

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ТИШЕВАЦ

Београд - Тишевац, 2011. године

Наручилац плана: Општина Ћићевац
Председник Општине: Златан Кркић, дипл. правник

Обрађивач плана: Југословенски институт за урбанизам и становање
ЈУГИНУС А.Д.
Београд, Андрићев венац бр. 2/II
Директор: Ивана Марковић, дипл. инг. грађ.

Руководилац израде плана:
Мр Александар Вучићевић, дипл. просторни планер, одговорни планер

Чланови радног тима:

Мр Александар Вучићевић, дипл. просторни планер, одговорни планер
Душан Шљиванчанин, дипл. просторни планер
Др Богдан Лукић, дипл. просторни планер, одговорни планер, одговорни урбаниста
Др Марина Тодоровић, дипл. географ
Драгана Курбалија, дипл. просторни планер
Никола Ристић, дипл. инж. саобр., одговорни пројектант
Душан Алексић, дипл. инж. арх., одговорни пројектант, одговорни урбаниста
Дубравка Павловић, дипл. просторни планер, одговорни планер, одговорни урбаниста
Весна Лимић, дипл. инж. арх., одговорни урбаниста, одговорни пројектант
Ивана Марковић, дипл. инж. грађ., одговорни урбаниста, одговорни пројектант
Милена Вуловић, дипл. инж. грађ.
Јелена Игњатовић, дипл. инж. арх.
Драган Јечменица, дипл. просторни планер
Надежда Коругић, арх. техн.
Александра Ђумић, дипл. просторни планер
Милица Калезић, дипл. просторни планер
Марија Дробњаковић, дипл. просторни планер
Александра Алексић, дипл. економиста

Консултанти израде плана испред општине Ћићевац:

Драгана Радосављевић, дипл. инж. менаџерства
Зоран Антић, дипл. инж. грађ.

САДРЖАЈ

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	3
1.1. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	3
1.2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И СУСЕДНИХ ПОДРУЧЈА	3
1.3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	10
1.4. ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА (SWOT АНАЛИЗА)	24
2. ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	29
2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ	29
2.2. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОСЕБНИМ ОБЛАСТИМА	29
2.3. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	32
2.4. РЕГИОНАЛНЕ И ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА	35
3. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА	37
3.1. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И РАЗВОЈА ПРИРОДЕ И ПРИРОДНИХ СИСТЕМА	37
3.2. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА И ДИСТРИБУЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА, МРЕЖЕ НАСЕЉЕНИХ МЕСТА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ	38
3.3. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ЕКОНОМИЈЕ, ДИСТРИБУЦИЈЕ АКТИВНОСТИ И УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА	43
3.4. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНОМ ИНФРАСТРУКТУРНОМ МРЕЖОМ	50
3.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА	70
3.6. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ТЕХНОЛОШКИХ УДЕСА	80
4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА	83
4.1. ТЕРИТОРИЈЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА	83
4.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈА ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА	83
5. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	134
5.1. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И МЕРЕ ЗА РАВНОМЕРНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ РАЗВОЈ	134

5.2.	УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	137
5.3.	МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	137

ГРАФИЧКИ ДЕО

Реферална карта бр.1 – Намена простора (P= 1:25 000)

Реферална карта бр.2 – Мрежа насеља и инфраструктурни системи (P= 1: 25 000)

Реферална карта бр.3 – Туризам и заштита простора (P= 1:25 000)

Реферална карта бр.4 – Карта спровођења (P= 1:25 000)

Шематски прикази уређења насеља за које није предвиђена израда урбанистичких планова (P= 1:5 000)

На основу члана 35. става 9. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09 и 81/09), Скупштина општине Ћићевац, на 26. седници одржаној дана 24.3.2011. године, донела је

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ЋИЋЕВАЦ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Просторни план општине Ћићевац (у даљем тексту: Просторни план) припремио је ЈУГИНУС а.д из Београда.

Одлуку о изради Просторног плана са Програмом израде Просторног плана донела је Скупштина општине Ћићевац на седници одржаној 25.12.2008. год. Претходно је Програм израде Просторног плана усвојила Комисија за планове општине Ћићевац 12.12.2008.год.

Просторни план је припремљен на основу **Стратегије развоја планског подручја**, као прве фазе у изради Просторног плана, коју је разматрала (обавила стручну контролу) Комисија за планове општине Ћићевац, на седници од 8.6.2009. године и верификовала као **Концепт плана** на седници од 16.3.2010. год. На седници од 19.3.2010. год. Комисија за планове Општине дала је позитивно мишљење на **Нацрт Просторног плана**.

Правни основ израде Просторног плана се огледа у члану 19. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09 и 81/09) којим је прописано да се просторни план јединице локалне самоуправе доноси за територију јединице локалне самоуправе. Доношење Просторног плана је у надлежности Скупштине општине Ћићевац.

Просторни план је припремљен у складу са одредбама Правилника о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", број 31/10 и 69/10).

Садржина просторног плана општине је одређена чланом 20. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09 и 81/09) и члановима 6-10. Правилника о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", број 31/10 и 69/10), којим је прописано да просторни план садржи текстуални део и графички приказ. Графички приказ просторног плана општине представљају четири рефералне карте (у размери Р 1:25 000) и шематски прикази уређења насеља за која није предвиђена израда урбанистичког плана.

Временски хоризонт Просторног плана општине Ћићевац је 2020. година.

Стратешка процена утицаја на животну средину је саставни део планског документа, а урађена је у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину («Сл. Гласник РС», бр. 135/04 и 88/10). Стратешка процена се радила истовремено са израдом Просторног плана, чиме су створени услови за благовремено интегрисање захтева везаних за заштиту животне средине у поступак припреме Просторног плана.

Повод за израду Просторног плана се огледа у потребама (обавезама) за:

- даљом разрадом и имплементацијом планских решења дефинисаних:

- Просторним планом Републике Србије ("Службени гласник РС", број 88/10);
- Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Аутопута Е-75, деоница Београд-Ниш ("Сл. гласник РС", бр. 69/03);
- Генералним пројектом аутопута Е-761 (Појате-Прељина) који је добио позитиван извештај Ревизионе комисије;
као планских докумената вишег реда чија планска решења за подручје општине Ћићевац је потребно да се даље разраде и примене кроз израду Просторног плана;
- планским усмеравањем ширења грађевинског земљишта, као и дефинисањем стратешког оквира за валоризацију положаја и улоге општине Ћићевац у просторном развоју ширег региона;
- израдом јединственог планског документа који ће представљати плански и правни основ за реализацију локалних интереса свих физичких и правних лица са подручја Општине;
- израдом планског документа који је могуће директно примењивати, првенствено по питању организације и уређења простора, као и изградње објеката у оним деловима Општине чији даљи просторни развој није потребно да се дефинише и усмерава кроз израду урбанистичких планова; и
- израдом развојног документа који уз уважавање основних европских принципа и начела просторног развоја, представља основ за привлачење и реализацију инвестиција из локалних, националних и европских фондова.

Просторним планом су разрађена начела просторног уређења, утврђени циљеви просторног развоја, организација, заштита и коришћење простора, као и други елементи значајни за просторни развој општине Ћићевац.

У припреми Концепта и Нацрта просторног плана расположиве податке, предлоге и сугестије дала су надлежна јавна предузећа и установе (ЈП «Путеви Србије», ЈП «Железнице Србије», «Телеком Србије», ЈП «ПТТ Србија», ЈП «СрбијаГас», ЈКП «Развитак» Ћићевац, Министарство одбране Републике Србије, Завод за заштиту природе Србије, ЈП «Србијашуме», Републички сеизмолошки завод, ЈП «Електро mreжа Србије», «Електродистрибуција» Крушевац, ЈВП «Србија воде») Регионална привредна комора Крушевац, месне заједнице, привредни субјекти, надлежни органи управе Општине и Комисија за планове општине Ћићевац.

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1.1. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Обухват Просторног плана је простор Општине укупне површине од 124 km², на коме се налази 10 насеља (12 целих катастарских општина) и на коме живи 10 755 становника по попису становништва 2002. године. Према административној подели Републике Србије, Општина припада Расинском округу, а граничи се са општинама Параћин (на северу), Ражањ (на истоку), Варварин (на западу) и Крушевац (на југу). Границу просторног плана чине спољашње границе катастарских општина Појате, Плочник, Радошевац, Лучина, Сталаћ, Браљина, Мојсиње, Трубарево, Град Сталаћ, Мрзеница и Ћићевац.

Табела бр.1: Површине катастарских општина, број насеља и број становника 2002. год.

	Насеља	Катастарске општине	Површина К.О. (у km ²)	Број становника
1.	Браљина	Браљина	8	118
2.	Град Сталаћ	Град Сталаћ	17	800
3.	Лучина	Лучина	9	927
4.	Мојсиње	Мојсиње	3	36
5.	Мрзеница	Мрзеница	4	221
6.	Плочник	Плочник	8	593
7.	Појате	Појате	10	986
8.	Сталаћ	Сталаћ	18	1828
9.	Трубарево	Трубарево	13	152
10.	Ћићевац	Ћићевац	26	5094
		Ћићевац град	3	
		Радошевац	5	
	Укупно		124	10755

1.2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И СУСЕДНИХ ПОДРУЧЈА

1.2.1. ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ДО 2020. ГОДИНЕ („Сл. гласник РС“, бр. 88/10)

Природни ресурси

Основни циљ код **коришћења пољопривредног земљишта** је заштита екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција пољопривредног земљишта, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа.

Основни циљ **управљања шумама у шумским подручјима** је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на такав начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми. Према Плану оптималне шумовитости и пошумљавања до 2014. године Расинска област под шумама ће имати 121 050 ha, док је оптимална шумовитост 42,7%. Животињски свет је разноврстан, претежно заступљен са различитим врстама ситне дивљачи.

У области управљања водама, основни циљ је интегрално **уређење, заштита и коришћења вода** на подручју Републике Србије, третираног као јединствени водoprивредни простор. У снабдевању водом, приоритет се даје локалним извориштима, а недостајуће количине воде ће се обезбеђивати из великих регионалних система која се ослањају на изворишта републичког значаја.

У области **обновљивих извора енергије**, основни циљ је њихово значајније повећање учешћа у енергетском билансу, уз поштовање принципа одрживог развоја.

Заштита и унапређење квалитета животне средине

Основни циљ је **заштита и унапређење животне средине** као основа уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора - заустављање даље деградације, превентивна заштита од свих планираних активности које могу угрозити постојећи квалитет природне и животне средине, уз санацију и ревитализацију угрожених подручја.

На територији општине Ћићевац подручје загађене и деградиране животне средине је дуж коридора аутопута Београд-Ниш. Подручјима угрожене животне средине са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота припадају коридори државних путева I и II реда и водотоци III класе. За ова подручја треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

У области **управљања отпадом** основни циљ је развијање одрживог система ради смањења загађења животне средине и деградације простора. Регионални центар за управљање комуналним отпадом коме припада Ћићевац налази се у Крушевцу. За успостављање система управљања опасним отпадом планира се изградња једног Националног центра за управљање опасним и медицинским отпадом. Центар ће бити лоциран у централној Србији, у региону који обухвата Моравичку, Шумадијску, Поморавску, Рашку и Расинску област и садржаће постројење за физичко-хемијски третман опасног отпада који мора бити изграђен у складу са међународним стандардима.

Биодиверзитет, заштита и одрживо коришћење природног, културног наслеђа и предела

У области **заштите и одрживог коришћења природног наслеђа** основни циљ је: очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и усклађивање националног са међународним системом заштите природе. У области заштите природе, у планском периоду биће дефинисан статус, просторни обухват и режими заштите за подручје Мојсињске планине и Сталаћка клисура Јужне Мораве.

У области **заштите културних добара** основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета у складу са европским стандардима заштите. Подручје општине Ћићевац се налази на међународној културној стази.

Основни циљеви **заштите, уређења и развоја предела** Републике Србије су разноврсни, високо квалитетни и адекватно коришћени предели и физички уређена, за живот и боравак пријатна рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности. Ћићевац припада руралним пределима чији се развој заснива се на уважавању њиховог специфичног предеоног карактера, затечених вредности и капацитета предела.

Основно стратешко опредељење просторног планирања инфраструктуре са аспекта **одбране земље** јесте: рационална организација, уређење и коришћење простора у складу са дугорочним потребама Министарства одбране и Војске Србије и потенцијалима природних и створених вредности, чиме се постиже рационалније коришћење простора; постизање већег степена интегрисаности простора за потребе система одбране и простора посебне намене у простор Републике у циљу стварања услова за дугорочни економски и социјални развој.

У области **природних непогода и технолошких удеса** основни циљ је њихово интегрално управљање као основа за обезбеђење услова за ефикасан просторни развој, очување људских живота и материјалних добара. У том смислу, неопходно је створити добро организоване и опремљене службе које ће моћи да успешно раде на превенцији од ових катастрофа, као и на одбрани и отклањању последица, уколико се јаве. Ћићевац припада подручју очекиване јачине земљотреса преко 8⁰MCS са потенцијалном поплавним подручјима у долинама речних токова Јужне, Западне и Велике Мораве.

Демографски и просторно – функционални развој

Основни циљ је ублажавање негативних тенденција **демографског развоја** које би се остварило кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације) у дужем временском периоду. На основу урађених пројекција, густина насељености у Расинском округу 2020.године износиће 85 становника на km².

Просторно-функционални развој треба да буде заснован на моделу функционалних урбаних подручја која ће бити инструменти уравнотеженог или подношљиво неуравнотеженог просторног развоја Републике Србије. Ћићевац је мањи урбани центар који припада перспективном функционалном урбаном подручју националног значаја чији је центар у Крушевцу.

Одрживи рурални развој

Основни циљ развоја села и руралних подручја је повећање квалитета живљења у руралним подручјима кроз очување, обнову и одрживи развој њихове економске, социјалне и еколошке виталности, као резултат децентрализације градова и општина. У руралном подручју Поморавља планирана је диверзификација руралне економије, развој додатних економских активности на газдинству, модернизација и рационализација система размене знања и информација у пољопривреди.

Привреда

Основни циљ управљања просторном дистрибуцијом и организацијом **пољопривреде** је остваривање одговарајућег обима и асортимана сигурне понуде квалитетне хране и сировина за развој конкурентне прерађивачке индустрије, у складу са територијално хетерогеним природним и социоекономским погодностима и ограничењима. Приоритетни правци просторне оријентације пољопривредне

производње у брдској расинској области је мешовито сточарство, воћарство и виноградарство.

Основни циљ развоја **индустрије** је опоравак, повећање секторске и територијалне конкурентности и запослености обезбеђењем повољних опшних, инфраструктурних и просторних услова, као и њена равномернија просторна дистрибуција усклађена са потенцијалом регионалних, урбаних и руралних подручја, захтевима климатских промена и смањења притиска на ресурсе. Ћићевац је мањи индустријски центар (1500 - 5000 запослених у индустрију) који се налази на коридору 10 и у близини магистралног коридора ка Крушевцу. Један од проблема територијалног развоја индустријских зона и индустријских паркова је изостајање индустријских зона и паркова у Републици Србији. На подручју општине Ћићевац планирано је формирање индустријске зоне/индустријског парка.

Основни циљ просторног развоја **туризма** у Републици Србији је просторно-еколошка подршка остваривању концепта одрживог развоја туризма, компромисним интегрисањем принципа и стратешких, планских и програмских докумената развоја туризма, заштите и уређења туристичких простора, уз оптимално задовољавање социјалних, економских, просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа, интереса тржишта и услова прекограничне и међународне сарадње. Ћићевац припада секундарним туристичким просторима и за општину су релевантни следећи туристички производи: путни touring туристички правац у коридору аутопута Е75, бициклизам (Euro Velo 11), рурални туризам (агротуризам и комбиновани сеоски туризам), верски туризам (манастири).

Одрживи транспорт, мреже и објекти

Приступачност територије Републике Србије и њених регионалних целина представља један од кључних критеријума за мерење успешности просторног развоја и један је од најважнијих индикатора за одређивање просторних аспеката саобраћајних система. Општина Ћићевац територијално припада Расинском округу чији је степен потенцијалне регионалне приступачности изнад просека.

Основни циљ развоја **путног саобраћаја** и путне инфраструктуре је: остваривање и развој саобраћајног система Републике Србије који омогућава одрживу мобилност становништва, пружа подршку убрзаном развоју Републике Србије и њеној конкурентности у региону и шире на подручју Југоисточне Европе. На територији општине Ћићевац планирано је следеће:

- рехабилитација деонице државног пута I реда М-5 Појате-Крушевац-Краљево-Чачак (до 2014. год.);
- активности на аутопутском правцу Појате-Крушевац-Краљево-Чачак-Пожега-Ужице-Котроман.

Основни циљ **железнице** је да се адекватним мерама и у разумном временском периоду постигне такав ниво стања инфраструктуре, која ће, уз модернизацију возних средстава, омогућити да се побољша квалитет и брзина железничког саобраћаја на националној мрежи, а да ЈП „Железнице Србије” нивоом услуге привуку путнике и робу и успешно послују, имајући у виду јавну и комерцијалну функцију. Коридор 10 представља кичму железничке мреже Републике Србије, природну и најрационалнију везу централне и западне Европе са Грчком и Блиским истоком. Планира се реконструкција, изградња и модернизација постојећих пруга Коридора 10 у двоколосечне пруге високе перформансе за мешовити (путнички и теретни) саобраћај, комбиновани транспорт и пројектоване брзине од 160 km/h, а где год је то могуће 220 km/h. На прузи Београд-Ниш приоритет представља и

реконструкција и изградња једноколосечне пруге на деоници Сталаћ – Ђунис у двоколосечну пругу.

Одржива техничка инфраструктура

Два основна циља реформе **енергетског система** су обезбеђивање сигурности и економичности снабдевања привреде и становништва енергијом и успостављање нових квалитетних услова рада, пословања и развоја у производњи и потрошњи енергије, који ће подстицајно деловати на привредни развој Републике Србије, заштиту животне средине и интеграцију у регионално и европско тржиште енергије.

Основни циљ развоја **енергетске инфраструктуре** је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Републици Србији.

У области **обновљивих извора енергије** основни циљ је повећање њиховог коришћења уз смањење негативних утицаја на животну средину, што је у економском интересу Републике Србије. Такође, један од циљева је и повећање **енергетске ефикасности** у секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу Републике Србије, од значаја за заштиту животне средине, а све у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

У области хидротехничке инфраструктуре основни циљ је оптимизација интегралних **водопривредних система** на јединственом водопривредном простору Републике Србије и усклађивање њиховог развоја са циљевима очувања животне средине и других корисника простора. Планира се да насеља општине Ћићевац се снабдевају водом из акумулације „Ђелије“, као део расинско-поморавског система за снабдевање водом. У оквиру интегралног пројекта уређења долине Велике Мораве каскада од седам проточних ХЕ, чији се успори нлазе у границама реконструисаних одбрамбених насипа. Стратешки приоритети у области развоја водопривредне инфраструктуре су обнова мреже водовода и постројења за прераду воде.

Коришћење земљишта и земљишна политика

Основни циљ је рационално коришћење **грађевинског земљишта** и успостављање економски ефикасног и социјално праведног система управљања грађевинским земљиштем.

1.2.2. ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА АУТОПУТА Е-75, ДЕОНИЦА БЕОГРАД- НИШ („Сл. гласник РС“, бр. 69/03)

Подручје Просторног плана обухвата простор површине 1835 km², између осталих и подручје општине Ћићевац: целе катастарске општине Појате, Ћићевац (варош), Ћићевац и Плочник и представља западну границу коридора. Општина Ћићевац припада групи општинских центара који се још нису формирали као градска насеља, заједно са Баточином, Ражњем и Лаповом.

Развој и размештај индустрије

Ћићевац представља мањи индустријски центар са 1.000-5.000 запослених у индустрији.

Функција магистралног гасовода

На траси магистралног гасовода је планирано комплетирање разводне гасоводне мреже, чиме би се знатно повећао број гасифицираних градова и насеља, па је изграђен разводни гасовод у Ћићевицу.

Развој железничке мреже ће имати следеће приоритете

Изградња једноколосечне пруге Параћин-Бољевац-Зајечар, у складу са Просторним планом Републике Србије, која би делом користила трасу укинуте пруге узаног колосека Ћићевац-Зајечар, чиме ће се Зајечар и Тимочка крајина квалитетном пружном везом повезати са Београдом и централном Србијом.

Положај коридора железничке пруге

Планирана је реконструкција и модернизација магистралне пруге Београд-Ниш, и то:

- између железничких станица „Велика Плана“ и „Ћићевац“ задржава се постојећи коридор и реконструише двоколосечна пруга, чиме ће се омогућити брзине од 120-160 km/h (уз изградњу другог колосека у дужини од 2 km и новог моста преко реке Мораве у Ћуприји); и
- од Ћићеваца да Ђуниса се планира изградња новог дела двоколосечне пруге у дужини од 19 km са делом у тунелима.

Када је реч о повезивању делова мреже магистралне пруге новим пружним везама планира се изградња, реконструкција и модернизација железничког правца од Параћина ка Бољевцу, Зајечару и Тимочкој крајини. Планира се изградња нове једноколосечне пруге за саобраћај возова брзинама до 120 km/h, која би делом користила трасу укинуте пруге узаног колосека Ћићевац-Зајечар.

План веза путне мреже

План веза аутопута Е-75 са окружењем је остварен путем петљи и денивелисаних укрштања, на подручју од Бубањ Потока до Трупала се налази петља „Појате“ (752+512), и у функцији је повезивања делова подручја општине Ћићевац.

Одржавање коридора постојећих државних путева I и II реда у функцији квалитетног алтернативног путног правца аутопуту Е-75, без наплате путарине, се такође наводи као приоритет. Коридор алтернативног путног правца пружаће се паралелно коридору аутопута са деоницама са леве и десне стране, чије ће се функционално повезивање остварити петљама и денивелисаним укрштањима.

План веза електроенергетске инфраструктуре

План веза електроенергетске инфраструктуре са окружењем се у општини Ћићевац остварује преко ТС 110/35 kV „Параћин 1“- „Ћићевац“, далековод број 152/2 и „Крушевац 1“- „Ћићевац“, далековод број 152/1.

Саобраћајни објекти

Од саобраћајних објеката на територији општине Ћићевац, налазе се:

- постојеће одмориште „Рубин“ тип I десно, (око km: 753+000), које има неповољну локацију на излазном краку петље „Појате“ према Нишу, са привременом наменом до реализације комплекса мотела „Рубин 2“;

- планирано одмориште „Брачин“ тип II лево, (око km: 757+000), на граници Општине са општином Ражањ;
- постојећа бензинска станица „Појате 1“ у саставу реконструисаног туристичко - рекреативног комплекса мотела „Рубин 1“ – лево (km: 753+200);
- планирана бензинска станица „Појате 2“ у саставу планираног туристичко рекреативног комплекса мотела Рубин 2 – десно (km: 755+000);
- постојећи мотел „Рубин 1“ тип II, са леве стране аутопута (km: 753+200); и
- планирани мотел “Рубин 2“ тип II, са десне стране аутопута (km: 755+000).

Заштита животне средине, природе и непокретних културних добара

Санација, заштита и унапређење животне средине и осетљивих подручја са становишта предеоне екологије на подручју Просторног плана оствариваће се применом:

- техничких мера за отклањање или смањење на прихватљиви ниво неповољних утицаја; и
- биолошко-еколошких мера, комбинацијом живог и неживог материјала и озелењавањем, за заштиту од: буке, прашина, навејавања снега, ерозије, заштиту пољопривредног земљишта и воде, санацију клизишта, реколонизацију флоре и фауне, поспешење безбедности, естетско уређење простора коридора и др.

Планом су дефинисане комплексне мере у области заштите животне средине и предела (мере заштите земљишта, подземних и површинских вода, мере заштите од буке и вибрација, мере заштите од загађеног ваздуха, мере за руковање чврстим отпадом, мере заштите од удеса цистерни са опасним материјама, мере заштите на пратећим садржајима аутопута, мере за унапређење стања вегетације, мере естетског уређења инфраструктурног коридора, мере заштите дивљачи) које ће се примењивати у даљој разради ППИК у урбанистичким плановима на планском подручју.

Утврђене су и посебне мере заштите и унапређења природних и непокретних културних добара (на подручју општине Ћићевац која је у обухвату ППИК нису евидентирана заштићена природна и културна добра изузетног и великог значаја).

Режим коришћења и мере заштите вода и заштите од вода

У општини Ћићевац се снабдевање становништва водом остварује преко Расинско-поморавског регионалног система, водоакумулације „Ђелије“ на Расини, планираних водоакумулација „Равна Река“ на Ресави и „Забреге“ на Црници. Осим тога, приоритет је изградња система за пречишћавање отпадних вода.

Биланси планиране намене површина

Општина Ћићевац заузима 46,40km² укупне површине коридора, од тога пољопривредне површине заузимају 72,2% (2001. године), шумске 16,2%, док остале површине заузимају 11,6% укупне површине. Очекује се да ће до 2020. године тај проценат остати приближно исти. Сходно учешћу појединих општина и градова конверзија површина општине Ћићевац износи укупно до 0,5 km².

Прва етапа спровођења плана

До 2006., односно 2011. године приоритет је развој канализационих система и постројења за пречишћавање отпадних вода у заштитним зонама изворишта

водоснабдевања; заштита животне средине подизањем нових шума и заштитних шумских појаса до 2006. године код изворишта водоснабдевања насеља.

1.2.3. ОСТАЛИ РЕЛЕВАНТНИ РАЗВОЈНИ ПРОГРАМИ, СТРАТЕГИЈЕ И ПРОЈЕКТИ

Током рада на изради ППО, такође је коришћена и обимна литература, планска и пројектна документација, као и стратешки планови развоја појединих сектора и делатности.

За Планско подручје су релевантне и бројни стратегије, планови, развојни програми и пројекти и друга документација: Национална стратегија одрживог развоја (2008.), Стратегија регионалног развоја 2007-2012.год., Стратегија пољопривреде Републике Србије (2005.), Стратегија развоја шумарства Републике Србије (2006.), Стратегија развоја енергетике Републике Србије (2005.), Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији у периоду од 2006. до 2010.год., Стратегија развоја туризма Републике Србије (2006.), Стратегија управљања отпадом 2010-2019. (2010.), Водопривредна основа Србије (Сл.гла. РС 11/02); Шумско – привредна основа за предметно подручје, Стратегија развоја општине Ћићевац и др. Сва валидна решења су искоришћена и адекватно укључена у концепт развоја Планског подручја.

Поред наведених важећих докумената, при изради Нацрта коришћени су радни материјали и свеске документације, као и Нацрт новог ПП Републике Србије, чија су планска решења детаљно проучена и укључена у Нацрт ППО Ћићевац. Такође у обзир су нарочито и елементе из Одлуке о изради ППППН система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш), ("Службени гласник РС", број 15/09). Наведеном Одлуком, обухваћене су КО Плочник, Појате, Ћићевац и град Ћићевац.

1.3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Општина Ћићевац се налази на самој раскрсници аутопута и пута за Крушевац, Краљево, Приштину, на месту где се спајају реке Јужна и Западна Морава градећи реку Велику Мораву и на обронцима Мојсињских планина. Обухвата територију од око 124 km² на којој живи нешто више од 12.000 становника. Спада међу најмање општине у Републици Србији.

1.3.1. ПРИРОДНИ КОМПЛЕКС

Рељеф. Рељеф општине Ћићевац је равничарско-брежуљкастог типа и одликује се благо заталасаним теренима, који се од стрмих коса и падина у јужном и источном делу постепено спуштају ка равном алувијалном тлу. Терен се простире у појасу од 131 до око 500m н.в.. Велики део Општине лоциран је у алувијалној равни Велике Мораве која протиче њеним западним делом, док се са источне стране пружају обронци Буковика. У јужном делу Општине епигенетски се усекла река Западна Морава у шкриљцима Сталаћких брда (Мојсињске и Послоњске планине) градећи Сталаћку клисуру у дужини од 20 km и дубини 350m.

Геолошке карактеристике. Рељеф се одликује благо нагнутим теренима, који се од стрмих падина на источној страни постепено спуштају ка алувијалној равни реке Велике Мораве са западне стране. Општина својим највећим делом лежи на равничарском терену, благо нагнутом према западу. Апсолутна надморска висина креће од 133 до 325 m, а највећи део општине је на висини од 140 до 150 m.

Експозиција терена је углавном неповољна, са најмање јужно експонираних терена, који су доста стрми, самим тим и слабо насељени.

Терен је углавном од плиоценских седимената, представљен песковима, шљунком и англомератима.

У геолошком смислу издвајају се две зоне и то:

- северна-северозападна, чији терен сачињавају глиновити, песковити, лапоровити терени, са израженим језерским седиментима и пролувијумом јужно од тока Јовановачке реке;
- централна, јужна, западна и југозападна зона, чији терен углавном чине кристаласти шкриљци високог степена метаморфизма (мигматити, ембресити, гнајсеви).

Најраспрострањенији терени су водонепропусни (кристаласти шкриљци, глине) и претежно су распрострањени у јужним и средишњим деловима Општине (у насељима Мојсиње, Мрзеница, Браљина, Трубарево, Сталаћ), док се водопрпусни (језерски седименти, делувијум) или слабо водопрпусни терени (пешчари, конгломерати итд.), углавном налазе у северним и северозападним деловима Општине.

Инжењерско-геолошке и сеизмолошке карактеристике. На основу укупних геолошких и геоморфолошких одлика терена, Општине је подељена на:

- стабилне и условно стабилне у природним условима (шкриљци, пешчари, конгломерати, глине језерски седименти); и
- претежно нестабилне у природним условима (шљунковито-песковити терени, делувијум).

Општина Ћићевац се налази на претежно стабилном терену, који представља погодну основу за даљу изградњу објеката различитих функција. Територија Општине се налази у зони 8° MCS скале.

Климатске карактеристике. Клима је умерено-континентална, али је услед незаштићености већим планинским масивима изложена другим климатским утицајима долином река Велике и Јужне Мораве. Средња годишња температура ваздуха (станица у Ћуприји) је 11.9°C, а најхладнији месец је јануар, док су најтоплији јул и август. Температурне суме овог подручја повољне су за гајење разних пољопривредних култура, а за вегетациони период се узима трајање од марта до новембра. Битни за обављање пољопривредне производње су још и број мразних дана, који је овде највећи у јануару и фебруару, док се ређе јављају у раним пролећним и касним јесењим месецима, али је битан и број тропских дана који су ограничени углавном на летњи период. Што се тиче количине падавина која се овде излучи, 620-644mm годишње, она није довољна па се влага пољопривредним културама надокнађује наводњавањем. Највише падавина се излучи у мају и јуну када су пољопривредним културама неопходне, а најмање у фебруару и марту, мада је и септембар, као месец у коме се обавља већина пољопривредних радова, релативно сув.

Основне карактеристике су топла и сува лета, хладне зиме са снегом, док су пролеће и јесен умерено топли са већом количином падавина у односу на зиму и лето. Подаци о климатским карактеристикама су приказани на основу осматрања на метеоролошким станицама у Крушевцу и Ћуприји, у периоду од 1961. до 1990. године, и то:

- средња годишња температура ваздуха износи 10.8°C (средња максимална температура је 27.6 °C, а средња минимална -4.6 °C);
- годишња облачност од око 118 дана;
- просечна количина падавина износи 647mm; и
- ветрови из јужног и северног правца и то посебно у зимским месецима, са честим ударима кошава али и често заступљеним „тишинама“, данима без ветра.

Хидролошке карактеристике. Основну хидролошку мрежу Ћићеваца и његове шире околине чине три тока великих река Јужне, Западне и Велике Мораве.

Велика Морава настаје спајањем река Западне и Јужне Мораве код града Сталаћа. Заједно са Западном Моравом је највећа српска река. Дужина Велике Мораве је 185 km. Притоке Велике Мораве су кратке по дужини. Најдужа је Јасеница (79 km). Десне притоке су: Јовановачка река, Црница, Раваница, Ресава и Ресавица. Леве притоке су бројније, укључујући: Лугомир, Белицу, Осаницу, Рачу и Јасеницу. Многе од њих нису богате водом, али током кишних година изазивају велике поплаве, што је главни проблем целог моравског слива.

Јужна Морава је дугачка 295 km и тече углавном смером југ-север, од македонске границе, где се среће са реком Западном Моравом. Уноси велике количине еродираниог материјала у Велику Мораву, пунећи и подижући њено речно корито, што је условило велике поплаве. Јужна Морава има 157 притока. Највеће леве притоке су: Јабланица, Ветерница, Пуста река и Топлица. Десне притоке су Врла, Власина, Нишава (најдужа) и Сокобањска Моравица.

Западна Морава је дугачка 308 km и заједно са Јужном Моравом чини Велику Мораву. Настаје у пољу Ташти, источно од Пожеге, од Голијске Моравице и Ђетиње. У њу се укупно улива 85 притока. Има просечан проток од 120 m/s³, али је одликују екстремна колебања, што узрокује поплаве. Површина слива Западне Мораве износи 15.849 km² (42,3 % целог слива Велике Мораве).

Осим ових река, кроз територију Општине протичу и Јовановачка река (северним делом општине), у насељу Браљина се налази ушће Ражањске реке у Ј. Мораву, а бројни су и потоци.

Главни ток представља река Велика Морава и њене саставнице: реке Јужна и Западна Морава. Њене саставнице носе велике количине еродираниог материјала, који се таложи у горњем току Велике Мораве, због чега она мења свој ток, меандрира и често се излива плавећи околни терен и наносећи велике штете. Због тога је и неопходна регулација, која је и извршена на већем делу водотока, ради сакупљања сувишних вода и наводњавања. Њена највећа притока на подручју општине је Јовановачка река која располаже знатном количином воде у влажном периоду, у пролеће и јесен. У свом горњем току протиче кроз обешумљен водонепропустан терен, што омогућава јако сливање, али је у доњем току карактерише јаче упијање воде у неогеним седиментима. Ова река има карактеристике бујичарских токова у одређеном делу године, који су нарочито изражени у алувијалној равни, па је извршена регулација и њеног тока. У Сталаћким брдима усечено је неколико долина мањих потока, од којих су неки повремени токови који се образују после јачих киша и због великог пада њихових токова врше јаку ерозију.

Педолошке карактеристике. Општина Ћићевац лежи највећим делом на смоници, која се убраја у средње плодна земљишта. Северно и источно од насеља Ћићевац велики комплекс земљишта представљају алувијални наноси, а јужно се пружа

гајњача, врло плодно земљиште. Простор Општине покрива 75% земљишта прве категорије плодности док се у земљиште друге категорије убрајају делови Општине са вишом надморском висином, као и делови изложени ерозији вода због великог нагиба терена. С тим у вези постоје веома повољни услови за развој пољопривреде.

Шуме и шумско земљиште. Општина Ћићевац је богата шумама, посебно у јужним деловима Општине. Највише су заступљени храст, буква и граб. Процентуално највеће учешће имају приватне, док су државне шуме највише заступљене у Мојсињу.

Минералне сировине. Општина се налази у зони експлоатације неметала. Највише се експлоатишу шљунак и песак (углавном на ушћу река Јужне и Западне Мораве), постоје и налазишта глине око Сталаћа, као и налазишта уљаних шкриљаца на брду изнад Ћићевца.

1.3.2. ДРУШТВЕНИ КОМПЛЕКС

Становништво. Према подацима из пописа 2002. године општина Ћићевац има 10.755 становника, од којих је најбројније становништво општинског центра (47%). Број становника је у периоду до 1981. године незнатно растао, а после тога је почео да опада (на нивоу целе општине око 14%). Два највећа насеља (по броју становника) су општински центар Ћићевац (5.094) и Сталаћ (1.828). Карактеристичан је изузетно негативан природни прираштај. У 2006. години је рођено 70, а умрло 160 лица. Просечна густина насељености је 86 ст/км². Најгушће је насељен општински центар (149,82 ст/ км²), а најмање насеље Мојсиње (12 ст/ км²).

Старосна структура становништва је неповољна јер се огледа у врло малом учешћу млађег становништва, а најбројнија група је становништво од 15. до 59. године. Удео младог становништва (од 0 до 19 година) је, у односу на просек за Републику Србију бољи. Просечна старост становника Општине је 42,7 година, највећу просечну старост има насеље Трубарево (56,2), а најмању општински центар Ћићевац и насеље Појате (41,4). Стога се Општина налази на прелазу из дубоке ка најдубљој демографској старости.

Образовна структура становништва је веома лоша. Највећи удео у образовној структури има становништво без основне школе (22.25%) и са завршеном потпуном основном школом (23.44%), док је удео високо образованог становништва минималан. У општини Ћићевац удео активног у укупном становништву је 42% (4523), лица са личним приходом око 22% (2379), док је издржаваног становништва око 36% (3839).

Дневне миграције становништва у општини Ћићевац нису изражене, учествују са 17% у укупном броју становника. Највише су заступљени мигранти које раде или одлазе у школу у друго насеље исте Општине (51%), или у другу Општину (48%). Већина становника од рођења станује у истом месту. Миграције су највише биле изражене у периоду од 1991.- 2002. године. Број домаћинстава Општине је у порасту до 1981. године. Просечна величина домаћинства општине је 3,23 становника. Највећи број чланова домаћинства има град Сталаћ (3,76), а најмањи насеље Брањина (2,31).

Мрежа насеља. Мрежа насеља општине Ћићевац представља недовољно интегрисан и хијерархичан систем насеља. У суштини, чини део субсистема мреже насеља Расинског округа са Крушевцом као центром округа и главним полом развоја. Повољност гео-саобраћајног положаја насеља Општине посебно се огледа

у близини укрштатања два изузетно важна развојна појаса Србије: великоморавске развојне осовине (паневропски инфраструктурни коридор 10) и западноморавске осовине развоја, као најкраће саобраћајне везе између аутопутева Београд - Ниш (аутопут Е-75) и Београд - Јужни Јадран (аутопут Е-763).

Општина Ћићевац на површини од 124 km² има 10755 становника (према попису становништва 2002. године) који живе у 10 насеља, односно 12 катастарских општина (просечно насеље има 1075 становника). Насеље Ћићевац једино има статус градског, са преко 5000 становника (5094 становника 2002. године). Само једно насеље (Мојсиње) припада изразито малим насељима којима прети опасност гашења са мање од 100 становника, 3 насеља броје од 100 до 500 становника (Мрзеница, Трубарово, Браљина), 4 насеља броје од 500 до 1000 становника (Појате, Лучина, Град Сталаћ, Плочник) и 1 насеље броји од 1000 до 2000 становника (Сталаћ).

Просечна густина насељености у општини Ћићевац износи око 86 становника по квадратном километру, што је готово у рангу просека густине насељености на територији Републике Србије (85 становника/km²). Најмања густина насељености је у југоисточном, брдовитом делу Општине (атари насеља Браљина, Мојсиње и Трубарово), а највећа у централном и северном делу, услед концентрације привредних капацитета и главних саобраћајних праваца.

У односу на попис становништва 1991. године, становништво Општине просечно опада, односно представља карактеристично депопулацијско подручје у Србији у којем се пораст становништва не бележи ни у општинском центру (карактеристика већина општина централне Србије). То је последица, пре свега, механичког одлива становништа („емигрантни тип општине“) и негативног природног прираштаја. У општинском центру центру Ћићевцу живи готово половина становништва Општине (47%).

Анализом функционалне типологије насеља одређене на бази структуре активног становништва које обавља делатности у периоду 1971-2002. година, могу се уочити одређене промене у функционалним везама и односима међу насељима. Евидентан је константан трансфер активног становништа претежно у секундарне делатности (прерађивачка индустрија), а делимично и терцијарно-квартарне делатности (највише у општинском центру). Монофункционална, аграрна насеља трансформисала су се у поменутом периоду у насеља у којима становништво није доминантно запослено у примарном сектору делатности (тако је данас само насеље Браљина изразито аграрног карактера са преко 50% становништва запосленог у примарном сектору делатности). На основу приказаних резултата, запажа се да је функцијска трансформација највише захватила приградска насеља Ћићевца (Појате, Лучина, Сталаћ, Град Сталаћ), а да је доминантан тип насеља индустријско-услужног карактера (сва насеља, сем Браљине), где је највећи број активног становништва запослен у прерађивачкој делатности и у делатности саобраћаја (Сталаћ и Град Сталаћ).

Главна морфолошка карактеристика насеља је велики број сеоских насеља збијеног или полузбијеног типа, углавном формираних дуж главног саобраћајног правца М-5, линијског типа простирања (Појате, Ћићевац, Лучина, Сталаћ, Град Сталаћ, Мрзеница). Као и у већини насеља у долини реке Јужне и Западне Мораве, и овде се у многим насељима запажају карактеристичне куће „моравског“ типа (изграђена од бондручних материјала, просторно организоване на 2 дела, са карактеристичним тремовима, доклатима и лучним испунама), чију физиономску компактност у већим насељима прекидају мање стамбене зграде нижих спратности. Готово сва насеља формирана су на повољним и условно повољним теренима за изградњу, на

надморским висинама до 250 м, односно на равничарско-брежуљкастом земљишту, тј. на контакту уских и ширих алувијалних равни и околног побрђа.

У физиономском смислу, простор Општине је континуирано изграђен, са недовољно дефинисаним границама грађевинских рејона насеља (што се посебно односи на Ћићевац, Појате и Сталаћ) и нерационално заузетим земљиштем са стамбеним и привредним објектима, поготово у приградским насељима општинског центра, што је проузроковало стихијно и непланско коришћење простора и заузимање плодног пољопривредног земљишта, тј. бесправну градњу и недостатак одговарајуће комуналне инфраструктуре и социјалне супраструктуре.

Просторно-функцијска повезаност насеља Општине омогућена је њиховом добром саобраћајном повезаношћу помоћу државних путева, односно железничком пругом Београд-Ниш, што је у великој мери утицало на интензивне дневне миграције радне снаге ка суседним центрима у непосредном окружењу (Варварин, Крушевац, Параћин, Ниш).

Јавне службе. Само сеоско насеље Мојсиње нема објекте Основног образовања. На територији насеља Ћићевац постоји само једна основна школа. Образовна структура становништва Ћићевца је незадовољавајућа, обзиром на мали број становника са вишом и високом стручном спремом (5,24%), као и због релативно високог процента неписмених (4,34%). Чак 32,38% (2974) становништва је са средњом стручном спремом.

Здравствена заштита у општини Ћићевац је заступљена преко Дома здравља, као и преко мреже амбуланти и здравствених станица у насељима Сталаћ и Плочник. Дом здравља у Ћићевцу по свом капацитету и функционалној структури не одговара стандардима здравствене заштите за насеље мање величине као што је Ћићевац. Сеоске амбуланте карактерише неодговарајућа опремљеност и дефицит стручних кадрова, као и недовољан број радних дана (сати). Постоји велики дефицит у установама за дечју заштиту, како на територији општинског центра, тако и у сеоским насељима.

У погледу **спортско-рекреативних објеката**, Општина располаже спортском халом, реновираном физкултурном салом у Економско-трговинској школи и фудбалским игралиштем (ФК „Слога“) у општинском центру и отвореним теренима за фудбал у сеоским насељима. У насељу Ћићевац организоване спортске активности се одвијају кроз рад фудбалског клуба "Слога", на отвореним теренима површине 13.556 m² (63,0 m² свлачионице) и у спортској хали са површином 1.309 m² (површина комплекса 4.534,0 m²). Корисници спортске хале су школе и рекреативци. Капацитет гледалишта је 1.020 посетилаца, а халу опслужује 7 запослених. Ван насеља Ћићевац, спортски (фудбалски) терени се налазе у оквиру месних фудбалских клубова: Сталаћ - ФК „Трудебеник“, Лучина - ФК „Победа“, Плочник - ФК „Градац“, Појате - ФК „Омладинац“. У осталим насељима не постоје терени за организовано бављење спортом. Затворене спортске сале ван насеља Ћићевца не постоје, чак ни у саставу школских објеката.

Од објеката **културе** у оквиру градског (општинског) центра налази се Центар за културу са библиотеком. Центар је у протеклом периоду реконструисан и адаптиран (обновљена фасада, израђен лаки кровни покривач, лакирана позорница као и санација мокрог чвора). Просторије Центра за културу су опремљене новим рачунарима, а у холу су постављени спортски реквизити који су на располагању корисницима центра. Површина објекта је око 1.700 m², а парцеле око 6.590 m². Капацитет дворане је 340 седишта (посетилаца), а центар опслужује 12 запослених. Ван насеља Ћићевац, у сеоским насељима, налазе се полифункционални домови

културе у Сталаћу (реновиран, сређена фасада, окречена биоскопска сала, проширена бина), Појатама, Трубареву и Лучини.

1.3.3. ПРИВРЕДА

Пољопривреда. Пољопривредна делатност представља једну од водећих привредних грана Општине. Од укупне површине Општине 63.23% су пољопривредне површине (7821ha). У Општини је 2002. године било 605 пољопривредних становника, што је свега 5.62% од укупног броја становника. Регистровано је 385 активних пољопривредника, што је 63.63% у укупном пољопривредном становништву и само 8.51% у укупном активном становништву Општине. Од укупно оствареног дохотка у Општини у пољопривреди се оствари 31.29%.

Пољопривредна производња се 2002. године одвијала на 2121 пољопривредних газдинстава. Највише је газдинстава са површином од 1.01-3ha (904), док укупно газдинстава који имају површину мању од 3ha износи чак 1590, што чини 74.96%, са површином преко 10ha има свега 24, или само 1.13%. Оваква превелика уситњеност поседа далеко ограничава интензивну пољопривредну производњу, крајње је неисплатива за озбиљнију механизацију производње, па су нископродуктивна у односу на потенцијал који овај простор поседује.

Ратарство је с обзиром на површине на којима су заступљене ове културе најразвијенија грана пољопривреде. Ратарство је највише развијено на плодном алувијалном тлу у долини реке Велике Мораве, где се мелиорацијом плављеног земљишта и применом одговарајућих мера могу постићи високи приноси. Од ораничних површина на највећем делу су засађена жита. Површине под овим културама у периоду 2001-2005 год. су се постепено увећавале са 4806 ha, на 4831 ha, и то углавном на рачун индустријског и повртног биља, да би се 2005. године незнатно смањиле и износе 4822 ha. Најзначајније културе су кукуруз који се гаји у долини река на влажнијем земљишту и пшеница. Производња ове културе је толика да се добијају и тржишни вишкови. У производњи пшенице се примећује напредак па је тако укупна производња порасла са 1533 на 2185 тона, а просечни приноси са 2107 на 3800 kg/ha.

За разлику од жита, знатно мање површине се налазе под *повртарским биљем*, а у периоду од 2001-2005. године су се смањиле за 66ha (са 405 на 339 ha). Највише се гаји у долинама река и на нижем побрђу и углавном за потребе домаћинства. Далеко најважнија повртарска култура је кромпир, који даје високе приносе. У посматраном периоду је производња кромпира смањена са 2596 на 2259, односно 1408 тона, а приноси су се најпре незнатно повећали са 15360 на 16611 ha, а потом смањили на 13538ha. Упркос тенденцији пада у посматраном периоду приноси подмирују потребе не само домаћег становништва, већ и околног простора. Друга битна повртарска култура јесте пасуљ, који даје високе приносе али такође са тенденцијом смањења са 5250 на 1909 kg/ha, уз повећање на 3056kg/ha 2005. године. Овај простор је некада био познато конопљиште, али се производња индустријског биља редуковала.

Производња *сточне хране* постаје све значајнија у општини Ђићевац. Ово биље се гаји на површини од 503ha, а када се томе додају 610 ha под ливадама и 757 ha под пашњацима, види се да Општина има добру основу за развој сточарства. У производњи квалитетне сточне хране, на ораницама највише детелине и луцерке, али и на ливадама које су распрострањене како на плавним подручјима, тако и на брдима и пашњацима који се углавном налазе на вишим врховима Сталаћких брда у јужном и обронцима Буковика у источном делу Општине.

Воћарство и виноградарство. Воћарство се више јавља као допунска пољопривредна грана, дајући производе за потребе становништва Општине. Заступљено је на нижем и вишем побрђу, углавном у екстензивном облику око сеоских дворишта, док је интензивни и плантажни начин гајења воћа овде готово незаступљен. Ова грана пољопривреде заступљена је на 264 ha, односно на свега 3.38% пољопривредних површина. Као најзначајније врсте воћа, као и у већини крајева наше земље издвајају се шљива и јабука. Виноградарство је развијенија грана од воћарства. О томе да је овај крај и у прошлости био виноградарски говоре неки топоними (нпр. Виноградарско брдо, Виноградарски поток) у појединим атарима сеоских насеља. Виногради се простиру на благим косама, у средишњем делу Општине, где већ прелазе у плодну алувијалну раван. Гаје се на 439ha, тј. на 5.61% пољопривредних површина. Посебно су заступљени у атарима насеља Град Сталаћ, Сталаћ, Лучина, Радошевац, Ћићевац и Плочник, па у овом делу треба даље исистирати на специјализацији пољопривреде у виноградарској производњи, уз улагања (нови засади, крчење старих винограда, и др.) како би се искористио природни потенцијал и наставила традиција. У последње време становништво овог краја је почело да улаже у воћарство и виноградарство.

Сточарство је и у овом крају Србије заступљена грана, јер становништву служи за обезбеђивање хране. Доминантна сточарска грана јесте свињогојство, док су остале слабије развијене. У периоду 2001-2005. године (графикон бр.4) уочава се пораст једино у броју свиња, и то за 2085 грла (са 9619 на 10255, односно 11704 свиње последње посматране године). Број говеда се смањио за 1421 грло (са 3622 на 2201 говеда), а оваца за 264 (са 2235 на 1971). Такође, и у живинарству се бележи пад броја живине. Овај број се смањио са 56131 комада живине 2001. године, на 49013 живине 2003. године, а онда на 34223 комада живине 2005. године, што у крајњем билансу чини 21908.

Лов и риболов. Ловачко удружење „Хајдук Вељко“ са седиштем у Ћићевцу, газдује ловиштем „Мојсињске планине“ укупне површине 12 370 ha, од чега ловне површине обухватају 11 203 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловише у функцији има следеће ловне објекте: 10 стабилних чека, 8 хранилишта за срнећу дивљач, 26 солишта и 2 прихватилишта за фазанске пилиће површине 8 ha. Удружење поседује ловачки дом корисне површине 40 m² и 27,87 ha земље. Ловни туризам тренутно није развијен. Риболов је заступљен у мањој мери, одвија се на обалама речних токова Јужне, Западне и Велике Мораве, где се уловом подмирују потребе локалног становништва, без стварања тржишних вишкова.

Индустрија. У Општини, послује 68 привредних друштава, од којих мала предузећа чине 97 %. Од укупног броја привредних друштава, послује два предузећа средње величине и то „Импрегнација“ и „Мирко Томић“ (оба у насељу Ћићевац), док осталих 66 привредних друштава имају карактеристике малих предузећа. У укупном броју привредних друштава на територији Расинског округа учешће привредних субјеката Општине износи 4,25%. Структуру привредних друштава по делатностима чине: прерађивачка индустрија (29 привредних друштава), трговина и услуге (21 привредно друштво), грађевинарство, (5 привредних друштава), пољопривреда (5 привредних друштава), складиштење и саобраћај (3 привредна друштва) и др..

Највећи индустријски локалитети налазе се у Ћићевцу, Појатама и Сталаћу. Најзаступљеније привредне гране су дрвнопрерађивачка индустрија, маталопрерађивачка индустрија, индустрија грађевинског материјала, као и пољопривредна производња уз обале Западне Мораве.

У Општини су индустријски локалитети првенствено смештени уз државни пут I реда Крушевац – Појате где се налазе најзначајнија предузећа Општине („Импрегација“ Ћићевац, „Агромил“ д.о.о, и велики број трговина).

У Сталаћу индустријски локалитети су смештени уз државни пут I реда Крушевац – Појате, где су лоциране следеће компаније („Антић Коста“, Сталаћ, „Трасинг“ Сталаћ, „Војвода Пријезда“, „Луксор Пласт“ Сталаћ, „Мирко Томић“ Сталаћ и др.)

У насељу Појате, најзаступљеније привредне гране су дрвнопрерађивачка индустрија и сектор услуга (угоститељски објекти), погон „Трајал Корпорације“ Крушевац, „Савић Компани ПВЦ“- Појате, „Липа Стил“- Појате, „Коларевић“- Појате, „Гумотехна“ и „Еуромагнет“ - Појате). Општина поседује земљиште намењено привредно – радној зони. Индустријска зона „Појате“ налази се на коридору 10, између ауто-пута Београд – Ниш и државног пута бр. 5 Ћићевац- Крушевац – Краљево. Површина индустријске зоне је 27ha. Земљиште је погодно за отварање индустријских капацитета, складишта, тржних центара и дистрибутивно-логистичких центара.

На подручју Општине број запослених лица у 2006. години износио је 2458, док је у 2005.години, тај број износио 2304 запослених лица. Наведени број запослених не одсликава реалну укупну запосленост у Општини, јер су обухваћени само запослени у предузећима, установама, организацијама, задругама и малим предузећима до 50 запослених. Највећи број запослених у Општини је у прерађивачкој индустрији, у трговини, угоститељству и транспортним привредним друштвима.

У стварању националног дохотка општине Ћићевац највеће учешће има прерађивачка индустрија (35% - према подацима Завода за статистику Републике Србије 2005.год.), пољопривреда (32%) и трговина (13%).

Туризам. Туризам у Општини је као привредна грана потпуно запостављен. Значајни природни потенцијали и културно-историјски споменици којима општина располаже су потпуно неискоришћени, а туристички садржаји недовољни. Поред куле Тодора од Сталаћа, значајно место на туристичкој мапи Србије заузима комплекс Мојсињских планина на којој се налази преко 70 цркава и црквишта из XIV века, познатих као «Мојсињска Света Гора». Овај простор представља својеврстан потенцијал за развој сеоског, бањског, верског, спортско-рекреативног и културно-манifestационог туризма.

1.3.4. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

Саобраћај. Општина Ћићевац се налази у североисточном делу Расинског округа на око 170 km од Београда и са директним излазом на Коридор X преко петље “Појате”. Одличан саобраћајно - географски положај омогућава добре везе са свим регионима у Републици. Поред друмског саобраћаја, који је примарни вид саобраћаја, на територији Општине је заступљен и железнички саобраћај.

У саобраћајном смислу подручје Плана се ослања на ДП I реда бр. 1 тј. аутопут Београд – Ниш (Е-75) и ДП I реда бр. 5: граница Републике Српске – Ужице – Пожега - Краљево – Крушевац – Појате – Параћин – Стража - Зајечар – граница Бугарске.

ДП I реда бр. 1 (Е-75) се територијом Плана пружа у дужини од око 5,11 km, тј. деоницом 0121/1158 од почетног чвора бр. 0010 Параћин (km: 737+754) до завршног чвора бр. 0011 Појате (km: 750+208) и деоницом бр. 0022/1157 од почетног чвора бр. 0011 Појате (km: 750+208) до завршног чвора бр. 0113 Ражањ (km: 764+922). Територијом Плана се пружа од km: 749+788 до km: 754+898. Овим путним правцем

Ћићевац остварује квалитетне везе са Београдом, појединим регионима у Србији и суседним државама.

ДП I реда бр. 5 се територијом Плана пружа деоницом бр. 0119 од почетног чвора бр. 0179 Крушевац (km: 706+775) до завршног чвора бр. 0180 Ћићевац (km: 726+296), деоницом бр. 0120 од почетног чвора бр. 0180 Ћићевац (km: 726+296) до завршног чвора бр. 0011 Појате (km: 730+168) и деоницом бр. 0121 (преклоп са деоницом 0121/1158 ДП I реда бр. 1) од почетног чвора бр. 0011 Појате (km: 730+168) до завршног чвора бр. 0010 Параћин (km: 742+264), у укупној дужини од 13,93 km, односно од km: 716+656 до km: 730+586. Поменутом саобраћајницом Општина остварује везе са западном Србијом и планираним аутопутским коридором Београд – Јужни Јадран.

На територији Плана није издиференцирана траса за теретни транзитни саобраћај, те се он води ДП I реда бр. 5 кроз сам центар насеља, чиме се отежава функционисање изворно-циљног саобраћаја и угрожава безбедност свих учесника у саобраћају. Обим саобраћаја на деоници од Крушевца до Ћићевца износи 6.777 возила на дан у 2007. години и 4.697 возила дневно на деоници од Ћићевца до Појата, што представља знатно оптерећење са израженом тенденцијом раста, имајући у виду значај Крушевца као регионалног центра, који генерише велики обим робних токова.

Мрежу државних путева II реда чине путеви бр. 214: Мала Крсна – Велика Плана – Баточина – Јагодина – Ћуприја – Параћин – Ћићевац – Делиград – Ниш – Дољевац – Лесковац – Владичин Хан – Врање – Ристовац – за Прешево и пут бр. 220: Ћићевац – Варварин – Доњи Крчин – Опарић – за Рековац - Каленић. ДП II реда бр. 214 је на територији Плана заступљен деоницом бр. 0693 од почетног чвора бр. 0584 Параћин насеље (km: 96+988) до завршног чвора бр. 1353 Брачин (km: 115+911), у дужини од око 5,7 km тј. од km: 109+089 до km: 114+794. Овај пут представља алтернативни путни правац аутопуту, и преко њега се остварују везе са суседним општинама. ДП II реда бр. 220 се територијом Плана пружа деоницом бр. 0752 од почетног чвора бр. 0180 Ћићевац (km: 0+000) до завршног чвора бр. 1054 За Ћићевац (km: 5+784), у дужини од око 5,64 km тј. од km: 0+000 до km: 5+636 и повезује Ћићевац са општином Варварин и даље са Рековцем.

Дужина категорисане путне мреже је 69,68 km, са учешћем путева са савременим коловозом од 63,3%. Државни путеви I реда чине 27,32% (19,04 km), државни путеви II реда чине 16,27% (11,34 km), док су општински путеви заступљени са 56,41% (39,3 km). Степен моторизације у Општини износи скромних 144 ПА/1.000 становника, што је испод просека у Републици.

Државни путеви су задовољавајућег квалитета по питању елемената пута и коловозног застора. Општинска путна мрежа, која има улогу повезивања насеља са центром Општине и са путном мрежом вишег ранга, по квалитету коловозног застора није на задовољавајућем нивоу, са свега 35% асфалтираних деоница и лошим стањем, или непостојањем, вертикалне и хоризонталне сигнализације.

Територијом Општине пролази магистрална пруга Београд – Ниш нормалног колосека у дужини од 24,5 km, са железничким станицама лоцираним у Ћићевцу, Сталаћу и Трубареву. Железничка пруга је двоколосечна до железничке станице Сталаћ, док је од Сталаћа до станице Ћунис једноколосечна. Од станице Сталаћ се одваја магистрална пруга према Краљеву која се спаја са пругом Београд – Бар. Пруга према Краљеву пролази територијом Општине у дужини од 4,5 km.

Међуградски јавни саобраћај се води трасама државних путева, док аутобуска станица, лоцирана у насељу Ћићевац, поседује укупно шест перона и остале пратеће објекте. Поред међуградског саобраћаја организован је и аутобуски превоз деце до школа у појединим насељима.

За снабдевање становништва горивом користи се осам бензинских станица, од којих је четири лоцирано у насељу Ћићевац, док се осталих четири налази у КО Појате, што представља проблем имајући у виду њихов концентрисани просторни размештај.

Површине за паркирање су организоване на слободним површинама уз тржни центар, јавне садржаје и објекте вишепородичног становања, као и дуж појединих примарних градских саобраћајница. Индивидуално паркирање је организовано на припадајућим парцелама.

Водопривреда. Систем водоснабдевања организован је на два начина. Први представља централна мрежа спроведена на територији: Ћићевца, Лучине, Сталаћа, Града Сталаћа и Мрзенице. Количине воде, око 45 л/с, добијене преко ове мреже, дужине око 35 км, нису довољне, а квалитет такође не задовољава. Извориште "Моравиште" се налази на десној обали Велике Мораве и састоји се од три бунара. Одржавање и експлоатација водовода поверена је ЈКСП "Развитак" у Ћићевцу. Други начин водоснабдевања Ћићевца представљају 19 чесми, а о квалитету њихових вода брине "Завод за заштиту здравља" у Крушевцу. Вода са јавних чесми спроведена је са четири каптаже: Топлик, Селиште, Крушак и Радошевац. За насеља без водовода Појате, Горња Лучина и Плочник постоји пројекат водовода, док насеља Браљина, Мојсиње и Трубарево немају организовано водоснабдевање нити пројектну документацију. Почетком 2010. године на територији Општине завршена је изградња трасе регионалног водовода која из правца Крушевца преко Ћићевца долази до индустријске зоне у насељу Појате.

На територији општине организовани систем јавне канализације има само делимично Ћићевац. Постојећа канализациона мрежа је недовољна и не задовољава комуналне потребе. Сва остала насеља употребљене воде директно упуштају у нехигијенске упијајуће септичке јаме или директно у земљиште. Још је сложенија ситуација у атарима насеља Ћићевац, делом Ћићевац град, Лучина и Сталаћ, у алувијуму река Велике и Јужне Мораве, где је плитка издан загађена отпадним водама из насеља, привреде и аграрне производње.

На територији општине Ћићевац мелиорациони системи су присутни у мањем обиму и ако је потреба за њиховим постојањем евидентна. Северозападни део територије општине Ћићевац чине замочварени терени, плитке загађене издани. То је део општине од пута Појате – Крушевац, до Велике и Западне Мораве.

Електроенергетска мрежа. На територији предметне општине Ћићевац налазе се преносне и дистрибутивне мреже и објекти који су саставни део Електромереже Србије.

Насеља општине Ћићевац се електричном енергијом снабдевају из два правца следећим преносним далеководима:

- Далековод 152/1 Крушевац 1 – Ћићевац, напонског нивоа 110 kV; и
- Далековод 152/2 Ћићевац – Параћин 3, напонског нивоа 110 kV,

Електричном енергијом општина се снабдева из ТС 110/35 kV Ћићевац, инсталисане снаге 2 x 31,5 MVA, која није власништво ЈП "Електромереже Србије".

Присутни су напонски нивои су 110 kV, 35 kV, 10 kV и 0,4 kV. Са напонског нивоа 35 kV, помоћу ТС 35/10 kV, напон се обара на 10 kV мрежу која је развијена до свих насеља. У насељима се помоћу ТС 10/0,4 kV напон доводи на потрошачку мрежу. Посебно су значајне новоизграђене трафостанице у електросистему: ТС 35/10 kV Појате (снаге 4 MVA), ТС 10/0,4 kV Кошари, ТС 10/0,4 kV Трубарево и ТС 10/0,4 kV Ћићевац.

Снабдевање електричном енергијом обезбеђено је за сва насеља. Реконструкција нисконапонске електроенергетске мреже је извршена у највећем делу општине. Капацитети постојећих ТС задовољавају тренутне потребе за електричном енергијом, а планирана је изградња две ТС 10/0,4 kV у Сталаћу и Стеванцу. Такође јавна расвета је урађена у свих 10 насеља. О мрежи се стара погон преноса из Крушевца.

Кроз Општину пролази магистрални гасовод Београд – Ниш, (МГ-09, Ø 457 мм, Ø 508 мм и Ø 530 мм), на који је преко одговарајуће ГМРС "Појате", повезана општина Ћићевац. Кроз Општину пролази доводно-разводни гасовод (РГ 09-04), радног притиска до 50 бара Ø 324 - 273 мм, који се пружа према Крушевцу. У току су активности на пројекту и извођењу МРС "Ћићевац" и изградњи дистрибутивне мреже за насељено место Ћићевац, као и активности на пројектовању и извођењу радова на дистрибутивној мрежи за насеље Појате и индустријску зону и насеља Лучина, Сталаћ и Мрзеница.

Телекомуникациони системи. Територија Општине је покривена поштанском, телеграфском и телефонском мрежом, као и мрежама мобилне телефоније и телевизијског и радио преноса. Различит је степен просторне и функционалне развијености поменутих мрежа, тако да је неопходна њихова модернизација, комплетирање и ширење према концентрисаним корисницима (насеља, производне и туристичко-рекреативне зоне).

Поштанским саобраћајем и услугама су покривена сва насеља општине, а 3 поште се налазе у: насељима Ћићевац град, Сталаћ и Појате. Број пошта са шалтерима (5 шалтера) задовољава потребе становништва и нема потребе за објектима овог типа услуге. Развојним планом и програмом РЈ ПС Крушевац предвиђена је промена статуса поште у Појатама у уговорну пошту.

Телефонски саобраћај омогућује ТТ мрежа, мрежа оптичких каблова и дигиталне телефонске централе. Капацитети не задовољавају потребе становника. Функционисање мобилне телефоније омогућено је преко базних станица.

Комунална инфраструктура. Организовано прикупљање, транспорт и депоновање комуналних отпадака врши локално ЈКСП "Развитак" из општинског центра Ћићевца, и делимично из неколико насеља, уз друмску саобраћајницу Појате - Крушевац. Сеоска насеља у приобаљу Јужне Мораве, немају организовано уклањање отпадака. Комунални отпад се трајно одлаже на општинску нехигијенску депонију – сметлиште. Међутим актуелно стање је неодрживо, јер се отпад одлаже у алувијуму Велике Мораве, загађујући површинску и подземну води и земљиште. У насељима Плочник, Појате, Ћићевац, Горња Лучина, Сталаћ и Град Сталаћ постављени су контејнери за сепаратно одлагање ПЕТ амбалаже.

Централна општинска нехигијенска депонија-сметлиште се налази на четвртом километру државног пута II реда Ћићевац-Варварин, са леве стране, непосредно

иза деснообалног насипа реке Велике Мораве. Тај простор представља напуштено корито реке. Негативни утицаји су још већи јер се, на депонију довози и трајно одлаже отпад и из општине Варварин.

На територији општине присутан је већи број спонтаних сметлишта које значајно еколошки, економски и естетски деградирају животну средину. По насељима стање је следеће: по једно велико сметлиште у атарима насеља Трубарево, Браљина, Горња Лучина, Доња Лучина, два у Граду Сталаћу и Појатама, три у Сталаћу, а чак пет у атару насеља Ћићевац.

У насељима Ћићевцу и Сталаћу постоје пијачна места. У општинском центру постоји зелена и сточна пијаца, остала сеоска насеља немају пијаце. У свим насељима општине, постоји по једно гробље, углавном сеоско класично-архитектонско-традиционалног типа. Присутна је попуњеност појединих сеоских гробаља. На територији Општине не постоји посебна локација за сточно гробље, тако да се животињски отпад одлаже заједно са комуналним на нехигијенско сметлиште у алувиону Велике Мораве.

1.3.5. ЗАШТИТА ПРОСТОРА

Заштита животне средине. Основни проблеми у погледу квалитета животне средине у општини Ћићевац односе на недостатак технички исправне здравствене пијаће воде, нерегулисано питање одвођења комуналних отпадних вода, односно велики број нехигијенских сметлишта и мањих сесоких депонија комуналног отпада.

На основу просторно-еколошке диференцијације планског подручја претпоставља се (с обзиром да нису вршена мерења квалитета ваздуха) да нарушавања основних вредности квалитета ваздуха долази на подручју насеља Појате, Ћићевац и Сталаћ (радно-привредне зоне у Појатама, непосредна околина фабрике „Импрегнација“ – Ћићевац, фабрикла цигле и црепа у Сталаћу).

Загађеност главних *површинских токова* (реке Јужна, Западна и Велика Морава) последица је упуштања непречишћених комуналних и индустријских отпадних вода од стране већих индустријских центара смештених „узводно“ од Ћићевца, као што су Крушевац, Краљево и Чачак на реци Западној Морави (профил „Маскаре“ – стварно стање између III и IV класе, захтевана II б класа), односно Лесковац и Врање у алувиону реке Јужне Мораве (профил „Мојсиње“ – стварно стање одговара IV класи, захтевана II а класа). Квалитет вода реке Велике Мораве на профилу „Варварин“, такође не одговара захтеваном нивоу квалитета (стварно стање одговара IV класи, захтевана II а класа). У погледу основних показатеља квалитета вода, значајнија одступања од прописаних класа бележила су се током измерених квалитативних карактеристика кисеоника, коли-клица, боје (за Западну Мораву), кисеоника, коли-клица, суспендованих материја, рН вредности и боје (за Јужну и Велику Мораву). Остали површински и повремени токови на подручју Општине делимично су угрожени одлагањем отпада у њиховим коритима и умањеном способношћу самопречишћавања услед малог протицаја и потрошње кисеоника ради разградње опасних и штетних материја у њима.

Подземне воде су посебно угрожене у алувијалној равни Мораве, где је могућност инфилтрирања загађујућих материја у плитке издани на високом нивоу, посебно ако се има у виду хидрауличка повезаност површинских и подземних вода (ниво подземних вода у директној је зависности од нивоа површинских водотокова). Запажа се да је за овај тип издани карактеристична повећана концентрација гвожђа и мангана, те да у условима забаривања и замочварирања на појединим деловима терена долази до промене боје и мириса нарочито у плићој издани.

Квалитет *земљишта* није угрожен у значајнијој мери. Деградација земљишног ресурса последица је највећим делом антропогених активности, односно његовим неконтролисаним коришћењем (као нпр. бесправна конверзија пољопривредног у грађевинско земљиште). С обзиром на висок проценат пољопривредног земљишта у општини, јасно је да основни узрок загађивању земљишног ресурса прети од прекомерне употребе пестицида, хербицида, вештачких ђубрива и средстава за заштиту биља у пољопривреди. Значајнији извори загађивања земљишта су и неуређене депоније и сметлишта комуналног и индустријског отпада.

Евакуација *чврстог отпада* и чишћење мањих депонија, тј. санација сметлишта не одвија се на задовољавајућем нивоу, а третман индустријског и опасног отпада не врши се у складу са законском регулативом. Садашњим системом сакупљања отпада у Општини, поред града Ћићевца, обухваћено је (али не у потпуности) још 6 сеоских насеља: Појате, Плочник, Лучина, Сталаћ, Град Сталаћ и Мрзеница, односно око 70% површине Општине и око 60% становништва; овим процесом за сада нису обухваћена 3 мања сеоска насеља у југоисточном делу Општине (Браљина, Мојсиње и Трубареве). Продукован отпад прикупља се у измешаном стању, без претходног поступка сепарације која се обавља једино савесним одлагањем отпада од стране локалног становништва у контејнере за ПЕТ амбалажу који су постављени у Ћићевцу (највише, укупно 7), Појатама, Сталаћу, Граду Сталаћу, Плочнику, Горњој Лучини и Мрзеници.

Иако нема систематског праћења нивоа и учесталости *буке*, као и праћења утицаја на здравље људи, евидентно је одсуство значајнијих извора који кумулативно продукују овај акустични вид загађења. Евентуална прекорачења дозвољених нивоа буке краткотрајног су интензитета, и претежно се односе на буку пореклом од саобраћаја (дуж магистралног пута Појате-Крушевац и државног пута II реда Ћићевац-Варварин, на прометним раскрсницама у општинском центру, дуж узаног појаса железничке пруге Београд – Ниш, на железничкој станици у Сталаћу), као и буку пореклом од објеката прерађивачке индустрије, дрвне индустрије, занатских радњи (ковачнице и аутомеханичарске радње) и већих угоститељских објеката.

У погледу угрожености простора од дејстава *елементарних непогода и удеса* (акцидената) основне опасности прете од појаве великих вода Јужне, Западне и Велике Мораве, односно плављења речних токова околних пољопривредних и изграђених површина. Остали површински токови припадају хидролошком сливу Мораве, углавном су периодичног карактера (Јовановачка река повремено пресуши током летњег периода године), а поједини од њих су имају бујичарски режим (Кочански поток у Ћићевцу, потоци Стеванац и Јаковац у јужном делу општине, Хајдучки поток код Трубарева, итд.). Угроженост простора последица је и евентуалних појава пожара (пожари на станицама за напајање горивом и складиштима нафтних деривата, индустријски пожари, итд.), града (током летњих месеци), суше и земљотреса (очекивани могући интензитет земљотреса износи до 8°MCS скале). Одсуство већих индустријских капацитета на планском подручју узроковало је да могућност од удеса и индустријских акцидената буде сведен на минималну меру.

Заштита природних добара. На основу услова Завода за заштиту природе Србије констатује се да на планском подручју налази простор за који је истоимени Завод урадио Студију заштите, кроз коју се простор „Мојсињских планина и Сталаћке клисуре Јужне Мораве“ (К.О. Трубареве, Мојсиње, Браљина, Трубареве, Град Сталаћ и Мрзеница) утврђује као Предео изузетних одлика. Имајући у виду специфичне вредности овог простора као природне и амбијенталне зоне, у склопу туристичког развоја подручја потребно је инсистирати на адекватном коришћењу и спровођењу његове заштите (у складу са прописаним режимима заштите и

дозвољеним врстама активности) како би си се сачувале његове основне природне вредности.

Заштита непокретних културних добара. На подручју општине Ћићевац налазе се разноврсна културна добра која потичу од периода праисторије (старост појединих археолошких локалитета датира из периода млађег каменог доба – неолита, око 7000 год.п.н.е.). Према подацима Републичког завода за заштиту споменика културе, на планском подручју регистровано је 6 непокретних културних добара од великог значаја, при чему 5 културних добара припада јединственом комплексу Мојсињских манастира и цркава (средњовековни град Сталаћ и цркве Св. Николе, Св. Аранђела, Св. Марка, Св. Јована и Св. Духа).

Напомиње се да је подручје Мојсињских и Послонских планина у периоду пре XIV века представљало јединствену целину у духовном и градитељском смислу, па је у народу означено као „Света гора“. Сакрални споменици овог подручја не одликују се својим естетским вредностима, величином и лепотом облика. Најчешће су их градили сиромашни ктитори, при чему за велики број цркава (претпоставља се да их има 77) не постоје поуздани подаци о времену изградње или узроцима њиховог физичког нестанка.

1.4. ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА (SWOT анализа)

Основни потенцијали и могућности просторног развоја су следећи:

У погледу коришћења природних ресурса:

- богатство шумама у јужном делу Општине;
- повољни природни услови за развој пољопривреде;
- богатство речних токова; и
- повољне инжењерско-геолошке карактеристике терена.

По питању становништва, мреже насеља и јавних служби:

- релативно повољан удео радно способног становништва;
- могућност јачања секундарног и терцијарног сектора у општинском центру;
- мања стопа незапослености у односу на просек у Републици Србији;
- повољност геосаобраћајног положаја насеља општине (деоница железничке пруге Београд – Ниш, мрежа државних путева, коридор 10, односно чвориште великоморавске и западноморавске развојне осовине), за успостављање интегративних односа на регионалном и ширем просторном нивоу;
- иницирани процеси функционалне трансформације насеља, посебно у рубном појасу општинског центра;
- развијена полифункционална структура популационо највећих насеља на подручју општине – Ћићевца, Сталаћа и Појата;
- задовољавајућа мрежа објеката јавних служби обавезних садржаја (основно образовање);
- савремени Дом здравља у Ћићевцу као и амбуланте у Сталаћу, Плочнику, Појату, Браљини и Трубареву;
- развој социјалне заштите базиран на програму „Помоћ и нега у кући“ као примарни вид услуге;
- могућност реновирања, изградње и уређења парцела других неопходних објеката јавних служби;
- релативно развијена спортска инфраструктура општинског центра; и

- могућност развоја и других видова спортско-рекреативних активности (кошарка, рукомет, тенис, планинарење).

У области привреде:

- повољне природне услове (размештај и однос долиноског и брежуљкастог рељефа, доступност воде и водотока, умерена континентална клима и обилатост расположивих квалитетних пољопривредних површина);
- традицију и наглашену везаност уз пољопривреду и газдинство;
- непосредан положај на коридору 10 (аутопут Е-75), и близина највећих потрошачких средишта (Београд, Ниш, Крушевац); и
- преовладавајући део аграрне структуре чине породична пољопривредна газдинства, која поседују целокупан фонд пољопривредног земљишта и сточног фонда.
- формирана привредно - радна зона у насељу Појате;
- постојећа привредно - радна зона у месту Кошари, уз државни пут II реда Ћићевац-Варварин, величине 3 хектара;
- постојећа индустрија прераде дрвета, извозно оријентисана, производни капацитети опекарске индустрије и производња ПВЦ столарије, погони фабрике "Трајал", остварују суфицит у спољнотрговинској размени, и обзиром на величину Општине и активно становништво представљају основу за даљи привредни и индустријски развој;
- благо разуђен долиноски рељеф између Мојсињских и Послоњских планина;
- географски положај на обали река Јужне и Западне Мораве које се састају код Сталаћа у реку Велику Мораву;
- саобраћајни положај на коридору Аутопута и близина магистралне железничке пруге; и
- културно-историјски споменици као својеврстан потенцијал туристичког развоја.

У области саобраћаја и инфраструктурних система:

- повољан саобраћајно-географски положај. Општина се налази у појасу Великоморавске осовине, осовине интензивног развоја првог значаја са непосредном везом са европским коридором 10;
- пролазак важних друмских коридора I реда;
- западноморавски коридор аутопута Е-761. Овим коридором би се остварила веза аутопута Е-75 Београд - Ниш и аутопута Е-763 Београд – Јужни Јадран и решио би се проблем проласка транзитног саобраћаја кроз центар Ћићевца;
- коридор магистралне железничке пруге Београд – Ниш;
- погодност терена за развој бициклистичког саобраћаја и мреже излетничких стаза;
- везивање и умрежавање на регионални водовод "Ћелије", чиме ће насеља и привредне зоне општине Ћићевац добити компаративне предности развоја и директне и индиректне ефекте развоја;
- алувијум плитке издани где би се мелиорационим радовима извршило успешно одводњавање превлажених мочварних терена (у случају да студијска истраживања флоре и орнитофауне покажу да се на овим просторима не налазе станишта ретких и угрожених биљних и животињских врста), чиме би се они привели интензивној пољопривредној производњи;
- развијена и модернизована електроенергетска мрежа;
- магистрални и доводно-разводни гасовод са одговарајућим ГМРС и МРС, дају могућност сукцесивног прикључивања сеоских домаћинстава и производних погона на систем; и

- организовано управљање комуналним и осталим отпадом, са примарном сепарацијом, рециклажом и трајним одлагањем на санитарно-хигијенску регионалну депонију.

У погледу заштите животне средине, природних добара и непокретних културних добара:

- релативно очуван квалитет ваздуха;
- одсуство значајних индустријских капацитета и емитера загађујућих материја у атмосферу;
- низак ниво комуналне буке у животној средини;
- започете активности организованог прикупљања и одлагања комуналног отпада, односно чишћење мањих сметлишта у сесоским насељима;
- природно очувани предели представљају посебан потенцијал за развој разноврсних видова туризма који неће допринети нарушавању основних екосистемских карактеристика ових целина;
- релативно добра саобраћајна повезаност предеоних целина са насељеним местима;
- задовољавајућа очуваност квалитативних карактеристика природних целина;
- очуваност биодиверзитета и објеката гео-наслеђа на подручју Мојсињских планина; и
- очуваност потенцијалних изворишта термоминералних вода;
- могућност развоја културно-манifestационог и излетничког туризма на утврђеним археолошким локалитетима;
- „Мојсињска Света Гора“ као специфична геолошка, еколошка и културно-историјска целина; и
- визуелни идентитет локација.

Основна ограничења и претње за просторни развој су следећа:

У погледу коришћења природних ресурса:

- велики нагиби терена у јужном делу општине;
- висок ниво подземних вода;
- плављење терена; и
- трусност подручја.

По питању становништва, мреже насеља и јавних служби:

- врло лоша старосна структура;
- негативан природни прираштај;
- неповољна образовна структура становништва општине;
- мањи удео женског фертилног континента у односу на просек Републике; и
- изузетно низак број становника активан у примарном сектору делатности.
- неповољне демографске тенденције у већини сеоских насеља (велики број радника – дневних миграната, велики проценат становништва преко 60 година, депопулација сеоских насеља, итд.);
- недовољна развијеност услужних делатности и објеката јавних служби у већини сеоских насеља;
- неадекватна опремљеност насеља комуналном инфраструктуром (недостатак организованог водоснабдевања у већини насеља, недостатак технички исправне пијаће воде), лоше стање општинских путева, недостатак канализације у великом делу градског подручја и свим сеоским насељима, итд.);

- недовољна диверзификованост привредне структуре сеоских насеља проузрокује стагнацију функцијске трансформације насеља;
- недовољна опрема школског простора, укључујући спортске терене и физкултурне сале;
- низак ниво комуналне опремљености, што ствара проблеме у функционисању објеката јавних служби у највећем броју сеоских насеља, посебно када су у питању обавезне установе - основно образовање и примарна здравствена заштита;
- недовољна развијеност јавних служби из области културе, неадекватни простори са застарелом опремом, посебно на сеоском подручју;
- недостатак предшколских установа у сеоским насељима; и
- недостатак апотека и специјалистичких служби у здравственим станицама и амбулантама.

У области привреде:

- рационално управљање земљиштем отежавају бројни чиниоци (наслеђени проблеми уситњености приватног поседа, недефинисано управљање државним земљиштем, знатни удео необрађеног и запушеног продуктивног земљишта и сл.);
- постојећа организација пољопривредне производње и коришћење расположивих ресурса нису прилагођени великој предности – непосредном положају на коридору 10, близини највећих потрошачких средишта - граду Београду, Нишу, Крушевцу и др.;
- институције и услужне службе за пољопривреду још увек су на незадовољавајућем техничком, стручном и организацијском нивоу (прогнозно-извештајна служба из подручја заштите од биљних болести и штеточина и пољопривредно-саветодавна служба још нису адекватно организоване);
- више од 75% газдинстава (са неповољном старосном и образовном структуром) има мање од три хектара и то по правилу врло уситњених пољопривредних површина;
- тржиште земљиштем, као најважнијим пољопривредним ресурсом, ограничава постојећа несређеност земљишних књига;
- већина пољопривредника је изван пољопривредних задруга као облика пословног организовања;
- постојећи складишни капацитети су у већини случајева истрошени, а опрема технолошки застарела;
- недовољно развијена институционална инфраструктура за подршку развоју МСП у правцу обликовања диверзификоване структуре локалне економије;
- недовољно развијен сектор МСП;
- исељавање радно способног становништва; и
- недостатак стручних и специјализованих кадрова.
- недовољна искоришћеност изузетног саобраћајног положаја;
- лоша путна инфраструктура до Мојсињске Свете Горе;
- неразвијена туристичка понуда;
- неуређено ушће река Западне и Јужне Мораве;
- недовољни туристички садржаји; и
- недовољна маркетиншка и промотивна кампања на тржишту.

У области саобраћаја и инфраструктурних система:

- пролазак државног пута I реда бр. 5 кроз центар насеља Ђићевац и негативне последице које из тога произилазе по питању угрожавања

- животне средине и онемогућавања несметаног функционисања објеката јавних служби и кретања становништва;
- укрштање мреже државних и општинских путева у центру насеља услед чега се на делу мреже јавља транзитни саобраћај који омета несметано одвијање изворно – циљног саобраћаја и кретање путника.;
 - недостатак путева са савременим коловозом у категорији општинских и некатегорисаних путева;
 - недовољна финансијска средства за одржавање општинске путне мреже, имајући у виду високу цену реконструкције која подразумева изградњу савременог коловоза, као и проширење попречног профила на већини општинских путева и обнављање целокупне сигнализације;
 - низак ниво коришћења железничког саобраћаја у сврхе локалног путовања према Крушевцу, Параћину и Ражњу услед неадекватног стања железничког система, непостојање навике за коришћењем овог вида превоза у свакодневне сврхе и интензивног развоја аутобуског приградског и индивидуалног путничког саобраћаја;
 - веома непоуздано санитарно-функционално водоснабдевање насеља и привреде;
 - непостојање фекалне и атмосферске канализације у насељима;
 - превлаженост терена, плитка и веома загађена издан;
 - телекомуникациона мрежа покрива целу општину, с тим да расположиви капацитет аутоматских телефонских централа не задовољава потребе у појединим сеоским насељима;
 - сметлишта ("дивље депоније") у атарима свих 10 насеља, као и нехигијенска депонија – сметлиште у приобаљу Велике Мораве; и
 - попуњеност сеоских гробаља у појединим сеоским насељима.

У погледу заштите животне средине, природних добара и непокретних културних добара:

- инфраструктурна неопремљеност већине сеоских насеља (посебно у домену канализационих система);
- загађеност изворишта водоснабдевања;
- недостатак технички исправне воде за пиће;
- незадовољавајући ниво квалитета вода главних речних токова (Јужна, Западна и Велика Морава);
- упуштање непречишћених комуналних и индустријских отпадних вода у природне реципијенте;
- недостатак постројења за пречишћавање отпадних вода;
- велики број нехигијенских сметлишта у сеоским насељима;
- отпад дрвне индустрије одложен на самој обали речних токова Јужне и Велике Мораве;
- неконтролисана експлоатација песка и шљунка из корита речних токова;
- опасност од загађивања земљишта прекомерном употребом агрохемијских средстава у пољопривреди;
- нелегална сеча шумских стабала;
- недовољна туристичка промоција културних добара;
- неадекватно одржавање и физичка деградација споменика културе;
- недовољна медијска промоција културно-историјских добара од стране локалних медија; и
- недовољна доступност споменичког наслеђа услед некавалитетне путне мреже;

2. ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

Општи циљ Просторног плана је дефинисање планског основа за организацију, уређење, коришћење и заштиту простора општине Ћићевац, који треба да допринесе плански организованом активирању просторних потенцијала Општине уз уважавање економских могућности и сагласно принципима очувања животне средине.

Према основним карактеристикама простора општине Ћићевац, као и на основу обавеза и смерница из планских докумената вишег реда, општи циљ израде Просторног плана је разрађен кроз неколико **специфичних посебних циљева**, и то:

- обезбеђење услова за равномерни просторни развој Општине, првенствено кроз оптимално активирање свих потенцијала и планско стимулисање недовољно развијених делова;
- ублажавање депопулације руралног подручја, уз заустављање интензивних дневних миграција локалног становништва ка центрима у ближем и даљем окружењу;
- стварање услова за формирање профитабилних привредно-радних зона, опремљених неопходном комуналном инфраструктуром ради подстицања унапређења локалне економије уз поштовање основних еколошких принципа;
- дефинисање планског оквира за усмеравање и контролисано ширење грађевинског земљишта;
- валоризација геосаобраћајног положаја Општине (аутопут Београд – Ниш, железничка пруга, речни токови Јужне, Западне и Велике Мораве);
- подстицање даљег развоја пољопривредне производње и побољшање социоекономских услова живљења становништва у руралним подручјима;
- заштита и одрживо коришћење природних и културно-историјских вредности уз развој излетничког, рекреативног, транзитног и бањског туризма (подручје „Мојсињске Свете Горе“);
- дефинисање планских решења тако да се Просторни план примењује директно, тј. дефинисање правила изградње и уређења простора за подручја за која није предвиђена израда урбанистичких планова;
- спровођење стратешке процене утицаја планских решења на животну средину (израда и усвајање Извештаја о стратешкој процени утицаја), уз дефинисање и примену мера заштите животне средине и повећање њеног квалитета.

2.2. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОСЕБНИМ ОБЛАСТИМА

У погледу заштите и коришћења **природних ресурса**, циљеви су:

- коришћење пољопривредног земљишта у смислу интензивне пољопривредне производње уз ограничену и контролисану примену агрохемијских средстава;
- очување и заштита пољопривредног земљишта високих бонитетних класа од загађивања, поплава и ерозије, а посебно од претварања у друге намене, тј. непродуктивно земљиште;
- очување и заштита ресурса питке воде, посебно у зонама водоизворишта;
- коришћење шумских комплекса у јужном делу Општине за развој различитих видова туризма (спортско-рекреативни, ловни, излетнички и др.);

- очување и рационално коришћење хидрогеолошких ресурса на подручју Општине;
- коришћење шума за потребе заштите од ерозије и спирања тла; и
- регулисање нивоа површинских вода изградњом недостајуће водопривредне инфраструктуре;

По питању **демографског развоја, мреже насеља и јавних служби**, циљеви су:

- повећање природног прираштаја;
- смањивање миграција село-град и задржавање младог становништва у сеоским подручјима;
- подизање образовне структуре;
- смањење незапослености;
- даље јачање полифункционалних карактеристика општинског центра Ћићевца, пре свега у погледу развоја услужних функција;
- организација и конципирање мреже насеља према моделу „концентрисане дисперзије развоја“, односно даљем развијању општинског центра као пола развоја паралелно са унапређењем и развојем осталих насеља, пре свега популационо већих центара (Сталаћ, Појате, Лучина, Град Сталаћ);
- јачање привредне и друге сарадње свих насеља општине са центрима непосредног окружења, имајући у виду добру саобраћајну повезаност;
- иницирање диверзификације привредне структуре у насељима аграрног карактера и формирање већег броја домаћинства са мешовитим изворима прихода (обједињавање и/или приближавање места рада и места становања);
- даљи развој јавних служби општинског центра;
- подизање нивоа квалитета објеката јавних служби у свим насељима, адаптацијом и реконструкцијом постојећих објеката или изградњом нових;
- обезбеђивање ефикасније доступности корисника објектима јавних служби, организовањем нових, прилагођених форми услуга (формирање мобилних служби), и боље организованим превозом;
- стимулисање приватног сектора (пореским олакшицама) који би понудио нове програме у функционисању јавних делатности;
- успостављање равнотеже у пружању услуга становништву општинског средишта и руралних насеља, нарочито кад су у питању обавезне установе јавних служби (основне школе и примарна здравствена заштита); и
- побољшан квалитет наставе и понуда адекватног и модерног знања и вештина у складу са савременим средњошколским образовањем.

У развоју **привредних делатности** (пољопривреда, индустрија, привредне зоне, туризам) циљеви су:

- модернизација производних капацитета ради побољшања квалитета производа, санитарних услова производње и заштите животне средине;
- изградња конкурентног пољопривредног сектора и раст производње конкурентних производа;
- стварање већег броја изворних ћићевских производа и производа дефинисаног географског порекла;
- стабилизација и јачање конкурентности пољопривредних производа;
- стварање просторних услова за обликовање савремене структуре, усмерене у правцу стварања услова за ново инвестирање, јачања конкурентности и привредно - технолошког развоја;
- остваривање вишег степена просторно-привредне повезаности унутар Општине, на регионалном нивоу са суседним и другим општинама;

- заштита и коришћење постојећих природних и културно-историјских вредности кроз развој излетничког и спортско-рекреативног туризма на рекама, промовисање духовног туризма у оквиру пројекта Мојсињска „Света Гора“; и
- развој транзитног, сеоског, ловног и риболовног туризма и обједињавање туристичке понуде Општине.

У развоју **саобраћаја и инфраструктурних система** циљеви су:

- саобраћајно отварање подручја изградњом западно-моравског аутопута и успостављање квалитетних веза са европским коридором X;
- побољшање квалитета путне мреже реконструкцијом и рехабилитацијом државних путева,
- повећање саобраћајне доступности и повезаности центара у мрежи насеља, привредних локалитета и туристичке понуде реконструкцијом, рехабилитацијом и изградњом деоница општинских путева;
- регулисање даљинских токова измештањем транзитног саобраћаја са примарне уличне мреже у Ћићевцу;
- одржавање путне инфраструктуре и њене проходности током целе године;
- побољшање квалитета и мреже линија јавног аутобуског саобраћаја;
- реконструкција и модернизација постојећих железничких пруга и повећање пропусне моћи на одређеним деоницама;
- регулисање речних токова и стварање услова за организовање бродског саобраћаја;
- сукцесивна изградња водоводних система у свим насељима општине Ћићевац, са поузданим свакодневним снабдевањем квалитетном водом за пиће, из регионалног водовода "Ћелије";
- развијање целовитог канализационог система у општинском центру Ћићевцу, формирање канализационих система по већим насељима Град Сталаћ са Мрзеницом, Појате са привредном зоном и изградња непропусних санитарно-хигијенских септичких јама за села на побрђу и удаљене објекте;
- коришћење и заштита постојећих водних ресурса, унапређење квалитета вода, стабилизовање водног режима и активне мере заштите од великих унутрашњих и спољашњих вода;
- одржавање и развијање електроенергетске мреже и комплетна гасификација насеља у Општини;
- просторно и функционално ширење телекомуникационих мрежа и услуга; и
- управљање комуналним отпадом са мотом: што мање правити, што више рециклирати и најмање одложити на санитарно-хигијенску депонију, а истовремено подићи комуналну хигијену и сервисе на виши организациони и вредносни ниво.

У погледу **заштите животне средине, заштите и коришћења природних добара и непокретних културних добара**, циљеви су:

- обезбеђивање квалитетне животне средине (чист ваздух, обезбеђивање довољних количина квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, рекреацију и производњу; очуваност пољопривредног земљишта, екосистемску и биолошку разноврсност, обезбеђивање здравствено безбедне хране, уређеност насеља и др.);
- рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих и делимично обновљивих ресурса; одлагање отпада на за то предвиђеним локацијама и повећање степена рециклирања; безбедно депоновање комуналног, индустријског и опасног отпада, као и санација еколошких и "просторних" последица експлоатације сировина;

- заустављање даље деградације природне средине (вода, ваздух, земљиште, вегетација и др.) применом принципа смањивања штетног утицаја на животну средину;
- заштита природних предела, амбијената и пејзажа око културно-историјских споменика, односно очување природних предела посебне вредности и значаја, угрожених и ретких биљних и животињских врста, као и одржавање биодиверзитета и равнотеже очуваних, односно унапређење нарушених екосистема;
- заштита водних ресурса, а посебно најзначајних изворишта водоснабдевања градског подручја („Моравиште“, „Топлик“, „Селиште“, „Крушак“ и „Радошевац“) и побољшања квалитета површинских водотокова у складу са захтеваном класом;
- заштита и очување квалитета ваздуха, дуж главних саобраћајница, и у околини мањих радних зона и пољопривредних објеката (сточне фарме);
- заштита пољопривредног земљишта од неконтролисане примене агрохемиката у пољопривреди;
- обезбеђење примене принципа предострожности за све активности које у планском периоду могу имати повећан степен еколошког ризика, применом система процене утицаја изградње објеката на животну средину пре доношења инвестиционих одлука о развоју и изградњи саобраћајних коридора, индустријских објеката, инфраструктурних система и сл..
- уређење и одржавање јавних зелених површина;
- валоризација термоминералних вода у складу са њиховим својствима и капацитетима;
- очување и неговање предела очуваних природних вредности;
- очување и пажљиво коришћење локалитета под шумским комплексима, односно повећање површине под шумом пошумљавањем аутохтоним врстама (јужни део општине – Мојсињске планине);
- спровођење интегралне заштите непокретних културних добара, које обухвата и природно очуване просторе у непосредној околини културних добара;
- побољшање саобраћајне доступности и медијске презентације;
- стављање под заштиту евидентираних културних добара (добра у режиму претходне заштите);
- спровођење стриктне заштите непокретних културних добара од свих облика неконтролисане изградње која би могла да угрози сам локалитет и непосредну околину;

2.3. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општи циљ рационалне организације и уређења простора подручја општине Ћићевац јесте коришћење простора у складу са потенцијалима природних и створених вредности и дугорочним потребама економског и социјалног развоја. Остварење наведеног циља се постиже:

- 1) равномерним размештајем становништва, привредних и других активности, што захтева успоравање концентрације становништва и активности у подручјима интезивног насељавања и подстицање развоја мањих и средњих прерађивачких капацитета, заснованог претежно на сировинској бази и повезивању у одговарајуће веће производне системе у складу са ресурсним и локационим условима;
- 2) ублажавањем депопулације којом је захваћено читаво подручје Просторног плана, изузев општинског центра и његове непосредне околине, преко економском, социјалном и другим политикама. Значајнија од осталих су решења којима се утиче на бржи привредни развој заједнице села, јачање

- економске позиције пољопривреде и пољопривредних произвођача, развој инфраструктуре, подизање комуналног стандарда и модернизација и осавременавање услуга јавних служби;
- 3) прилагођавањем привредног развоја тржишним условима производње, увођењем иновација, повећањем ефикасности, снажном подршком приватном предузетништву, интеграцији и подешавању производних програма захтевима ближих и даљих тржишта; и
 - 4) заустављањем даље деградације природних ресурса и добара и сузбијањем непланске изградње.

У општини Ћићевац, најважнија област развоја биће и даље **пољопривреда**, расположивошћу пољопривредног фонда, квалитетом земљишта и традиционалном везаношћу становништва за ову привредну област. Интензивирање развоја пољопривреде, посебно ратарства и сточарства, омогућиће бржи развој и изградњу разноврснијих прерађивачких капацитета. Самим тим, у одређеној мери и на конкретно дефинисаним локацијама пољопривредно земљиште ће променити намену у грађевинско првенствено за изградњу капацитета за финалну прераду пољопривредних производа, њихов смештај (хладњаче, сушаре, кланице, магацини), или проширење постојећих према потреби.

Активирање будућих **привредно-радних зона**, посебно дуж аутопута, постаће нова окосница развоја, кроз даљу специјализацију производње и привредно повезивање са осталим подручјима и центрима ширег окружења.

Компаративне предности овог подручја за интензивирање развоја **транзитног и излетничког туризма** и пратећих делатности заснивају се на развоју нове специфичне и препознатљиве туристичке понуде и нових репера. Битни фактори потпуније валоризације туристичког потенцијала су:

- близина Крушевца и Копаоника;
- реке Јужна и Западна Морава, близина ушћа у највећу српску реку Велику Мораву, као и њихове обале;
- постојећи и притом потпуно запостављени културно-историјски садржаји, посебно тзв. „Мојсињска света гора“ и кула Тодора од Сталаћа; као и
- саобраћајни положај на коридору аутопута Е-75 и близина железничке пруге као фактори повезивања.

Развој новог облика просторно-функционалне организације подручја по заједницама села оствариваће се децентрализацијом појединих делатности, јавних служби и активности из општинског центра у већа сеоска насеља, ради ефикаснијег координирања активности локалних заједница. Побољшање квалитета живота и убрзанији развој јавних служби и привредних функција оствариваће се приоритетно у насељима, као што су Сталаћ, Мојсиње и Плочник. С друге стране, даљи развој центра Општине засниваће се на обезбеђењу вишег квалитета функција општинског значаја, а посебно услужних делатности, образовања, здравства, културе, информатике и сл..

Развој сеоских насеља и подручја, као вишефункционалних производних, социјалних и културних простора и јачање економске снаге сеоских домаћинстава представља најзначајније питање будућег равномерног развоја. Сви циљеви и стратегије које воде ка развоју села, а тиме и решавању питања популационог развоја и размештаја становништва, представљају, у извесном смислу, подциљеве једног основног који се дефинише као добростојећи пољопривредни произвођач/сељак. У стратешком смислу то захтева квалитативне и квантитативне промене на сеоском подручју, засноване на следећим основним поставкама:

- 1) укрупњавање поседа;
- 2) подизање саобраћајне доступности, нивоа комуналне и опремљености објеката јавних служби и укупне, амбијенталне и друге уређености села;
- 3) изградња прерађивачких капацитета, повезаних одговарајућим технолошким системима у или ван планског подручја; и
- 4) диверзификација пољопривредне производње према физичко-географским условима зона (долинско-равничарски делови предиспонирани су за ратарство и сточарство, а брдски за воћарство и сточарство), имајући у виду нове тенденције према развоју генетски модификованих пољопривредних култура и органској пољопривреди, тиме што ће предност за производњу органске хране (која је знатно скупља и траженија на тржишту) имати брдски делови.

Једно од основних упоришта концепције Просторног плана односи се на, рационално коришћење и заштиту природних ресурса и постојећег културног наслеђа, стратешки значајних за развој и квалитет живљења. Укупан биланс водних ресурса захтева изузетно пажљиво коришћење и у потпуности обезбеђен систем заштите од загађења и непланског коришћења. Међу приоритетним опредељењима Плана је **завршетак изградње регионалног водовода**, регулисано одвођење отпадних вода, као и очување квалитета и природне плодности земљишта. Исти значај придаје се обнављању и побољшању квалитета шума.

Планом се успостављају основе за ефикаснију контролу коришћења и уређења грађевинског земљишта и утврђују норме и препоруке за изградњу и комунално опремање насеља. Ради благовременог резервисања простора за рационалну изградњу и коришћење објеката/подручја од јавног интереса, утврђују се режими коришћења и заштите простора коридора планираних инфраструктурних система, подручја експлоатације минералних ресурса и сировина, као и простора заштићених природних и непокретних културних добара.

Тежиште је и на унапређењу и заштити животне средине, заштити и промоцији вредне природне и културне баштине и очувању подручја са вредностима од значаја за квалитет животне средине. У домену заштите и промоције културно-историјског наслеђа, залагање је за промену досадашње праксе коју је карактерисало занемаривање односа према окружењу у мерама заштите споменика и сужен избор у односу на историјске периоде и врсте наслеђа.

Основ **просторне концепције** се заснива на:

- географском **положају на обали река Јужне и Западне Мораве и близини ушћа у реку Велику Мораву**, који представља један од најупечатљивијих и притом неискоришћених потенцијала у области водопривреде, спорта, рекреације и туризма;
- саобраћајном **положају на коридору** аутопута Е-75 и близине железничке пруге као фактора повезивања и генерисања саобраћајне и друге привреде;
- будућој, изграђеној и комплетираној **техничкој инфраструктури**;
- **биодиверзитету** кога чине делови више еколошких целина, од којих свака има недовољно искоришћене вредности;
- **демографском потенцијалу** у квалитативном смислу, где се истиче традиција и искуство становника из руралног подручја и **мрежи сеоских насеља** са различитим функционалним улогама груписаних око насеља Ђићевац као центра Општине;
- **прехрамбеном потенцијалу**, који чини квалитетно обрадиво земљиште још увек недовољно ангажовано за пољопривреду; и
- уређењу и **промоцији постојећег културно-историјског наслеђа**.

2.4. РЕГИОНАЛНЕ И ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

Подручје општине Ћићевац се налази у гравитационом подручју Крушевца, као регионалног центра који (према ППРС) опслужује више функционалних подручја. За Ћићевац је предвиђено да се до 2010. године оформи као мали град у функционалном подручју Крушевца.

Имајући у виду саобраћајну повезаност и функционално-привредне везе, на подручје општине имају јак утицај насеља из функционалног подручја Крушевца и Варварина. Посредно (евентуалним брзим активирањем радно - привредне зоне "Појате"), аутопутем преко општине Алексинац, подручје Ниша ће у перспективи бити све актуелније.

На основу више критеријума, од којих су најзначајнији развијена саобраћајна инфраструктура (постојећа и планирана), стање и потенцијали развоја привреде и значај Западноморавске осовине развоја, Просторним планом Републике Србије су одређена могућа подручја утицаја регионалних центара. Даљи развој функција и веза у регионалном окружењу доминантно ће бити усмерен ка Крушевцу, уз перспективу даљег јачања функционалних веза према општини Варварин, где северозападни део општине Ћићевац има традиционално добро развијену међуопштинску сарадњу, првенствено по питању развоја саобраћаја и инфраструктурних система. Најинтензивније просторно-функционалне везе са окружењем остварила су насеља уз државни пут Појате – Крушевац - Краљево (Појате, Ћићевац, Град Сталаћ и Мрзеница).

Моделом територијалне организације индустрије у Србији дефинисан је Западноморавски потенцијални појас индустријског развоја (Крушевац, Краљево, Чачак), а основни локационо-развојни потенцијали на којима је потребно заснивати даљи развој наведеног подручја јесу: расположивост локалитета за смештај радно-привредних зона, саобраћајна повезаност са главним инфраструктурним коридором Републике Србије (коридор 10); близина и постојећа сировинска база и др..

Положај и улога општине Ћићевац у регионалном окружењу и везе које има са суседним општинама указују да је акценат просторног развоја на унапређењу и даљем развоју препознатљивих и већ оформљених регионалних функција, од којих су најзначајније:

- 1) *Водоснабдевање* – примарно водоизвориште, акумулација „Ћелије“ чини окосницу Моравског регионалног система за снабдевање становништва водом. Планирана је изградња секундарне водоводне мреже, чиме ће се подмиривати основне потребе становника општине Ћићевац за пијаћом водом.
- 2) *Саобраћај* – геостратешки положај Општине и саобраћајна повезаност са важним комуникационим правцима у окружењу омогућавају формирање интензивних функцијских веза са центрима већег значаја. Постојећи и планирани саобраћајни правци допринеће квалитетнијем повезивању насељских целина према општинама у ширем окружењу.
- 3) *Комунална инфраструктура* – управљање отпадом на регионалном нивоу допринеће побољшању квалитета животне средине (санирањем и рекултивацијом постојећих сметлишта у Општини) и даљем јачању међуопштинске сарадње по питању ефикасног и одговорног третмана комуналног отпада.
- 4) *Привреда* - Општина има све неопходне предуслове за развој привреде, пре свега на подручју предвиђеном за изградњу нових привредно-радних зона

- дуж државних путева пута, чиме се стварају предуслови за развој и ново запошљавање.
- 5) *Туризам* - који није развијен и чији развој је могуће базирати на природним и створеним потенцијалима (природна добра, непокретна културна добра, висок квалитет животне средине, повољан саобраћајни положај). Према Просторном плану Републике Србије, Општина Ћићевац налази се на међународном друмском туристичком правцу I степена (Београд-Ниш), као и на путу ка ТЦ Јастребац, ТЦ Копаоник и низу најзначајнијих манастирских комплекса, где се транзитни туризам намеће као водећа активност.

3. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

3.1. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И РАЗВОЈА ПРИРОДЕ И ПРИРОДНИХ СИСТЕМА

Пољопривредно земљиште

У циљу рационалног коришћења и заштите пољопривредног земљишта неопходно је израдити Основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта за територију Општине Ћићевац, а у складу са важећом законском регулативом (Закон о пољопривредном земљишту и ППР Србије), а доноси их Скупштина Општине.

Основно планско решење је заштита најквалитетнијег пољопривредног земљишта као природног ресурса и потенцијала за развој пољопривреде, и то првенствено у долинама река Јужне, Западне и Велике Мораве.

Остала планска решења која се односе на пољопривредно земљиште су:

- заштита традиционалних аграрних садржаја руралних предела од посебне природне, културно-историјске и научне вредности, очување природних или полуприродних енклава (међе, баре, шумарци, забрани и сл.) у атарима са интензивном пољопривредном производњом, односно високим уделом ораница и воћњака у површини укупне територије;
- успостављање контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља, уз истовремено промовисање метода њихове интегралне примене у процесима техничко-технолошког унапређивања пољопривредне производње;
- заштита пољопривредног земљишта од I до IV катастарске класе, које се може предвидети за друге намене само у изузетним случајевима (грађевинско подручје, значајни објекти инфраструктуре од ширег значаја);
- земљишта VII и VIII катастарске класе може се у одређеном проценту пренаменити у шумско земљиште (садњом квалитетних врста дрвећа);
- заштита пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода, као и од процеса ерозије у брдским деловима Општине;
- стимулисање укрупњавања земљишних поседа у циљу стварања услова за изградњу робних газдинстава и спречавање даљег уситњавања парцела;
- рекултивација оштећених земљишних површина услед експлоатације камена и шљунка; и
- привођење култури запуштених и деградираних пољопривредних земљишта.

Шуме и шумско земљиште

На територији Општине Ћићевац нема државних шума којима газдује ЈП «Србијашуме». Шумама у приватној својини газдује се у складу са Општим основама и програмима газдовања. Нове површине под шумама ће се формирати у складу са важећим законима из области шумарства, пољопривреде, водопривреде и саобраћаја. За ветрозаштитне и пољозаштитне појасе обавезна је израда пројектне документације (типови појаса, ширина, међусобни односи и врсте).

Коришћење шума вршиће се осим у својој основној привредној намени и у оквиру рекреативно-туристичких, научно-истраживачких и других активности у складу са принципима заштите животне средине, природних и културних добара (посебно у

оквиру Предела изузетних одлика «Мојсињске планине и Сталаћка клисура Јужне Мораве»).

Воде и водно земљиште

Обезбеђење количина и квалитета питке воде за водоснабдевање становништва вршиће се из регионалног водоводног система «Ђелије» и из постојећих водозахвата – изворишта („Топлик“, „Крушак“, „Селиште“, „Радошевац“ и низ локалних изворишта по насељеним местима) која се могу експлоатисати до рационалног нивоа. Висококвалитетне воде су посебно заштићене и користе под посебним условима и уз одговарајуће сагласности и накнаду.

Активности на заштити вода подразумевају изградњу комуналне инфраструктуре и постројења за прераду отпадних вода, као и минимизирање и неутралисање штетних утицаја од интензивне пољопривредне производње, нарочито у зони плитких издани у северозападном делу Општине.

Опасност од загађивања вода мора се отклонити потпуним покривањем планског подручја канализацијом за отпадне воде, уз услов за упуштање у реципијенте довољних пропусних моћи и њихово пречишћавање до захтеваног квалитета у складу са законском регулативом.

Земљиште поред водотокова у ширини од 50 m, може да се користи на начин којим се не угрожава спровођење одбране од поплава. Поред изграђених канала и насипа за одвођење унутрашњих вода неопходно је оставити неприкосновени простор од 5 m, чиме ће се обезбедити довољан простор за њихово редовно и инвестиционо одржавање.

У случају изградње нових или реконструкције постојећих објеката, као и приликом извођења других радова који могу утицати на промене у водном режиму, инвеститор је дужан да пре почетка извођења радова прибави водопривредне услове и водопривредну сагласност на основу Закона о водама („Сл. гласник РС“, бр. 30/2010).

Минералне сировине

Појаве и налазишта минералних сировина на територији Општине су налазишта песка и шљунка у алувиону Велике Мораве, у близини границе са општином Варварин. Даља експлоатација ових и других минералних сировина за које се утврде да постоје, обављаће се уз обавезно спровођење детаљних истраживања на површинама које су предвиђене за интензивну експлоатацију на бази перспективности, а у складу са одредбама Закона о рударству («Сл. Гласник РС», бр. 44/95 и 34/06).

3.2. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА И ДИСТРИБУЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА, МРЕЖЕ НАСЕЉЕНИХ МЕСТА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

Становништво

Стратешки циљ демографског развоја на подручју Општине представља заустављање негативних демографских токова, што се првенствено односи на неповољну старосну и образовну структуру.

Основни подциљеви су повећање природног прираштаја, смањивање миграција село-град и задржавање младог становништва у сеоским подручјима, подизање образовне структуре, као и смањење незапослености. У том смислу, **планске пропозиције** су дефинисане у правцу:

- подизања наталитета кроз унапређење квалитета становања, инфраструктуре, јавних служби и услужног сектора;
- ангажовања неупослене радне снаге;
- прилагођавања образовних профила локалној привреди и постепено стварање „употребљиве“ кадровске структуре; и
- активности у области социјално-здравствене заштите и помоћи старијем становништву и старачким домаћинствима.

Табела бр.2: Пројекције становништва

	Број становника 1991. године	Број становника 2002. године	Пројекција броја становника 2020.године
Браљина	154	118	75
Град Сталаћ	880	800	820
Лучина	970	927	857
Мојсиње	51	36	20
Мрзеница	280	221	147
Плочник	653	593	502
Појате	1022	986	1032
Сталаћ	2010	1828	1961
Трубарево	210	152	87
Ћићевац	5316	5094	5138
Општина	11546	10755	10639

Сагласно остваривању наведених принципа и пропозиција, према пројекцији становништва до 2021. године се очекује незнатно смањење броја становника у Општини, али и пораст броја становника у појединим насељима: Ћићевац, Сталаћ, Појате и Град Сталаћ.

Мрежа насеља и центара

Основно опредељење у погледу развоја мреже насеља и центара на подручју општине Ћићевац јесте равномернији просторни развој на бази функционалног оснаживања центара заједница насеља, као иницијалног фактора у процесу децентрализације активности, становништва, услуга и капитала.

Основна концепција просторне организације и будућег развоја мреже насеља и центара јесте даље јачање и развој Ћићевца као општинског центра, односно оних сеоских насеља који су се својим карактеристикама истакли као центри мањег или ширег гравитационог утицаја (пре свега Сталаћ и Појате). Посебну улогу у овом процесу имаће заједнице насеља, односно групације насеља формиране на основу већ активираних просторних, функцијских, физиономских, социоекономских, културних и традиционалних веза и односа. У оквиру ових заједница насеља, улогу центра добиће она насеља која се истичу саобраћајно-географским положајем, бројем становника, нивоом опремљености објеката јавних служби и комуналне инфраструктуре, функцијским значајем и привредним и ванпривредним капацитетима процентом деаграризованог становништва, итд..

Према овој концепцији, даље ће се развијати следећа хијерархија насеља и центара:

- град и општински центар Ћићевац, чији се гравитациони утицај делимично испољава и ван граница општине (првенствено ка општинама Варварин и Ражањ);
- субопштински центар Сталаћ;
- насеље са специјализованим функцијама - Појате, као перспективни мањи привредни центар;
- остала, рурална насеља Општине, при чему се за она насеља са повољнијом демографском ситуацијом (Лучина, Град Сталаћ, Плочник) може очекивати даља функцијска специјализација чији ће гравитациони утицај остати у границама постојећих атара насеља.

Предложена организација има за циљ, да кроз стварање осовина развоја, допринесе рационалној мрежи центара, који ће бити носиоци трансформације околних насеља. Наведени центри ће утицати на активирање постојећих потенцијала за размештај различитих врста делатности као допринос укупном развоју Општине.

Посебну улогу у овом процесу имаће *заједнице насеља*, односно групације насеља формиране на основу већ активираних просторних, функцијских, физиономских, социоекономских, културних и традиционалних веза и односа и то:

- Ћићевац (обухвата насеља Ћићевац, Лучина, Појате и Плочник);
- Сталаћ (обухвата насеља Сталаћ, Град Сталаћ, Мрзеница, Браљина, Мојсиње и Трубареве).

Од посебног значаја свакако је заједница насеља Ћићевац, у којој ће општински центар и у наредном периоду да делује свим својим функцијама на трансформацију насеља у њеној непосредној околини, формирајући урбано-рурални континуум (осовина Ћићевац-Појате као компактни грађевински рејон), са високим степеном деаграризације и великим бројем мешовитих и непољопривредних домаћинстава. Интензивне дневне миграције на релацији село-град условиће покретљивост становништва у овој заједници насеља у којој се очекује да ће 2021. године живети преко 70% становништва Општине. Са друге стране, заједница насеља Сталаћ ће и у наредном периоду бити функционално усмерена на заједницу насеља Ћићевац и регионални центар Крушевац, а посебно насеља Сталаћ, Град Сталаћ и Мрзеница имајући у виду добру саобраћајну повезаност и перспективе развоја саобраћајне мреже на овом подручју (државни пут I реда, односно могућност изградње аутопута Е-761).

У планском периоду ће се подсицати развој насеља која су се већ издвојила као центри већег или мањег значаја за околни простор:

- Ћићевац је општински центар и центар заједнице насеља, који ће и у наредном периоду привредно-економски и друштвено бити завистан од Крушевца, као примарног регионалног центра. С обзиром на повољност саобраћајног положаја очекује се успостављање чвршћих интегративних веза са суседним општинама и центрима у непосредном окружењу (у првом реду Крушевац, Варварин, Параћин и Ниш) и реализација заједничких пројеката из области индустрије, пољопривреде, инфраструктуре, итд.. Поред даљег развоја прерађивачке индустрије на бази локалних сировина (фабрика Импрегнације дрвета), стимулисаће се и развој услужних делатности у циљу задовољења основних потреба становника општинског центра и околних насеља. Организовање малих и средњих предузећа као могућих генератора социо-економског развоја усмерити ка већ формираним

индустријским зонама на саобраћајним правцима ка Варварину (индустријска зона „Кошари“) и Појатама.

- Сталаћ се према својим демографским, економским, функционалним и саобраћајним карактеристикама издвојио као секундарни центар. Радно активно становништво и у наредном периоду ће бити претежно ангажовано у секундарним делатностима (фабрика грађевинског материјала, железнички саобраћај). Очекује се отварање конкретних могућности за активније промовисање постојећих и планираних туристичких садржаја у атару насеља, као што су обилазак Тодорове куле, планирани спортско-рекреативни центар на ушћу река Јужне и Западне Мораве, организовање културно-забавних манифестација на води, итд.
- Појате се у претходним деценијама од типичног ратарско-сточарског насеља функционално преобразило у насеље са мешовитим начином привређивања, где непољопривредне делатности имају приоритетан значај. Постојећа изграђеност, привредно-услужни објекти (фабрика гума „Трајал“, дрвна индустрија, занатске радње, мотел, трговинска предузећа, итд.), географски положај и саобраћајна инфраструктура, детерминисала су Појате као насеље са специјализованим функцијама, тј. мањи привредни центар општине који са општинским центром чини физиономски компактно подручје. Реконструкцијом постојеће петље на аутопуту, и изградњом планираног робно-транспортног центра, отвориће се нове могућности развоја Појата, превасходно у погледу пласмана робе ка тржишним центрима у ближем и даљем окружењу (Параћин, Јагодина, Крушевац, Ниш, Београд). У циљу развоја транзитног туризма стимулисаће се развој угоститељских капацитета (типа мотела са одмориштем и паркинг простором), изграђених у складу са локалном архитектуром.

Развој осталих седам сеоских насеља на подручју општине (Лучина, Плочник, Град Сталаћ, Мрзеница, Браљина, Мојсиње и Трубареве) зависи од демографске пројекције (сва насеља су депопулациона, при чему је Мојсиње на прагу гашења), изградње недостајућих објеката јавних служби, водоводне и канализационе инфраструктуре у насељима, побољшања саобраћајне инфраструктуре на правцу Град Сталаћ – Трубареве, односно побољшања укупног квалитета живљења у овим насељима. У наредном периоду, стимулисати формирање мањих привредних и услужних капацитета, и то у оквиру дефинисаних граница грађевинских рејона насеља и у непосредном узаном појасу поред планираног аутопута Е-761. У сеоским насељима југоисточног дела општине (Браљина, Мојсиње и Трубареве) приоритет је осавремењивање саобраћајног правца који повезује ова насеља са општинским центром и насељима општине Крушевац (посебно веза Трубареве-Ђуниш), односно валоризација и промовисање туристичких потенцијала (реконструкција бројних културних споменика у Мојсињској „Светој Гори“, организовање туристичких тура из правца Ћићевца и Крушевца са циљем обиласка бројних цркава, манастира, односно природних и амбијентално-пејзажних вредности).

Табела бр.3 : Пројекција основних података по заједницама насеља

Заједнице насеља	Број становника		Број насеља која гравитирају ГПЦ	Површина ГПЦ (km ²)	Густина насељености (ст/км ²) 2002.	Саобраћајна удаљеност (km) ЦЗН - ОЦ
	2002.	2020.				
Ћићевац	7600	7529	4	53	143,4	/
Сталаћ	3155	3110	6	71	44,4	6,6

Јавне службе

Развој система јавних служби се односи на побољшање квалитета живота грађана кроз подизање квалитета услуга и лакшу доступност објеката. На основу тога, основне пропозиције и принципи су представљени у смислу:

1. подизања нивоа квалитета у свим насељима, адаптацијом и реконструкцијом постојећих објеката или изградњом нових;
2. обезбеђивања ефикасније доступности корисника организовањем нових, прилагођених форми услуга (формирање мобилних здравствених служби, оснивање интернатског или приватног смештаја за основце, адекватан смештај и бригаа о старим лицима итд.);
3. стимулисања приватног сектора (пореским олакшицама); и
4. успостављања равнотеже у пружању услуга становништву општинског центра и осталих насеља, нарочито кад су у питању обавезне установе јавних служби (основне школе и примарна здравствена заштита).

У складу с тим, основна планска решења за насеље Ђићевац су:

- проширење постојећих капацитета објеката за средњешколско образовање, као и реконструкција постојећих и изградња нових основних школа;
- организовање интернатског смештаја за средњошколце и старије разреде основне школе, уз евентуалну сарадњу са приватним сектором;
- подршка увођењу приватних средњих школа специфичних профила и знања;
- поред стандардних облика дечјих установа на засебним парцелама, подржавају се нове, рационалније и данас већ афирмисане опције: депаданси у стамбеним блоковима;
- увођење услуге „Помоћ и нега у кући“ за особе са ниским пензијама, особама са инвалидитетом и корисницима материјалног обезбеђења;
- изградња Геронтолошког центра са капацитетом који би задовољавао потребе целе Општине;
- модернизација Центра за културу са библиотеком; и
- изградња спортско-рекреативног центра и спортског насеља у оквиру комплекса.

На нивоу Општине, планска решења су:

- реконструкција већине здравствених објеката у сеоским насељима, као и изградња здравствених пунктова у насељима без основне здравствене заштите;
- реконструкција сеоских основних школа;
- доградња или реконструкција већ постојећих спортских сала у оквиру школских комплекса; и
- санација и модернизација постојећих домова културе, као и унапређење туристичких и културних манифестација.

Развој јавних служби у наредном периоду одвијаће се у складу са постојећом мрежом објеката, у зависности од будућих потреба и у складу са новим улагањима. Поред општинског центра, приоритет у том смислу имају центри заједница насеља: Сталаћ и Појате.

Центри заједница насеља до краја планског периода треба да обнове постојеће објекте или изградње недостајуће са минималним следећим садржајима:

- матична основна школа са физкултурном салом и компјутерском опремом;

- здравствена станица са апотеком;
- предшколска установа;
- установа за бригу о старим лицима;
- дом културе са библиотеком и мањом салом; и
- терен за мале спортове.

Опремљеност услужним делатностима у центрима на свим нивоима ће бити у складу са бројем корисника у њиховим гравитационим зонама, уз стварање повољних услова за коришћење услуга за становништво удаљенијих насеља.

3.3. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ЕКОНОМИЈЕ, ДИСТРИБУЦИЈЕ АКТИВНОСТИ И УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА

Пољопривреда

У складу с природним, тржишним и инфраструктурним погодностима и ограничењима за развој пољопривредне производње, с једне стране, и физичким, социо-економским и демографским обележјима руралних предела планског подручја, с друге, подржавање раста пољопривредне производње, обезбедиће се синхронизованим предузимањем следећих активности:

1. управљање земљиштем ради побољшања стања животне средине и природних предела, применом одговарајућих агроколошких мера, компатибилних мерама заштите и унапређења шума, што ће се одразити на корекцију постојећих односа у начину коришћења пољопривредног земљишта и укупног простора;
2. повећање тржишне конкурентности пољопривредне производње, мерама усмереним на укрупњавање и модернизацију пољопривредних газдинстава, унапређење људског потенцијала и других ресурсних, структурних, социоекономских и техничко-технолошких услова развоја аграрног сектора, као и искоришћавањем локално специфичних погодности за производњу хране дефинисаног географског порекла, и система органске производње; и
3. унапређивање економских и социјалних услова живљења на селу, подршком развоју непољопривредних делатности и повећању запослености сеоског становништва, промоцији предузетништва, оснивању и развоју микро предузећа, развоју сеоског туризма, развоју базичних услуга за сеоску привреду и становништво, обнови и развоју сеоске архитектуре, очувању културно-историјског наслеђа, пејзажних и других просторно хетерогених вредности руралних подручја.

Како је пољопривреда управо најважнија компаративна предност Општине, њеном развоју се даје најважнија улога и кроз пратећу прехранбену индустрију. Изградњом објеката компатибилних пољопривредном земљишту, прерада пољопривредних производа ће се развијати у следећим правцима:

- основна прехранбена индустрија;
- прехранбена индустрија с вишим степеном финализације (нпр. производња смрзнуте хране); и
- прерада производа кроз мала породична газдинства (производња и прерада меса, млека, воћа, поврћа, брашна).

У циљу рационалнијег газдовања пољопривредним земљиштем, у наредном периоду је нужно значајније подстицати програме уређења земљишта хидромелиорацијом (одводњавање, наводњавање, водозахвати и др.) односно

агромелиорацијом (хумификација тла, калцификација тла, др.), као и изградњу инфраструктурне мреже (каналска, путна мрежа и друго).

Стратешки производи из области биљне производње су све врсте жита, рано поврће и воће. Поред тога, да би се искористили ресурси и рационализовала производња потребно је посебну пажњу посветити виноградарству.

Неопходна је и заштита и унапређивање пољопривреде и села поштовањем следећих смерница и приоритета:

- пољопривредно земљиште од I до IV катастарске класе може се само у изузетним случајевима предвидети за друге намене, док маргиналне оранице пренаменити у друге категорије земљишта;
- изградња савремених складишно-прерађивачких капацитета који ће количином и квалитетом одговарати потребама тржишта. Организационо их везати за породична пољопривредна газдинства, мала и средња предузећа, пољопривредне задруге и сл.;
- развијање пчеларства и лековитог биља у свим деловима Општине где за то постоје услови;
- усмеравање развоја воћарства углавном према економичним, али и аутохтоним сортама шљиве и јабуке, а препоручује се узгој јагодичарског воћа (малине и купине);
- стварање препознатљиве робне марке и вредних производа дефинисаног географског порекла;
- коришћење међународних програма и фондова за рурални развој;
- организација задругарства у функцији развоја пољопривреде; и
- формирање сабирно/дистрибутивних центара.

У остварењу приоритета инсистирати на укрупњавању поседа пољопривредног домаћинства, на његовом повезивању/удруживању у прихватљиве облике задруга, повећању нивоа образованости и стручности носиоца газдинства, доступности свих служби за помоћ пољопривредницима на стварању препознатљивих локалних производа и њиховом организованом наступу и промоцији на другим тржиштима.

За реализацију наведених активности дефинишу се следећи пројектни задаци:

- појачана контрола - успостављање „еколошке полиције“ која ће се бавити проблемима деградације - неконтролисаног коришћења пољопривредног земљишта;
- стимулисање приватне иницијативе у сектору разних служби, посебно услуга као што су ветеринарске станице, пољопривредне апотеке, сервиса за оправку пољопривредне механизације и сл.;
- изградња савремене мреже за откуп пољопривредних производа; и
- иницирање и унапређење производње у затвореном простору (тунели, пластеници, стакленици и сл.).

Пропозиције просторног развоја пољопривреде

1. Подршка реформи катастра и земљишних књига

Основна сврха је успостављање правне сигурности власништва над некретнинама осигурањем тачне, поуздане и ажурне катастарске евиденције засноване на стварном стању и усклађене са земљишним књигама.

2. Програм мултифункционалног развоја пољопривреде

У циљу уравнотеженог мултифункционалног развоја села важно је подстицати нове изворе прихода изван традиционалне пољопривреде. Циљеви програма су повећање броја породичних пољопривредних газдинства која имају додатни одрживи извор прихода изван конвенционалне пољопривреде, отварање нових радних места за становнике сеоских подручја и повећање привлачности сеоских подручја. Активности које овим програмом треба подржати су:

- изградња, доградња, проширење и пренамена привредних објеката;
- набавка механизације и опреме;
- услуге одржавања пољопривредних машина;
- припрема пољопривредних производа за продају (чишћење, калибрирање, паковање, сушење и сл.);
- рурални и транзитни туризам; и
- стандардизација и промотивне кампање квалитетних/локалних производа.

3. Лоцирање и опремања простора за Кванташку пијацу

У циљу олакшавања и боље организације продаје пољопривредних производа неопходна је изградња кванташке пијаце.

4. Оспособљавање пољопривредника за задружне, привредне и остале облике удруживања.

Циљ програма је оспособљавање пољопривредника и осталих житеља села за пословно и струковно повезивање (задружно повезивање породичних газдинстава и оснивање сељачких струковних удружења), успешно вођење пословања мањег опсега и успостављање партнерства с другим привредним факторима и управним службама.

Шумарство

Газдовање шумама обухвата радове на гајењу, обнављању и заштити шума:

- планску санитарну сечу стабала и узгојне радове за шумске састојине (чишћење, прореде састојина и друге радове); и
- извођење радова на основу усвојених посебних основа газдовања шумама;

Нове површине под шумама ће се формирати у складу са важећом законском регулативом из области шумарства, водопривреде, пољопривреде и саобраћаја.

Основна планска решења у погледу заштите и коришћења шумског земљишта су:

- одржавање и селективно пошумљавање постојећег шумског комплекса у оквиру ловишта; и
- пошумљавање у оквиру постојећих шумских комплекса у јужном делу Општине и проширење шуме новим засадима.

Поред одржавања и селективног пошумљавања постојећих шумских комплекса потребно је планским мерама подржати активности на њиховом вишенаменском коришћењу (излетнички туризам, споредни шумски производи и др.).

При планском коришћењу, нези и заштити постојећих биће спроведени радови на формирању нових површина под шумама, и то:

- формирање нових шумских површина на необраслом шумском земљишту, необрађених и деградираних површина, као и земљиштима непогодним за пољопривредну производњу користећи аутохтоне лишћарске врсте;
- формирање заштитног зеленила у оквиру линије експропријације уз путеве ради заштите од ветра, наноса снега и стварања вегетацијских коридора.

Заштитно зеленило формирати у виду група аутохтоних лишћара и шибља на међусобном растојању које зависи од ранга саобраћајнице, односно брзине одвијања саобраћаја;

- формирање мањих површина под заштитним зеленилом око радних комплекса у атару насеља; и
- формирање зелених површина свих категорија у грађевинском рејону насеља која су у обухвату Просторног плана, посебно зелених површина јавног коришћења и заштитног зеленила.

Индустрија

Трансформација просторно-привредне структуре општине Ћићевац одређена је карактеристикама њеног саобраћајног положаја, на укрштању аутопута Е-75 и државног пута првог реда ка Крушевцу. Привреду једне од најмањих општина у Републици Србији, првенствено карактерише пољопривредна производња којом се бави већина становништва. Поред пољопривредне производње (ратарство и воћарство), заступљена је прерађивачка индустрија у области грађевинарства, дрвопрерађивачке индустрије и индустрије сточне хране. Значајно је заступљен сектор трговине и услуга.

Квалитетна реорганизација привредних активности према захтевима тржишта, интересима, потенцијалима, потребама и могућностима локалне заједнице подразумева да сви постојећи привредни ресурси буду стављени у функцију развоја привреде, нових производних и услужних програма у складу са тржишним принципима. Циљ је што већа производња роба и пружање услуга за тржиште Републике Србије и извоз, што ће довести до отварања нових радних места и пораста животног стандарда становништва.

Привредни развој се усмерава у следеће зоне и комплексе:

- постојеће привредне комплексе – првенствено уз аутопут са максимално могућим проширењем радних површина;
- активирање нових просторних форми за подстицање свеукупног развоја (технолошки / индустријски парк, бизнис инкубатор) у планираним привредно - радним зонама уз нови саобраћајни правац ка Крушевцу (насеља Град Сталаћ, Сталаћ и Мрзеница); и
- инфраструктурно опремљене предузетничке зоне и појединачни локалитети у насељима у руралном подручју, са испољеним специфичним локационо - развојним потенцијалом (првенствено Сталаћ, затим и „Кошари“, на путу према Варварину).

Сагласно развојним концепцијама презентованим у просторно-планским документима вишег реда и релевантним просторно-развојним обележјима (потенцијалима / ограничењима) циљ територијалне организације привреде је стварање просторних услова за обликовање савремене структуре, усмерене у правцу стварања услова за ново инвестирање, јачања конкурентности и привредно - технолошког развоја.

Остварење наведеног циља подразумева реализацију следећих стратешких задатака:

- утврђивање оквира привредног развоја (просторно и секторски) уз унапређење постојећих и развој нових делатности;

- афирмација предности подручја Општине у регионалним размерама: (1) просторних погодности развоја привредних комплекса и (2) промовисање приватне иницијативе у стварању нових привредних друштава;
- изградњу енергетске инфраструктуре за локалне потребе, првенствено система гасификације;
- изградњу нових привредних, комерцијалних и трговинских капацитета према потребама савременог друштва, али и у контексту близине великих градова (Краљево, Крушевац), саобраћајне доступности (друмски, железнички) и захтева тржишта; и
- остваривање вишег степена просторно-привредне повезаности унутар Општине, као и на регионалном нивоу са суседним и другим општинама.

Приликом обликовања будуће просторно-привредне структуре Општине посебну пажњу усмерити на:

- инфраструктурно унапређење постојећих привредно-радних зона и стварање институционалних и инфраструктурних услова за формирање нових, као и организационо и структурно унапређење производње и других активности увођењем савремених технологија;
- привредне области које користе еколошки прихватљиве технологије услуга и производње и запошљавају квалификовану радну снагу; у мањим срединама диверзификацију активности спровести кроз развој МСП и радњи;
- реактивирање постојећих комплекса/локалитета привређивања до постизања високог степена искоришћености простора;
- фазну реализацију нових привредних зона/комплекса саобраћајно и комунално опремљених сагласно концепцији уређења простора;
- заштиту животне средине спровођењем мера заштите за објекте/делатности у складу са Законом о заштити животне средине, поштујући заштитне зелене коридоре дуж саобраћајница различитог ранга;
- стварање базе података о локалним предузећима, њиховом потенцијалу, могућностима и потребама; и
- већу производњу роба намењених пласману на тржишта ширег окружења.

Туризам

Поред благо разуђеног рељефа, као значајан предуслов развоја туризма, издвајају се културно-историјски споменици и речни потенцијал којима Општина располаже и који су још увек потпуно неискоришћени. Комбиновањем потенцијала и будућих активности, очекује се интензивнији развој туризма. Основа развоја туризма се заснива на културном, викенд и спортско – рекреативном и манифестационом туризму, уз заштиту и коришћење природних и културно-историјских вредности, као и на организацији и развоју сеоског и транзитног туризма.

На територији општине простиру се Мојсињско-послонске планине, чији је један део познат као Мојсињска Света Гора због бројних материјалних трагова средњовековног живота - пре свега цркава и црквишта, а затим и извора - светих водица. У Граду Сталаћу се налазе остаци средњовековног града - кула Тодора од Сталаћа, која доминира околином. У подножју средњовековног града је једна од многобројних светих вода - извор, који је изграђен у виду капеле.

У насељу Ћићевац, постоје два античка локалитета - један у самом центру града - везан за групни налаз новца и локалитет Селиште Радошевачко источно од насеља, одакле се издижу северни обронци Послонских планина.

На територији општине налази се и касноантичко и средњовековно утврђење Градац, изнад села Плочник - везано за римски друм Via militaris који је пролазио долином данашње Јовановачке реке.

Реке Западна и Јужна Морава, које делом теку кроз простор Општине, као и њихово ушће у Велику Мораву пружају изузетне могућности за развој спортско – рекреативног туризма.

Планска решења

1. **Транзитни туризам** - Добра саобраћајна повезаност и доступност представља један од значајних фактора за развој овог вида туризма. Планира се реконструкција постојећег хотела „Рубин 1“ с леве стране Аутопута и изградња хотела „Рубин 2“ са десне стране. Локацију изградити и уредити као туристичко-рекреативни центар са одмориштем, паркинг простором и мањим спортским садржајима.
2. **Културно-излетнички туризам** - Мојсињска Света Гора се Планом третира као посебна еколошка и амбијентална целина тако да ће бити уређена и промовисана као природни и културно-историјски резерват. Планира се заштита и реконструкција свих цркава и црквишта. У склопу комплекса могућа је изградња конака у традиционалном стилу и мањих спортских терена (мини голф и сл.). Уредити излетишта за одмор посетиоца и пешачке стазе са клупама уз заштиту извора и пејзажно уређење простора око њих. На улазу у комплекс поставити туристичко-информативни пункт и таблу са планом пешачких стаза и одморишта. У насељу Град Сталаћ уредити прилаз до остатака средњовековног града - куле Тодора од Сталаћа и уређеном и осветљеном стазом повезати га са извором у подножју насеља.
3. **Спортско-рекреативни туризам** – се планира кроз активније коришћење река Западне, Јужне и Велике Мораве, изградњу мањих спортско - рекреационо - туристичких центара, обележавање и уређење пешачких и бициклистичких стаза итд.. Већ данас су доступне активности попут кајака на дивљим водама, веслања на мирним водама, школе пливања и скокова у воду, роњења, оријентације у простору, планинарења, пешачких маршева, брдског, туристичког и рекреативног бициклизма, рафтинга Јужном Моравом у делу Сталаћке клисуре и сл.. Део обале река уредити за купаче и постављање мањих сплавова и ресторана на води. Простор на саставу Западне и Јужне Мораве се резервише за изградњу репрезентативног симбола овог краја, места настанка највеће српске реке Велике Мораве. Спортско-рекреативни комплекс планиран је и на локацији између железничког и бетонског моста поред Јужне Мораве у насељу Град Сталаћ.
4. **Ловни и риболовни туризам** - у договору са ловачким и риболовачким друштвом вршити узгој, заштиту и одржавање постојећих врста дивљачи уз константно подмлађивање појединих врста и одредити риболовачке пунктове дуж река уз перманентно подмлађивање рибљег фонда одговарајућим и квалитетним врстама рибе уз обавезне мере заштите. Подразумева се организација ловних и риболовних манифестација.
5. **Сеоски туризам** - уређење и организација сеоских домаћинстава увођењем савремених стандарда квалитета услуга, уз обуку сеоских домаћинстава за бављење сеоским туризмом.
6. **Културно-манифестациони туризам** – наставак организације различитих локалних и регионалних приредби, културних, уметничких и забавних манифестација и фестивала на отвореном простору. Поред природних, за развој туризма подједнако су значајни и антропогени мотиви представљени објектима сакралне архитектуре, старим грађевинама, споменицима културе и др.. Планирано је опремање и уређење излетишта и уређених пешачких

стаза које ће повезати археолошке локалитете са другим непокретним културним добрима.

7. **Унапређење маркетинга** туризма Општине кроз одговарајуће промотивне и информационе пројекте, рекламне кампање, интернет презентације, као и формирање туристичких инфо пунктова и јасно обележавање маркантних објеката и целина.

Биланси површина (постојеће и планирано коришћење земљишта)

Постојеће и планирано коришћење земљишта

	Постојеће		Планирано		Разлика	
	П (у ha)	у %	П (у ha)	у %	П (у ha)	у %
Грађевинско	1350	10,9	1557	12,6	207	1,7
Пољопривредно	6597	53,3	6390	51,6	-207	-1,7
Шумско	3325	26,9	3325	26,9	0,0	0,0
Водно	1099	8,9	1099	8,9	0,0	0,0
Укупно	12370	100,0	12370	100,0		

Промене у билансу структуре коришћења земљишта су планским решењима усмерене ка оптимизацији намене простора и природних услова, уз нужно заузимање земљишта за потребе реализације ширења привредних и стамбених зона, изградњу саобраћајне инфраструктуре и задовољење дугорочних економских потреба локалне заједнице.

3.4. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНОМ ИНФРАСТРУКТУРНОМ МРЕЖОМ

Саобраћај

Предложеном мрежом саобраћајне инфраструктуре остварене су квалитетне везе са суседним општинама и регионима, као и континуитет у протоку роба и људи унутар планског подручја.

Планска решења

Путна мрежа

Основно планско опредељење је обнова постојеће инфраструктуре и повећање доступности подручја, првенствено изградњом планираног аутопута и повезивањем са мрежом државних путева Републике Србије и међународним коридором 10.

Реализацијом планираног западно-моравског аутопутског коридора Е-761 остварују се квалитетне везе са западном Србијом и Републиком БиХ, а преко планираног аутопута Београд – Јужни Јадран, са којим се укршта код Пожеге, остварују се везе са црногорским приморјем и даље са јужном Италијом.

Мрежу државних путева (ДП) чиниће и два ДП II реда, преко којих се остварују везе са суседним општинама и општинама у Поморавском и Нишавском округу. Од изузетног значаја је рехабилитација и одржавање ДП II реда бр. 214, који представља алтернативни путни правац аутопуту Е-75, на којем се не наплаћује путарина.

Мрежу ДП је потребно употпунити мрежом општинских путева, за коју је предвиђена реконструкција, рехабилитација и доградња појединих везних деоница. Мрежа некатегорисаних путева у и ван насеља развијаће се у складу са развојем насеља и могућностима локалне заједнице, што ће се дефинисати плановима нижег реда. Већи степен приступачности, повећање капацитета, побољшање квалитета услуге путне мреже, а са тим и повећање безбедности одвијања саобраћаја, оствариће се:

1. Реализацијом западно-моравског аутопутског коридора Е-761;
2. Рехабилитацијом и редовним одржавањем мреже ДП;
3. Измештањем транзитних токова из општинског центра;
4. Реконструкцијом, модернизацијом и изградњом деоница општинских путева; и
5. Сталним одржавањем путне мреже.

Јавни државни путеви

Државни путеви I реда

На територији Плана коридор аутопута почиње од петље „Појате“, на постојећем аутопуту Е-75 и даље води према Крушевцу.

Изградња аутопута ће се реализовати на основу техничке документације у складу са трасом коридора утврђеном ППРС. Веза са путном мрежом Ћићевца остварује се преко денивелисане петље „Ћићевац“ у km: 3+210, у функцији везе аутопута са општинским центром Ћићевца и општином Варварин, преко ДП II реда бр. 220.

До коначног одабира положаја коридора и трасе аутопута, резервише се простор за коридор аутопута дужине око 12,95 km. Резервисани простор је, истовремено, и инфраструктурни коридор са ширином од 700 m, што обухвата трасу аутопута ширине око 70 m са обостраним (непосредним и ширим) заштитним појасом укупне ширине 630 m.

Коначно дефинисање положаја коридора и трасе аутопута, са стационажама раскрсница, денивелисаних укрштаја и пратећих садржаја, утврдиће се кроз израду Студије оправданости са идејним пројектом и Просторног плана подручја посебне намене за предметни аутопут.

Са становишта санитарне заштите водоизворишта „Моравиште“, траса аутопута Е-761, предложена генералним пројектом, се оцењује као неповољна, имајући у виду да пролази на 200 m од њега. У даљој разради техничке документације потребно је сагледати могућности додатног обезбеђивање или измештања трасе аутопута из зоне водоизворишта, у циљу обезбеђивања квалитетног водоснабдевања становништва у дугорочном периоду.

ДП I реда бр. 5 се, до реализације аутопута Е-761, задржава на постојећој траси са потребном рехабилитацијом и модернизацијом техничко-експлоатационих карактеристика. Након изградње аутопута, коридор ДП I реда бр. 5 се поклапа са коридором новоизграђеног аутопута, напуштена траса прелази у ранг општинског пута у делу ван насеља, док се у насељу Ћићевац води као примарна насељска саобраћајница. Прекатегоризацију пута врши управљач уз сагласност надлежног Министарства на основу одређених техничких критеријума.

За коридор ДП I реда бр. 5 се, до изградње аутопута Е-761, резервише простор укупне дужине око 13,93 km и ширине око 105 m, од тога око 25 m за трасу пута и по 40 m за обостране појасеве непосредне заштите и контролисане изградње.

Транзитни саобраћајни токови се преусмеравају на планирани аутопут. Транзитни токови према Варварину се измештају из урбане зоне насеља изградњом обилазне саобраћајнице, у рангу саобраћајнице првог реда, која повезује постојећи ДП I реда бр. 5 и ДП II реда бр. 220 трасом која води западно од насељског центра.

Државни путеви II реда

Сви постојећи ДП II реда у обухвату Просторног плана се задржавају, и то:

- ДП II реда бр. 214: Мала Крсна – Велика Плана – Баточина – Јагодина – Ћуприја – Параћин – Ћићевац – Делиград – Ниш – Дољевац – Лесковац – Владичин Хан – Врање – Ристовац – за Прешево, који се територијом Плана пружа у дужини од око 5,7 km (km: 109+089 - km: 114+794); и
- ДП II реда бр. 220: Ћићевац – Варварин – Доњи Крћин – Опарић Превешт – за Рековац – Каленић, који се територијом Плана пружа у дужини од око 5,64 km (km: 0+000 - km: 5+636).

Планирана је рехабилитација оба ДП II реда на дужини од око 11,34 km, и то:

- ДП II реда бр. 214, на целој деоници проласка кроз подручје Плана у дужини од 5,7 km. Овај путни правац представља алтернативни путни правац аутопуту, на коме се не наплаћује путарина и његово редовно одржавање представља приоритетну активност. Од изузетне је важности поштовати стандардни попречни профил, санирати оштећења на коловозној

конструкцији, обезбедити функционално одводњавање и обновити вертикалну и хоризонталну сигнализацију; и

- ДП II реда бр. 220, такође на целој деоници проласка кроз територију Плана у дужини од 5,64 km. Овај путни правац је веома важан јер представља везу општине Варварин са аутопутем Е-75. Планом се предвиђа рехабилитација коловозног застора и обнова вертикалне и хоризонталне сигнализације.

Резервише се простор за коридоре наведених деоница ДП II реда дужине 11,34 km и ширине 60 m, од тога око 20 m за трасу пута, по 10 m за обостране непосредне појасеве заштите и по 10 m за обостране појасеве контролисане изградње (који обухватају и појасеве заштите животне средине), с оријентационо датим положајем коридора на *Рефералној карти 2*.

Јавни општински путеви

Повећање саобраћајне доступности и повезаности центара у мрежи насеља, привредних потенцијала, туристичке понуде и руралних рејона обезбедиће се темељном реконструкцијом, рехабилитацијом и изградњом општинских путева (ОП) на основу одговарајуће техничке документације.

Планирана је реконструкција или рехабилитација свих јавних ОП на територији Просторног плана, укупне дужине око 39,3 km и то:

1. ОП -1: Јовановац (веза са ДП II реда бр. 214) – Плочник, дужине 2,2 km, уз реконструкцију и проширење коловоза на 6 m, решавање одводњавања и обнову сигнализације, са најмањим полупречником хоризонталних кривина $R=50$ m;
2. ОП-2: Селиште - Лучина – Смрдан - Мађере, дужине 4,1 km, уз рехабилитацију и изградњу савременог коловозног застора на дужини од око 2,0 km, решавање одводњавања и обнову сигнализације;
3. ОП-3: Град Сталаћ – Трубарево, дужине 16,1 km, уз реконструкцију и изградњу савременог коловозног застора на дужини од око 9,0 km, уз проширење коловоза на 6 m, решавање одводњавања и обнову сигнализације, са најмањим полупречником хоризонталних кривина $R=50$ m;
4. ОП-4: Радошевац – Ловачко поље – граница Општине – црква Свети Јован, дужине 5,5 km, уз реконструкцију и изградњу савременог коловозног застора на дужини од око 4,0 km, уз проширење коловоза на 6 m, решавање одводњавања и обнову сигнализације, са најмањим полупречником хоризонталних кривина $R=50$ m;
5. ОП-5: Појате – Мучибаба (веза са ДП II реда бр. 214), дужине 3,8 km, уз рехабилитацију коловозног застора, решавање одводњавања и обнову сигнализације;
6. ОП-6: Појате – Пољана (комплекс „Рубин 1“), дужине 1,8 km, уз рехабилитацију коловозног застора, решавање одводњавања и обнову сигнализације;
7. ОП-7: Ђићевац град – Горуже – Орашје (веза са ДП II реда бр. 220), дужине 4,3 km, уз реконструкцију и проширење коловоза на 6 m, решавање одводњавања и изградњу сигнализације, са најмањим полупречником хоризонталних кривина $R=50$ m. Изградњом аутопута Е-761 овај ОП се усмерава на сервисне саобраћајнице тј. не укршта се са аутопутем; и
8. ОП-8: Моравиште (веза са ДП II реда бр. 220) – граница Општине – Д. Катун (општина Варварин), дужине 1,5 km, уз реконструкцију и проширење коловоза

на 6 m, решавање одводњавања и обнову сигнализације, са најмањим полупречником хоризонталних кривина $R=50$ m.

Планом се предвиђа изградња везних и засебних деоница ОП, укупне дужине око 10,04 km:

1. ОП-1.1: Плочник – Горњи кључ (веза са ОП-5), дужине 2,97 km, у циљу остваривања везе насеља Плочник и Појате без укрштања са аутопутем Е-75;
2. ОП-1.2: Плочник – Горње поље – Крушар – ОП - 4, дужине 3,83 km, у циљу повезивања насеља Плочник и Радошевац; и
3. ОП-3.1: Трубарево – Лојзиште – Полом – граница Општине – Текија (општина Крушевац), дужине 3,24 km, у циљу остваривања веза са општином Крушевац.

Поједине трасе предвиђених путева постоје али припадају некатегорисаној путној мрежи и немају задовољавајуће елементе геометрије коловоза и квалитета коловозног застора.

Просторним планом се предвиђа реконструкција, доградња и модернизација некатегорисаних путева који су од значаја за побољшање туристичке понуде, међусобно повезивање насеља у заједницама насеља и делова насеља у истој катастарској општини, што ће се детаљније разрађивати плановима нижег реда.

Приоритет у реконструкцији, рехабилитацији и изградњи деоница ОП имаће путни правци укупне дужине 15,77 km, који обезбеђују квалитетно саобраћајно повезивање центара у мрежи насеља са општинским центром:

- ОП-3: Град Сталаћ - Трубарево, у дужини од око 9,0 km;
- ОП-5: Појате - Мучибаба, дужине 3,8 km; и
- ОП-1.1: Плочник – Горњи кључ (веза са ОП-5), дужине 2,97 km.

Резервише се простор за коридоре општинских путева, планирану реконструкцију, рехабилитацију и изградњу везних деоница, укупне дужине од око 49,3 km и ширине 35 m, од тога 15 m за трасу пута, по 5 m за обостране непосредне појасеве заштите и по 5 m за обостране појасеве контролисане изградње (са појасом заштите животне средине), с оријентационо датим положајем коридора на *Рефералној карти 2*. Просторног плана, који ће се дефинитивно утврдити на основу главних пројеката за реконструкцију и изградњу тих путева.

Планом се предвиђа изградња саобраћајнице, са функцијом обилазнице, у циљу измештања транзитних токова из насељског центра до изградње аутопута Е-761. Траса саобраћајнице се води западно од Ђићевца и повезује постојећи ДП I реда бр. 5, у зони Д. Кључа, са ДП II реда бр. 220, у зони Тршеvine, укупне дужине 2,34 km. Попречни профил планиране саобраћајнице ће се одредити на основу студијске анализе очекиване структуре и обима саобраћајних токова, што ће се детаљније разрађивати плановима нижег реда.

Стационарни саобраћај

Имајући у виду пораст степена моторизације у протеклом периоду, као и даљи тренд раста, потребно је ревидирати капацитете за стационарни саобраћај у

близини постојећих јавних објеката кроз израду саобраћајних студија. Потребне капацитете за организовано паркирање путничких возила и аутобуса обавезно је обезбедити, како у процесу израде урбанистичке и техничке документације, тако и у процесу њиховог спровођења, у свим насељским, туристичким и развојним центрима.

Веће површине за паркирање, са обавезним простором за паркирање аутобуса и свим пратећим објектима, предвидети у близини спортских објеката и значајнијих туристичких локалитета.

Паркирање путничких возила и аутобуса, обавезно је решавати уз објекте на припадајућим парцелама, према захтевима који проистичу из намене објеката, а у складу са важећим стандардима и нормативима. За туристичке капацитете у приватним објектима, захтеве за паркирањем је обавезно решавати на припадајућој парцели.

Нормативи за прорачун капацитета стационарног саобраћаја утврђују се на основу следећих оквирних норматива:

Намена	1 паркинг место на:
Становање	1 стан
Хотел (према категорији)	2-10 кревета + 1 п.м. за аутобусе на 30 кревета
Хотел (апартманског типа)	2 апартмана
Дом здравља, амбуланта, апотека	35 м ² БРГП
Школе	1 учионица
Банке	50 м ² БРГП
Пословање и администрација	70 м ² БРГП
Поште	40-60 м ² БРГП
Тржни центри	55 м ² БРГП
Ресторани и кафане	4-8 столица
Спортски објекти	10-14 гледалаца
Бископ, дом културе	5-10 седишта
Производно-прерађивачки објекти	8 запослених

Саобраћајни објекти и пратећи путни објекти

Планира се реконструкција и модернизација саобраћајних објеката (аутобуске и железничких станица) и изградња пратећих путних објеката (станице за снабдевање горивом, сервиса) у функцији унапређења и побољшања саобраћајне услуге.

Аутобуска станица се задржава на постојећој локацији, уз неопходну реконструкцију. Планира се задржавање и модернизација постојећих станица за снабдевање горивом, као и изградња нових објеката на коридору ДП II реда бр. 220 према Варварину, на коридору постојећег ДП I реда бр. 5, у зони насеља Мрзеница и на коридору опшинског пута ОП-3, у зони насеља Браљина.

Планом се дозвољава изградња објеката ове намене и на другим локацијама, уколико постоји заинтересованост инвеститора, уз претходно добијену сагласност од управљача пута и израду потребне планске и техничке документације.

Сервиси за путничка возила и аутобусе могу се реализовати у свим развојним центрима и насељима, где се за то укаже потреба и интерес, што ће се разрађивати урбанистичким плановима нижег реда. Предложена локација је на ДП II реда бр. 220 према Варварину.

Изградња ових врста објеката је условљена поузданом заштитом земљишта, површинских и подземних вода. Мере заштите је потребно ближе утврдити проценом утицаја на животну средину, према важећој законској регулативи.

У коридору аутопута Е-75 се налази:

- одмориште „Рубин“ тип I десно, око км: 753+000, које има неповољну локацију на излазном краку петље „Појате“ према Нишу, са привременом наменом до реализације комплекса мотела „Рубин 2“;
- станица за снабдевање горивом „Појате 1“, км: 753+200, у саставу реконструисаног туристичко-рекреативног комплекса мотела „Рубин 1“, која се задржава на постојећој локацији; и
- мотел „Рубин 1“ тип II, са леве стране аутопута, км: 753+200.

Планом се предвиђа реализација следећих пратећих објеката у коридору аутопута Е-75, у сагласности са Просторним планом инфраструктурног коридора аутопута Е-75:

- одмориште „Брачин“, тип II лево, на граници Општине са општином Ражањ, око км: 757+000;
- станица за снабдевање горивом „Појате 2“, у саставу планираног туристичко рекреативног комплекса мотела Рубин 2, око км: 755+000, са десне стране аутопута; и
- мотел „Рубин 2“ тип II, са десне стране аутопута, приближно у км: 755+000.

Врста и локација пратећих садржаја планираног аутопута Е-761 ће се детаљније одредити Просторним планом инфраструктурног коридора аутопута.

Јавни путнички превоз - аутобуски саобраћај

Даљи развој система јавног превоза биће у складу са развојем насеља и размештајем активности. У циљу ефикаснијег функционисања јавног саобраћаја потребно је повећати број линија и унапредити све технолошко – техничке карактеристике. Развој јавног саобраћаја је усмерен ка:

- давању приоритета овом виду саобраћаја у односу на индивидуални, поготово у централним зонама насеља;
- оспособљавању путне мреже за безбедно одвијање јавног приградског саобраћаја; и
- формирање аутобуских стајалишта на отвореним путним правцима у облику ниша, у циљу очувања континуета саобраћајног тока и повећања безбедности путника при уласку и изласку из возила.

Аутобуски систем остаје примарни носилац јавног приградског и међуградског саобраћаја, док је у планском хоризонту потребно интензивирати напоре на активнијем укључивању локалног железничког саобраћаја у превозу путника.

У складу са саобраћајним захтевима и потребама, јавни превоз може бити организован и од стране приватног сектора, у складу са важећом законском регулативом из области јавног превоза путника у друмском саобраћају.

Стајалишта јавног путничког превоза се могу организовати на свим ДП и ОП, у складу са саобраћајним захтевима и потребама. Стајалишта на ДП морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке.

Железнички саобраћај

Постојећа магистрална међународна електрифицирана пруга Е-85: Београд – Младеновац – Ниш – Прешево – државна граница и једноколосечна пруга бр. 55: Сталаћ – Крушевац - Краљево - Пожега се задржавају на постојећим трасама, са службеним местима Ћићевац, Лучина, Сталаћ, Стеванац, Браљина, Церово, Ражањ и Старо Трубарово на прузи Е-85 и службено место Мрзеница на прузи бр. 55. Развој железничке инфраструктуре ће се спровести путем:

1. Реконструкције и модернизације постојеће магистралне електрифициране железничке пруге Е-85, која ће омогућити савремену експлоатацију, на следећи начин:

- реконструкцијом комплекса железничке станице Ћићевац;
- изградњом другог колосека од Сталаћа до Ђуниса у дужини од 17 km, уз проширење пружног појаса, у циљу формирања двоколосечне електрифициране пруге;
- реконструкцијом пруге тј. заменом елемената горњег строја и обновом доњег строја, како би се омогућила брзина на прузи по споразуму AGC и SEECР;
- обезбеђењем слободног профила UIC-C, који би омогућавао интермодални транспорт робе железницом који се планира на коридору 10; и
- реконструкцијом контактне мреже и сигналних уређаја и дигитализацијом телекомуникација.

2. Реконструкције и модернизације пруге Сталаћ – Краљево, што подразумева:

- завршетак реконструкције пруге и објеката, и оспособљавање пруге за брзине од 60 km/h;
- обезбеђење слободног профила UIC-C;
- изградњу контактне мреже и електроенергетских постројења; и
- опремање пруге телекомуникационим постројењима и сигналним уређајима.

На прузи Е-85 постоје путни прелази у: km: 171+810, km: 173+684, km: 177+050, km: 177+854, km: 178+717, km: 184+935, km: 187+384, km: 188+087, km: 189+573 и km: 192+292. На прузи бр. 55 путни прелази су лоцирани у: km: 0+675, km: 1+338, km: 3+651 и km: 4+434. Приоритетна активност у планском периоду је обезбеђивање свих путно-пружних прелаза на обе пруге и њихова денивелација у зонама насеља, имајући у виду магистрални карактер пруге. Такође је потребно свођење броја путних прелаза на најнеопходније, имајући у виду да је растојање између појединих прелаза ван урбаног подручја мање од 2.000 m.

Просторним планом подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75 није било могуће утврдити планско решење нити резервисати простор за коридор нове посебне аутономне пруге за саобраћај возова брзина преко 160 km/h. Положај коридора, ширине 250 m, дат је оријентационо и детаљније ће се дефинисати допуном Просторног плана инфраструктурног коридора, по верификацији Генералног пројекта, којим ће се уважити постојеће трасе железничких пруга и аутопута, са максимално потребним денивелацијама и осталим заштитама које гарантују безбедност становништва и животне средине у коридору.

Речни саобраћај

Просторним планом Републике Србије није предвиђена изградња пловног пута од Београда до Ниша до 2020. године. План развоја пловних путева за дужи период дефинише пловни коридор који би водио рекама Великом Моравом, Јужном

Моравом и Вардаром, и на тај начин повезивао реку Дунава са Солуном. Став обрађивача је да се овај пловни коридор мора даље истраживати у планском периоду.

Складишно - дистрибутивни центар

Повољан саобраћајно географски положај Ћићевца, са директном везом на коридор 10 и магистралном железничком пругом, додатно ће се побољшати реализацијом аутопутског коридора Е-761. На овај начин се стичу услови за развој складишно – дистрибутивног центра који ће опслуживати много веће подручје од општине Ћићевац. Његова изградња допринеће бољој координацији у ланцу производња-транспорт-продаја, чиме се успоставља компатибилност саобраћајног система и омогућује рационализација транспортног процеса. Допринос привреди се огледа и у решавању проблема уситњености складишних простора, рационализацији дистрибуције, могућности увођења савремене информатике, као и у смањењу загушења општинског центра теретним саобраћајем.

Планирани складишно - дистрибутивни центар је потребно развијати као логистички центар који би опслуживао, у транспортно-дистрибутивно-складишном систему, много веће подручје од територије Општине. Развој центра ове намене би допринео рационализацији микро и макро дистрибуције, што би у великој мери допринело смањењу дистрибутивних трошкова. Основни задаци који се тичу развоја су:

- дефинисање локације. Повољан саобраћајно – географски положај и одлична веза са друмским и железничким коридорима дефинишу индустријску зону „Појате“ као могућу локацију;
- оптимално повезивање са путним коридорима и путном мрежом Ћићевца и околних општина, имајући у виду његов шири значај; и
- заједнички наступ општина у окружењу. Због важности објекта за шири регион, потребно је остварити сарадњу са суседним општинама у циљу суфинансирања и реорганизације робних токова са њихових територија.

Минимална површина комплекса је око 5 ha, на којој ће се реализовати следећи просторни садржаји:

- обезбеђен приступ на мрежу ДП. Предложена локација се ослања на ДП II реда бр. 214, тако да се веза може остварити без икаквих проблема;
- паркинг простор теретне камионе и путничке аутомобиле у склопу комплекса;
- сервисне радионице за мање оправке на возилима, са обавезним каналом;
- локална станица за снабдевање горивом, минимум два точиона места (за бензин и дизел гориво);
- складишни простор затвореног типа за пољопривредне производе, са рампом за утовар-истовар;
- складишни простор отвореног типа за материјале отпорне на неповољне атмосферске услове;
- хладњачу за складиштење одређених врста роба (риба, млеко, воће и сл.);
- простор за одлагање контејнера;
- управно - пословни контролни пункт комплекса са просторијама за шпедитерске услуге, инспекцијску контролу роба, банку и слично, са пратећим објектима јавне намене (WLЦ, бифе, телефон и сл.);
- одређене површине за смештај претоварне механизације; и
- интерне саобраћајнице и манипулативни простор за несметано функционисање саобраћаја унутар комплекса.

Детаљна организација и величина потребног простора за складишно - дистрибутивни центар утврдиће се кроз израду потребне студијске и техничке документације.

Пешачки и бициклички саобраћај

Просторни размештај већине јавних функција у Ћићевцу и планирана структура насеља условиће средњу дужину путовања до 1.000 m, што се може сврстати у изохрону пешачења од 15 мин. Овај вид саобраћаја је потребно фаворизовати из многобројних разлога (смањење гужве на улицама, нема проблема паркирања, нема емисије штетних гасова, повољан утицај на организам и сл.) и треба му омогућити несметан развој. Правце развоја је потребно усмерити ка:

- побољшању и унапређењу услова за кретање пешака ослобађањем јавног простора од паркираних аутомобила и планским размештајем уличних садржаја (киоска, летњих башти, уличних тезги и др.); и
- акцијама којима ће се јавне површине учинити привлачним и пре свега безбедним и пригодним за особе са специфичним потребама.

Пешачке стазе је потребно трасирати у централним насељским зонама, тако да повезују јавне садржаје којима гравитира највећи број грађана. Постојеће стазе се задржавају и по потреби проширују на местима где је то могуће.

Планира се реализација мреже бицикличких стаза у функцији презентације амбијенталних, природних и културних вредности и рекреације, али и са циљем раздвајања немоторног од моторног саобраћаја. Због својих одлика али и због величине простора који обухвата, територија Плана је погодна за развој циклотуризма, одрживом виду екотуризма и идеалном компромису између могућности за савладавање већих растојања, уз истовремено очување дубине доживљаја околине какву пружа пешачење.

Бициклички саобраћај је у експанзији у целом свету са немером да се умање непогодни ефекти које са собом носе остали видови саобраћаја. Под покровитељством Европске Уније, Европска бицикличка федерација (ECF) је 1998. године покренула пројекат мреже бицикличких стаза кроз Европу (EVP). Територијом Општине је планиран пролазак коридора источно – европске бицикличке трансверзале EuroVelo 11. Коначан коридор трасе још увек није утврђен, али се предвиђа да на овом делу води долинама река Велике и Јужне Мораве, како би даље наставио ка Републици Македонији. Имајући у виду непосредну близину ове трасе, реално је размишљати о повезивању мреже бицикличких стаза у Општини са њом.

На локалном плану правци развоја бицикличког саобраћаја су, поред завршетка започетих и дефинисање нових бицикличких коридора:

- до села Мојсиње долином Јужне Мораве и даље до значајнијих локалитета на Мојсињској „Светој Гори“, у дужини од око 19 km;
- до ушћа Западне и Јужне Мораве, у дужини од 5,0 km; и
- уз коридор ДП II реда бр. 220 ка Варварину у дужини од 5,5 km, у циљу спајања са мрежом бицикличких стаза дефинисаних Просторним планом општине Варварин.

Све планиране бицикличке стазе је потребно интегрисати у јединствену мрежу која би се пружала целом територијом Општине. Коначно дефинисање траса, број и

редослед фаза њихове изградње уследиће након израде претходних студија изводљивости и пратеће техничке документације.

Инфраструктура

Развојни потенцијали инфраструктуре сагледани су у динамичкој међузависности активирања-поузданости-експлоатације, као:

1. Просторне структуре расположивости инфраструктуре и посматраног простора:
 - целе Општине;
 - општинског центра са блиском гравитационом зоном "долинских" блиских насеља Радошевац (само атар), Ћићевац (село) и Лучина, а шире Појате, Плочник (на северо-истоку) и Сталаћ (на југу), који саобраћајно и морфолошки могу да чине функционалну целину са општинским центром;
 - насеља Појате и Плочник ослоњених на аутопут Београд – Ниш, као саставни делови радно-привредне зоне;
 - Град Сталаћ са Мрзеницом, веза зоне спорта, рекреације и туризма у приобаљу реке Западне Мораве са зоном културно-историјског наслеђа;
 - села Браљина, Мојсиње и Трубареве, у приобаљу реке Јужне Мораве, која се због саобраћајно-тополошких услова развијају аутономно;
2. Подршка просторима/зонама/насељима опремањем инфраструктуром ради општих циљева развоја (хијерархија, чворишта итд);
3. Подршка привредном и туристичком развоју, јачој повезаности са суседним Општинама и блиским урбаним центрима; и
4. Позиционирање према великим системима, на првом месту јавним предузећима која су задужена за функционисање привреде, туризма, заштите природе и водопривреде Србије.

Комунална комплетност и комунална хигијена, као стратештки циљеви, због наслеђених и текућих развојних и осталих специфичности ће се решавати у релативно дужем временском периоду (5 до 10 година), али са извесним степеном економске, еколошке и организационе ефикасности. Сугерише се:

1. Консолидација постојећих инфраструктурних система која подразумева секторско управљање инфраструктурним подсистема, а ургентно:
 - заштита свих постојећих и перспективних изворишта, односно бушених бунара и каптажа, са дефинисањем санитарно-хигијенских заштитних зона;
 - комплетирање канализационих система свих долинских насеља, са потребним бројем уређаја (оптимално два) за пречишћавање отпадних вода и реципијентима (у првој фази септичке јаме, а перспективно БИОДИСКОВИ или БИОТИПОВИ);
 - ревитализација или изградња уређаја за третман индустријских отпадних вода у постојећим производним зонама и појединачним погонима;
 - санирање постојеће депоније и активности на подизању њене санитарне, функционалне и просторне ефикасности и поузданости; и
 - дефинисање општих и посебних услова/могућности проширења постојећих сеоских гробља.
2. Експанзија и опремање простора инфраструктуром у будућим атрактивним зонама:

- општински центар Ћићевац са блиском гравитационом зоном села Ћићевац, Лучина, Сталаћ и Радошевац (само атар). Овај простор Општине се може назвати „Деснообали развојни појас“, где ће друмске саобраћајнице интегрисати функционалне и производне зоне са јавним службама и техничком инфраструктуром;
- делом постојеће, а перспективно афирмативне производне зоне у појасу аутопута, у атарима насеља Појате и Плочник. Повољност геосаобраћајног положаја, где ова дестинација добија шири значај;
- туристичко-рекреативних зона у оквиру "споја три Мораве" и међуречју Западне и Јужне Мораве.

3. Експанзија и опремање простора у будућим перспективним зонама:

- зоне интензивне пољопривредне производње, у атарима села Ћићевац, Сталаћ, делом Лучина, Радошевац, као и атару Ћићевац града. У атарима ових насеља наставити са развојем водоводне мреже и извршити припрему за изградњу канализационих мрежа и објеката, модернизацију електро и телекомуникационе мреже, са основним циљем унапређења пољопривредне производње и отварања прерађивачко-сервисних погона. Посебно развијати системе за одводњавање и наводњавање пољопривредних површина.

4. Рехабилитација и развој водопривредне инфраструктуре у функцији пољопривредне производње и заштите од непогода:

- спровођење активних мера заштите од периодичних великих вода у аливијуму река Морава и евентуалних појава бујица.

Инфраструктурни системи у великој мери опредељују просторни, економски, социјални и демографски развој. На основу досадашњих искустава и сазнања, сугерише се модернизација постојеће и изградња потребне инфраструктуре у циљу њеног ефикаснијег функционисања, поузданости и квалитета услуга. У будућем развоју производних и делом рекреативно-туристичких капацитета недвосмислено се морају применити максимално могућа правна, просторна, организациона и техничко-технолошка решења како би се смањило раубовање просторних структура, унапредила животна средина и створио амбијент развојно одржив, респективан и атрактиван.

Водна инфраструктура

Водоснабдевање

Стање организованог водоснабдевања у општини Ћићевац је веома сложено и може се третирати као аларманто и ургентно. Алувијум чак три Мораве, за сада, не даје значајне могућности поузданог просторно-функционалног водоснабдевања. Доминирају индивидуални водни објекти (бунари и делом побијене цеви) са веома променљивим стањем квалитета и могућностима побољшања стања експлоатације. Контрола воде се врши из 82 бунара и 10 побијених цеви, где је квалитет воде веома променљив и непоуздан.

Систем водоснабдевања организован је на два начина. Први представља централна мрежа спроведена на територији Ћићевца, Лучине, Сталаћа, Града Сталаћа и Мрзнице. Количине воде, око 45 л/с, добијене преко ове мреже, дужине око 35 км, нису довољне, а квалитет такође не задовољава. Извориште „Моравиште“ се налази на десној обали Велике Мораве и састоји се од три бунара. Одржавање и експлоатација водовода поверена је ЈКСП „Развитак“ у Ћићевцу.

Други начин водоснабдевања Ћићевца представља 19 чесми у које је вода спроведена са четири каптаже: Топлик, Селиште, Крушак и Радошевац.

За насеља без водовода Појате, Горња Лучина и Плочник постоји пројекат водовода, док насеља Браљина, Мојсиње и Трубареве немају организовано водоснабдевање нити пројектну документацију.

У стратешком концепту развоја, до коначног решења, треба сачувати изворишта и бунаре који снабдевају насеља водом. Према Водопривредној Основи Републике Србије (ВОС), општина Ћићевац припада регионалном систему водоснабдевања „Ћелије“, тако да сва стратешка решења и потребе треба усмерити и димензионисати на развијање, употребу и контролу овог система. Насеља општине Ћићевац ће се водоснабдевати у следећа два корака:

- повезивање на регионални водовод „Ћелије“ са кога ће се снабдевати насеља Појате, Плочник, Ћићевац, Ћићевац град, Радошевац, Лучина, Сталаћ, Град Сталаћ и Мрзеница; и
- насеља Браљина, Мојсиње и Трубареве ће због топографских и демографско-развојних карактеристика користити локалне системе водоснабдевања. Обавезно је очување постојећих бунара, бушотина и мањих водоизворишта, за потребе пољопривредне производње, индустрије и хаваријских ситуација.

Потребно је уложити значајне напоре на изградњи секундарних мрежа које ће се интегрисати на регионални водовод у насељима Ћићевац град, Ћићевац, Лучина и Сталаћ, а перспективно и остала долинска насеља. Такође треба сачувати и санирати каптаже „Крушак 1“ и „Крушак 2“, које ће се перспективно користити за потребе привреде и насеља.

Решење актуелног проблема је изградња дела регионалног водовода, као саставног система регионалног водовода „Ћелије“. Већина веома сложених инжењерско-техничких послова је завршена (траса магистралног водовода је завршена у дужини око 25 км), али је остао део трасе испод корита Западне Мораве (око 170 м).

Перспективно је могуће флаширање воде за пиће у атарима насеља Мојсиње, Трубареве и Браљина.

Планска решења

- изградња секундарних мрежа које ће се интегрисати на регионални водовод у насељима Ћићевац град, Ћићевац, Лучина и Сталаћ, а перспективно и остала долинска насеља;
- обезбеђивање водоснабдевања изградњом регионалног система „Ћелије“ деонице Маскаре – Град Сталаћ и деонице Град Сталаћ – Ћићевац;
- реконструкција и проширење месних водоводних мрежа у Ћићевцу, Лучини, Сталаћу, Град Сталаћу и Мрзеници;
- изградња водоводних мрежа Појате, Плочник, Трубареве и Браљина; и
- флаширање подземних вода које се налазе на Мојсињској гори у атарима насеља Мојсиње, Трубареве и Браљина.

Перспективни развој водоводних система подразумева следеће циљеве и критеријуме:

- стриктно поштовање режима заштите изворишта подземних и површинских вода у свим извориштима постојећег комуналног и сеоских водовода;

- очување локалних изворишта (чак и оних мањег капацитета) и након повезивања појединих насеља са вишим системима (Регионални и општински водоводни систем), ради обезбеђивања виталних функција система у кризним хаваријским ситуацијама;
- постепено повезивање свих парцијалних водоводних подсистема у јединствен интеркомунални/интеррегионални (општински/међуопштински) систем, којим се остварује висока поузданост функционисања и прописан, стално контролисан квалитет воде;
- смањивање специфичне потрошње воде у домаћинствима, политиком реалних цена воде, мерењем утрошка воде и мерама планске рационализације потрошње и смањивања употребе воде за пиће за заливање и наводњавање вртова, башти и пољопривредних култура;
- управљачко-информационо осавременавање водоводних система, увођењем мерног - мониторинг система, који ће омогућавати праћење динамике потрошње у свим важнијим гранама мреже, као и брзу дијагностику поремећаја и кварова током функционисања система; и
- вода за технолошке потребе у индустрији која не захтева воду квалитета воде за пиће, не може се захватати из водовода насеља, већ се потрошачи технолошке воде упућују на властите захвате површинских и подземних вода нижег квалитета (подземне воде у радно-привредбин зонама, која се не захвата за водоводе насеља) и на мере рецикулације и планске рационализације потрошње.

Канализација отпадних и осталих вода

На територији Општине организовани систем јавне канализације има само делимично Ћићевац град и Град Сталаћ. Постојећа канализациона мрежа је недовољна и не задовољава комуналне потребе. Сва остала насеља употребљене воде директно упуштају у нехигијенске упијајуће септичке јаме или директно у земљиште. Још је сложенија ситуација у алувијуму Велике и Јужне Мораве, где је плитка издан загађена отпадним водама из насеља, привреде и аграрне производње.

Највећи проблем је непостојање фекалне и атмосферске канализације у насељима Општине. Мале густине становања и међусобно удаљени објекти функционално и економски не оправдавају изградњу фекалне канализације у већини мањих сеоских насеља. Такође, просторни однос насеља и великих реципијената Велике, Западне и Јужне Мораве не омогућавају интегрисани фекални канализациони систем, већ га треба развијати у три независна система.

Посебан проблем представљају атмосферске воде, које током већих падавина изазивају значајне проблеме у равничарском делу Општине.

С друге стране, већина долинских насеља се налази у близини наведених река тако да је могуће формирање њихових канализационих сливова са постројењима за пречишћавање отпадних вода (ППОВ).

Планска решења

Планска решења се заснивају на прорачуну садашњих и будућих количина отпадних вода, који обухвата целу територију Општине. Разматрани су сви корисници канализационих система: становништво, индустрија, мањи привредни објекти, јавне установе, угоститељски објекти и остали припадајући садржаји у оквиру једног насеља. Планиран је принцип да „централно“ ППОВ у приобаљу Велике Мораве прихвата истовремено комуналне и индустријске отпадне воде из Појата, Плочника,

Ђићевца, Ђићевац града, Лучине и Сталаћа. Услов да се индустријске отпадне воде из различитих технолошких процеса могу прихватити градском канализацијом је да се одговарајућим предтретманима сведу на квалитет који треба да одговара параметрима из Правилника о санитарно-техничким условима упуштања отпадних вода у градску канализацију. Технологије пречишћавања мањим ППОВ, је готови пакетни уређај савремене генерације и он ће се користити за Град Сталаћ и Мрзеницу, лоцирано у приобаљу Западне Мораве.

Отпадне воде из села Браљина, Мојсиње, Трубарево и кућа за одмор у приобаљу Јужне Мораве је тешко организованим системом евакуисати. Због тога је планиран систем санитарно-техничких непропусних септичких јама, са организованим чишћењем. За блиска домаћинства могуће је изградити збирне/заједничке санитарно-технички непропусне септичке јаме.

Отпадне воде са сточних фарми обавезно прикупљати у прописане отоке и третирати пре упуштања у систем, или их прописно евакуисати. „Црвену воду“ из кланица скупљати у предвиђене специјалне септичке јаме и евакуисати по пропису.

Предуслов за ефикасно одвођење атмосферских вода није само изграђена кишна канализација, већ уређење водотокова и канала за одвођење атмосферских вода и чишћење потока у насељеним местима, као могућим реципијентима. Планским решењима у првој фази се омогућава:

- израда пројектне документације канализационе мреже за сва насеља Општине;
- одвод отпадних вода и њихово пречишћавање у складу са прописима о заштити животне средине, у оквиру изградње секундарне канализационе мреже.

Основни циљеви и критеријуми за канализацију насеља и ППОВ представљени су на следећи начин:

- канализациони системи се развијају као дистрибуирани системи, тако да са гледишта транспорта отпадних вода и препумпавања представљају заокружене, економски оправдане целине, које се могу заокружити изградњом одговарајућих ППОВ општег типа, што је примењиво за општински центар са 2 приградска насеља и још два ППОВ за Појате са привредном зоном и Град Сталаћ са Мрзеницом;
- даљи развој канализације спроводи се по сепарационом систему: посебно за отпадне воде насеља и оних индустрија које се након предтретмана смеју прикључити на канализације за отпадне воде, а посебно за кишне канализације;
- по важећем критеријуму ВОС, ППОВ се граде за сва насеља која имају више од 5.000 ЕС, али ће се применити у 7 долињских насеља, без обзира што сва не задовољавају овај услов;
- при канализацији насеља која нису имала канализационе системе, стриктно се спроводи принцип обавезности прикључења домаћинства, без обзира на дотадашња привремена решења. Забрањена је евакуација отпадних вода у напуштене бунаре и упојне јаме;
- отпадне воде из индустријских погона, не смеју се упуштати у водотоке без третмана, смеју се упуштати у насељску канализацију тек након предтретмана, којим се пречишћавају до нивоа да смеју да буду усмерене према ППОВ општег типа. Посебно је забрањено уводити у насељску канализацију опасне материје и супстанце које би ометале и разбијале процес биолошког пречишћавања у ППОВ;

- димензионисање кишне канализације треба примерити значају подручја које се њоме штити и величини потенцијалних штета од плављења делова насеља и саобраћајница. Капацитети не би требало да буду мањи од оних који су потребни за прихватање тзв. двогодишње кише, нити већи од тзв. десетогодишње кише, при чему треба узети објективне могућности амортизовања великих падавина постојећих површина насеља и њеног ефикасног одвођења површинским системима (саобраћајнице, риголе, путни канали, блиски водотоци);
- на малим водоточима (изворима), ако их има и уколико се исти уводе у системе кишне канализације, где год је то могуће, обликовањем терена и коришћењем зелених површина, извршити ретензирање/ублажавање великих вода пре њиховог увођења у колекторе.

Мелиорациони системи

Хидрографску мрежу представља контакт три велика водотока Јужне, Западне и Велике Мораве. Северозападни део територије Општине чине замочварени терени и плитке загађене издани.

На територији Општине, мелиорациони системи су присутни у мањем обиму иако је потреба за њиховим постојањем евидентна. Анализирана су три сегмента истог проблема: одводњавање, наводњавање и заштита од великих унутрашњих и спољашњих вода. Река Велика Морава је регулисана читавим својим током од саставка Јужне и Западне Мораве, на територији обухвата Плана, а Кочански поток је регулисан од ушћа у Велику Мораву до железничке пруге Београд - Ниш.

Највећи потенцијал представља алувијум плитке издани где ће се мелиорационим радовима извршити успешно одводњавање превлажених мочварних терена, чиме ће се они привести интензивној пољопривредној производњи или другој, кориснијој намени. Истовремено, присуство великих водотокова, даје могућност наводњавања пољопривредних површина у најинтензивнијем вегетационом периоду биљних култура.

Планска решења обухватају следеће:

- очување постојећих локалних извора и бунара по селима;
- ревитализацију запуштених мањих водотокова и канала, као и њихово уређивање за одвођење атмосферских вода (изражен проблем у насељу Трубареву);
- дефинисање и чување коридора за магистралне трасе водовода будућег регионалног система водоснабдевања „Ђелије“;
- дефинисање и чување коридора будућих канализационих колектора;
- одређивање и резервисање локација за планирана ППОВ;
- одржавање и развијање површина предвиђених за мелиорације, у алувијуму Велике Мораве;
- дефинисање и чување потенцијалних 8 локација за преливне - проточне бране на Јужној и Западној Морави, које се могу користити за добијање електричне енергије, наводњавање и рекреацију;
- очување предеоних вредности и квалитета воде у приобаљу Велике, Западне и Јужне Мораве и њихово привођење спортско-рекреативним активностима;
- одржавање постојећих водорегулација, линијских система и објеката одбране од великих спољашњих и унутрашњих вода;
- дефинисање водног земљишта у појасевима контакта три Мораве, чија ће основна функција бити у спортско-рекреативне сврхе;

- наставак истражних радова у перспективној зони за флаширање воде за пиће у атарима насеља Мојсиње, Трубарово и Браљина; и
- дефинисање зона и начина експлоатације песка и шљунка.

Будући развој система за заштиту од великих вода подразумева следеће критеријуме:

- обезбеђеност заштите је примерена вредности садржаја који се бране од поплава. Варира од заштите од тзв. двадесетогодишње велике воде, за заштиту пољопривредних површина ван мелиорационих подручја, до заштите од тзв. двестогодишње велике воде, за зоне општинског центра и сва остала насеља Општине;
- заштитни системи се складно морају уклопити у урбано и остало окружење, по правилу добијајући вишенаменске функције: (а) линијски заштитни системи - као елемент урбаног уређења обала, водећи рачуна о функционалном повезивању насеља са рекама, (б) системи за одводњавање - за комплексне мелиорационе системе и (в) ретензије за ублажавање таласа великих вода - као елемент рекреационих површина насеља и примењиве у пољопривредној производњи;
- на бујичним водотоцима заштита се обавља, где год је то могуће, активним мерама ублажавања поплава ретензијама вишенаменског карактера и мерама које су предвиђене „Планом за одбрану од бујичних поплава и других пратећих појава штетног дејства вода“;
- повећање поузданости заштитних система реализацијом „касета“, којима се евентуални пробој линија одбране локализује на мањој површини;
- насипи се морају тако уклопити у све друге садржаје који се граде у близини, да не буде угрожена њихова функција и да у њиховој близини нема објеката који би могли да отежају или онемогуће његово одржавање у периодима дуготрајне одбране од великих вода; и
- одбрану од поплава и бујица усагласити и интегрисати са осталим водопривредним и пољопривредним активностима Општине.

Енергетска инфраструктура

Некадашњи рудник мрког угља Ћићевац, на дубини 150 м, са шест хоризоната, је затворен јер су резерве угља у њему исцрпљене. Фрагментарне појаве мрког угља нису економски оправдане за експлоатацију. Насеља Општине се снабдевају енергентима који се транспортују на локална стоваришта и продајне пунктове. Електричном енергијом и природним гасом се снабдева из преносних система Републике Србије. Насеља Општине се електричном енергијом снабдевају из два правца:

- далеководом 152/1 Крушевац 1 – Ћићевац, напонског нивоа 110 kV; и
- далеководом 152/2 Ћићевац – Параћин 3, напонског нивоа 110 kV.

Електричном енергијом Општина се снабдева из ТС 110/35 kV „Ћићевац“, инсталисане снаге 2 x 31,5 MVA. Присутни су напонски нивои су 110 kV, 35 kV, 10 kV и 0,4 kV. Са напонског нивоа 35 kV, помоћу ТС 35/10 kV „Сталаћ“, напон се обара на 10 kV мрежу која је развијена до свих насеља. У насељима се преко 59 ТС 10/0,4 kV напон доводи на потрошачку мрежу. Посебно су значајне новоизграђене трафостанице у електросистему: ТС 35/10 kV „Појате“ (снаге 4 MVA), ТС 10/0,4 kV „Кошари“, ТС 10/0,4 kV „Трубарово“ и ТС 10/0,4 kV „Ћићевац“.

Снабдевање електричном енергијом обезбеђено је за сва насеља у Општини, а реконструкција нисконапонске електроенергетске мреже је извршена у највећем

делу. Капацитети постојећих ТС задовољавају тренутне потребе за електричном енергијом, а планирана је изградња две ТС 10/0,4 kV у Сталаћу и Стеванцу. Такође, јавна расвета је урађена у свих 10 насеља. О мрежи се стара погон преноса из Крушевца.

Кроз Општину пролази магистрални гасовод Београд – Ниш, (МГ-09, Ø 457 мм, Ø 508 мм и Ø 530 мм), на који је преко ППС „Појате“, повезана Општина Ћићевац. Од магистралног гасовода преко ППС „Појате“ пролази доводно-разводни гасовод (РГ 09-04), радног притиска до 50 бара Ø 324 - 273 мм који се пружа према Крушевцу. У току су активности на пројекту и извођењу ГМРС „Ћићевац“ и изградњи дистрибутивне мреже за насељено место Ћићевац, као и активности на пројектовању и извођењу радова на дистрибутивној мрежи за насеље Појате, привредну зону и насеља Лучина, Сталаћ и Мрзеница. Магистрални и доводно-разводни гасовод са одговарајућим ГМРС и МРС, дају могућност сукцесивног прикључивања сеоских домаћинстава и производних погона на систем.

За загревање објеката у зимском периоду се као огрев користи угаљ и дрво. У општинском центру у објектима управе и друштвених активности користе се блоковске и индивидуалне котларнице.

Планска решења:

- обезбедити простор за коридоре постојећих и планираних електро водова између насеља и зоне постојећих и планираних ТС;
- реконструкција, модернизација и развијање преносне и дистрибутивне електро мреже и ТС, као и јавног осветљења. Сукцесивно повећавање инсталисане снаге у постојећим ТС 10/0,4 kV;
- новоизграђену ТС 35/10 kV „Појате“ одредити за потребе будуће производно-услугне зоне у појасу аутопута и железничке пруге Београд-Ниш;
- нове ТС 10/0,4 kV планирати у зависности од потреба у насељима и будућим производно-радним зонама. Приоритетна је изградња 6 ТС 10/0,4 kV: 2 у Ћићевцу, 3 у Сталаћу и 1 у Браљини, као и 7 траса надземних и каблираних водова напонског нивоа 10 kV;
- обезбедити простор за коридоре постојећих и планираних магистралних и разводних гасовода и зону планиране ГМРС „Ћићевац“, која је предуслов развоја гасификације свих насеља у Општини;
- генералним пројектом гасификације дефинисати коридоре примарне гасоводне мреже која повезује насеља и радне зоне и МРС за свако насеље и радну зону. Засебним пројектима дефинисати дистрибутивну мрежу за општински центар, насеља Плочник и Појате са привредном зоном и насеља Лучина, Сталаћ, Град Сталаћ и Мрзеница која ће бити гасификована у првој фази реализације;
- извршити гасификацију општинског центра, чиме се стварају услови за повезивање градске топлане на систем и смањивање њеног негативног утицаја на околину; и
- заштитити осам локација за преливне бране на Великој, Јужној и Западној Морави, са претходном студијом оправданости за њихову изградњу.

Резултати планирања и изградње енергетских објеката и постројења уз одређена прилагођавања су:

- постизање ефикасности: економске (постизање највећих енергетских ефеката уз најмања улагања), функционалне (усклађивање функција) и

- просторне (усклађивање намена простора, оптимизација у размештају погона енергетско-индустијског комплекса, насеља, саобраћајница и др.);
- виши квалитет средине и квалитет живљења (обезбеђење прихватљивих еколошких и амбијенталних стандарда, као и општег нивоа друштвеног стандарда, доступности урбаних сервиса и др., у складу са реалним економским могућностима);
 - смањење енергетских потреба код свих потрошача енергије, путем доношења и обавезне примене стандарда енергетске ефикасности, економских инструмената и организационих мера;
 - побољшање квалитета рада и поузданости постојеће електропреносне, и дистрибутивне мреже и даљи развој тих система;
 - у погледу заштите животне средине велики значај ће имати интензивније коришћење природног гаса у сеоским насељима и развој централизованих система снабдевања топлотном енергијом у општинском центру; и
 - подизање поузданости енергетских система и управљања како би се обезбедила континуирана, квалитетна и сигурна испорука електричне енергије за све потрошаче.

Комуникациони системи

Територија Општине је покривена поштанском, телеграфском и телефонском мрежом, као и мрежама мобилне телефоније и телевизијског и радио преноса. Различит је степен просторне и функционалне развијености поменутих мрежа, тако да је неопходна њихова модернизација, комплетирање и ширење према концентрисаним корисницима (насеља, производне и туристичко-рекреативне зоне).

Поштанским саобраћајем и услугама су покривена сва насеља Општине, а 3 поште се, налазе у насељима Ћићевац град, Сталаћ и Појате. Број пошта са шалтерима (5) задовољава потребе становништва и нема потребе за новим објектима овог типа услуге. Развојним планом и програмом РЈ ПС Крушевац предвиђена је промена статуса поште у Појатама у уговорну пошту.

На територији Општине телефонски саобраћај омогућује ТТ мрежа, мрежа оптичких каблова и дигиталне телефонске централе. Капацитети не задовољавају потребе становника. Функционисање мобилне телефоније омогућено је преко 3 базе станице, у Појатама, Плочнику и Ћићевцу. Четири дигиталне телефонске централе у Ћићевцу, Сталаћу, Појатама и Плочнику су капацитета 3764 телефонских бројева и 160 ADSL-а. Телефонске централе су повезане оптичким кабловима које треба искористити у будућем одговарајућем дигиталном систему преноса. Предуслов за функционисање и експанзију система и услуга су коридори постојећих магистралних оптичких каблова Краљево-Крушевац-Појате и Јагодина-Појате-Ниш.

Телекомуникациона мрежа покрива целу Општину, с тим да расположиви капацитет аутоматских телефонских централа не задовољава потребе у појединим сеоским насељима. Планирана је изградња нових базних станица мобилне телефоније.

Планска решења

Конкретни задаци се везују за модернизацију постојеће ТТ мреже, њено ширење према корисницима и покривање постојећих просторних и функционалних дефицита, а посебно кроз:

- припрему техничке документације за инвестиције на претплатничкој ТТ мрежи и осталим објектима (проширење капацитета у насељима Лучина,

Појате, Сталаћ и Ћићевац, радови на покривању телефонском мрежом свих насеља);

- развијање и покривање територије Општине мобилном телефонијом, изградњом две нове базне станице у Браљини и Граду Сталаћу;
- развијање и ширење савремених телекомуникационих система и услуга, изградњом оптичких каблова Појате - Крушевац; и
- модернизацију и реализацију постојеће ТТ мреже и објеката, како би се покрио дефицит бројева у фиксној телефонској мрежи, изградњом МСАН-а (Мултисервисних приступних чворова или Приступних чворова за вишеструке услуге).

План за изградњу телекомуникационих мрежа подразумева:

- замену постојећих система комутације широкопојасним уређајима најновије генерације;
- децентрализацију мреже (претплатничка петља мања од 1,5 км);
- замену свих бакарних каблова, на спојним путевима оптичким; и
- увођење оптичких каблова у приступну мрежу (до већих бизнис корисника и у све веће стамбене објекте).

Активности ће бити фокусиране на:

- даљу трансформацију и модернизацију постојећих ПТТ јединица;
- даљу изградњу мреже дигиталних АТЦ, односно савремених система развоја ТТ мреже;
- развој телематских понуда;
- развијање и ширење мреже оптичких каблова;
- изградњу нових базних станица мобилне телефоније;
- јачање локалних телевизијских и радио система;
- задржавање постојећих пошта, евентуално отварање нових у насељима и зонама са већим бројем корисника и отварање „уговорних пошта“ у оквиру трговинско-угоститељско-сервисно-туристичких објеката у селима и производним зонама; и
- у оквиру телекомуникација физичким приближавањем корисницима путем МСАН-а. Одустаје се од изградње већег броја АТЦ, већ се систем технички и експлоатационо развија путем МСАН-а, који заузимају мањи простор, а даје могућност квалитетнијег коришћења свих комутационих услуга.

Комунални сервиси: третман комуналног и осталог отпада, пијаце, гробља

Територија Општине има сложен однос према комуналној/просторној хигијени. Организовано прикупљање, транспорт и депоновање комуналних отпадака врши локално ЈКСП „Развитак“ из општинског центра и делимично из неколико сеоских насеља, уз друмску саобраћајницу Појате - Крушевац. Сеоска насеља у приобаљу Јужне Мораве, немају организовано уклањање отпадака. Комунални отпад се трајно одлаже на општинску депонију – сметлиште.

У насељима Плочник, Појате, Ћићевац, Горња Лучина, Сталаћ и Град Сталаћ постављени су контејнери за сепаратно одлагање „ПЕТ“ амбалаже.

Централна општинска депонија-сметлиште се налази на четвртом километру државног пута II реда Ћићевац-Варварин, са леве стране, непосредно иза деснообалног насипа реке Велике Мораве. Тај простор представља напуштено корито реке. На депонију се довози и трајно одлаже отпад и из општине Варварин.

На територији Општине присутан је већи број спонтаних сметлишта које значајно еколошки, економски и естетски деградирају животну средину. По насељима стање је следеће: по једно велико сметлиште у атарима насеља Трубарево, Браљина, Горња Лучина, Доња Лучина, два у Граду Сталаћу и Појатама, три у Сталаћу, а чак пет у атару насеља Ћићевац.

Присутне су четири локације са већом количином индустријског и животињског отпада:

- стари пут Појате-Брачин (животињски отпад, сточна храна са амбалажом);
- преко пута градског гробља (од прераде и сече дрвета);
- поред Јовановачке реке (животињски-кланични отпад); и
- градска депонија (гума, метал, пластика, амбалажа).

У насељима Ћићевцу и Сталаћу постоје пијачна места. У општинском центру постоји зелена и сточна пијаца, остала сеоска насеља немају пијаце.

У свим насељима постоји по једно гробље, углавном сеоско класично-архитектонско-традиционалног типа. Присутна је попуњеност појединих сеоских гробља.

Постојање већег броја сточних фарми и активно бављење сеоског становништва пољопривредом и сточарством представља приоритет у третману са угинулим животињама.

Планска решења

- завршетак започетих радова на формирању привремене општинске делимично санитарно-хигијенске депоније;
- потпуна санација и рекултивација постојеће нехигијенске депоније, у сарадњи са општином Варварин;
- активности на формирању регионалне организације Општина за прикупљање, обраду, транспорт и трајно одлагање комуналног и осталог отпада и формирање рециклажног центра;
- постојећа гробља одржавати и привести стандардима о санитарно-хигијенским условима формирања и функционисања, са реконструкцијом капела на гробљима у насељима: Мрзеница, Трубарево и Браљина, као и ограђивање гробља у Лучини;
- проширење постојећих гробља у пет насеља: Ћићевац, Појате, Град Сталаћ, Сталаћ и Браљина; и
- организационо се умрежити са функционисањем регионалног гробља за угинуле животиње.

У наредном периоду неопходно је предузети активности на:

- санацији постојећих сметлишта у атарима сеоских насеља;
- чишћењу Општине од кабастог и осталог отпада;
- проширивању попуњених гробља, или обезбеђењу локација за нова; и
- сагледавању могућности изградње/формирања терминала за прихватање угинулих домаћих и дивљих животиња, током евентуалних епидемија, док се не транспортују на гробље за угинуле животиње.

3.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Заштита животне средине

Планска решења која могу имати значајан утицај на животну средину су: планирани коридор аутопута, планирани коридор пруге за велике брзине, изградња канализационе мреже са ППОВ, завршетак радова на изградњи магистралног водовода, развој дистрибутивне гасоводне мреже, реализација нових привредних зона, као и изградња нових саобраћајница која повезују насељена места Општине.

Као основни услов за постизање што вишег квалитета реализације планских поставки и њиховог утицаја на животну средину, саставни део плана представља и **Извештај о стратешкој процени утицаја планских решења на животну средину**. Планска решења ППО и мере које се утврђују кроз стратешку процену посебно се односе на праћење реализације планских решења и мера заштите животне средине, кроз успостављање и функционисање свеобухватног мониторинга животне средине. Преко овог мониторинга ће се пратити квалитет животне средине и његове промене, нарочито у односу на реализацију планских решења.

Такође, сви носиоци посла, током израде пројектне документације обавезни су да надлежном органу општине Ђићевац за послове заштите животне средине поднесу захтев за одређивање потребе израде **процене утицаја пројеката на животну средину**, што је законски регулисано Законом о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 135/04 и 36/09), односно Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.114/08). Студија процене утицаја на животну средину се врши за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водoprивреде, управљање отпадом и комуналних делатности, као и за све пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра, на основу чега представља значајан инструмент у регулисању негативних утицаја реализације одређених пројеката на квалитет и очување природних и створених карактеристика подручја.

Реализација планских решења оствариће се, између осталог, применом принципа *превенције и предострожности*, односно применом принципа *смањења негативног утицаја на животну средину*, као основног модела који интегрално разматра утицај планских решења свих оних сфера делатности (саобраћај, индустрија, пољопривреда, туризам, инфраструктура) који могу имати негативне последице на природне и створене вредности одређеног подручја, а што је у складу са захтевима и принципима Европске стратегије одрживог развоја.

Уз то, Планом се препоручује примена приступа *„чистије производње“* за сва постојећа и будућа предузећа чији производни процеси могу негативно утицати на стање животне средине. Предузећа која буду примењивала чистију производњу у својим производним процесима требало би да остваре економску добит кроз смањење трошкова рада, смањен обим третмана отпада, смањење трошкова одлагања, смањење загађење животне средине, итд. Инвестирање у чистију производњу дугорочно утиче на боље економске резултате предузећа и смањује трошкове у односу на примену решења за третман већ насталог отпада.

Заштита ваздуха

Очување квалитета ваздуха на подручју општине и остваривање вишег нивоа квалитета ваздуха у општинском центру и осталим насељима, привредним зонама и дуж јачих саобраћајних праваца, засниваће се на примени следећих мера заштите:

- 1) смањење нивоа емисије из постојећих извора
 - применом еколошки повољније технологије у постојећим привредним објектима у Општини, као и на осталим изворима аерозагађења;
 - преиспитивањем режима саобраћаја у ширем центру града, повећањем проточности главних градских саобраћајница и популаризацијом железничког и бициклистичког саобраћаја;
 - коришћењем гаса и алтернативних горива (биогаз и др.) у свим возилима друмског саобраћаја;
 - развојем система даљинског грејања у општинском центру и усклађивањем режима рада постојећих котларница и индивидуалних ложишта са прописима; и
 - повећањем потрошње обновљивих и еколошки прихватљивих извора енергије за грејање домаћинства.
- 2) ограничавање емисије из нових извора
 - спречавањем додатних емисија из нових извора које би погоршале квалитет ваздуха у насељима и зонама на подручју општине;
 - формирањем зелених заштитних појасева у непосредној близини планираног коридора аутопута;
 - изградом Студије процене утицаја при реконструкцији постојећих и изградњи нових објеката, као и при извођењу радова који могу угрозити квалитет ваздуха; и
 - применом најбоље доступне технологије у свим новим привредним објектима, што представља и законску обавезу ради добијање интегрисане дозволе предузећа (БАТ технологије).
- 3) успостављање система мониторинга квалитета ваздуха
 - увођењем мерних места за контролу квалитета ваздуха (пре свега у централној зони општине, у индустријским зонама и дуж главних саобраћајних праваца).

Заштита вода

Заштита вода у сливним подручјима Јужне, Западне и Велике Мораве од загађења и других утицаја који могу неповољно да делују на водотоке, издашност изворишта и здравствену исправност воде за пиће засниваће се на примени следећих мера заштите:

- 1) враћање квалитета вода у прописану класу (према Уредби о категоризацији водотока «Сл. Гласник РС», бр. 5/68), приоритетно речних токова Јужне, Западне и Велике Мораве
- 2) заштита водоизворишта, површинских и подземних вода
 - спровођењем мелиоративних радова у зонама плитких издани и превлажених терена у алувиону Велике Мораве (северозападни део Општине) у којима се очекује активирање привредно-радних зона и изградња планираног коридора аутопута;
 - прецизним дефинисањем зона санитарне заштите (према Правилнику о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта

водоснабдевања, «Сл. гласник РС», бр. 92/2008), израдом пројектне документације и спровођењем мера заштите изворишта водоснабдевања «Моравиште», при чему је од посебне важности да се зоне санитарне заштите дефинишу пре израде Идејног и Главног пројекта планираног аутопута Е 761, имајући у виду да је траса овог коридора према Генералном пројекту планирана у непосредној близини главног бунара изворишта «Моравиште» (на око 250 m удаљености), што је са еколошког аспекта неприхватљиво решење;

- забраном свих активности у простору које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима и површинским токовима;
- успостављањем мреже пијезометара у алувијалној равни реке Велике Мораве ради праћења квалитативних карактеристика подземних вода које се експлоатишу за потребе водоснабдевања;
- организованим сакупљањем чврстог отпада искључиво на уређеним водонепропусним површинама;
- забраном складиштења опасних и отровних материја у зонама изворишта;
- одржавањем заштите изворишта «Топлик», «Крушак», «Селиште» и «Радошевац» на санитарно одржив начин;
- забраном напасања стоке, депоновања комуналног и осталог хазардног отпада, изградње путева и стамбених објеката изнад локалних изворишта воде у сеоским насељима; и
- строго контролисаном применом пестицида у режиму интегралне заштите биља у пољопривреди.

3) третман отпадних вода

- опремањем подручја плана канализационом инфраструктуром са сепарационим системом одвођења кишних и отпадних вода;
- евидентирањем домаћинства која поседују септичке јаме које нису непропусне, и условљавањем изградње непропусних;
- изградњом планираних постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ);
- прикупљањем атмосферских вода са саобраћајних површина и њиховим контролисаним одвођењем у реципијент, уз претходни третман на сепараторима (посебно у коридору планираног аутопута који ће делом пролазити кроз подручје високих подземних вода и алувијум Јужне Мораве); и
- предтретманом индустријских отпадних вода пре упуштања у канализациони систем.

4) регулација водотока

- применом антиерозионих мера у угроженим подручјима;
- даљим одржавањем заштитних насипа на Кочанском потоку и Јовановачкој реци; и
- активностима на заштити планског подручја од евентуалних ванредних ситуација и елементарних непогода, при чему се налаже примена принципа превенције, тј. минимизирања ризика од акцидентних ситуација на најмању могућу меру. Посебно се налаже спровођење натуралне регулације корита бујичних токова на планском подручју, уз неопходност очувања природног форланда водотокова.

Заштита земљишта

Земљиште на подручју плана је релативно очувано од загађења и већим делом погодно је за производњу здраве хране. Ради заштите и спречавања неповољног утицаја на квалитет земљишта потребно је предузимати следеће мере:

- избегавати фрагментацију пољопривредног земљишта и смањити коришћење квалитетног земљишта у непољопривредне сврхе;
- подстицати органско - биолошку пољопривреду уз помоћ информација и едукацијом;
- предност дати традиционалним пољопривредним гранама које имају повољне услове за производњу и доприносе очувању еколошке равнотеже;
- одговарајућим мерама у пољопривреди свести употребу хемијских средстава на нужни минимум;
- спречити одлагање комуналног отпада на та то непредвиђеним местима, посебно на плодном пољопривредном земљишту;
- рекултивисати све просторе на којима је завршена експлоатација минералних сировина, при чему се отварање нових позајмишта материјала дозвољава уз претходну сагласност органа надлежног за послове заштите животне средине;
- спроводити антиерозионо уређење сливова, што подразумева предузимање антиерозионих мера које се свде на *забрану*: кресања лисника; гајења окопавина на стрмим њивама; орања по нагибу земљишта; чисте сече шума на нагнутим теренима и испаше на деградираним теренима; претварања деградираних њива у ливаде; *обавезу* орања по изохипси; мелиорације деградираних пашњака; пошумљавања голети; конверзије једногодишњих култура у вишегодишње на деградираним површинама и антиерозионог газдовања земљиштем и шумама; скуп мера које ће се применити зависиће од нивоа ерозионих ризика и врсте ерозије;
- обезбедити чишћење свих дивљих депонија и спречити њихово обнављање;
- спроводити рационалну изградњу канализационе мреже с уређајима за пречишћавање отпадних вода; и
- смањити ризике од загађивања земљишта при складиштењу, превозу и претакању нафтних деривата и опасних хемикалија и израдити План заштите од удеса у већим привредним објектима.

Заштита од буке

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

С обзиром да планско подручје није угрожено повећаним нивоом комуналне буке, основне мере заштите од њеног неповољног дејства односе се на унапређење саобраћајне матрице градског подручја, ради повећања проточности возила у ужем градском центру, као и постављање одговарајућих заштитних појасева зеленила између планираних привредних објеката који могу произвести буку већег интензитета и постојећих стамбених објеката, као и у оквиру самих комплекса будућих привредно-радних зона.

У подручјима са изграђеним стамбеним, пословним и привредним објектима на којима се очекује ниво буке изнад граничних вредности од будућег аутопута и пруге за велике брзине, обезбедиће се техничке мере заштите у облику звучних баријера одговарајућих материјала и облика, који ће у што мањој мери нарушити визуелне карактеристике предела. Препоручује се и примена одговарајућих звучно-изолационих омотача на фасадама објеката који евентуалну буду били изложени прекомерном нивоу буке.

Највиши дозвољени нивои буке изражени А - пондерисани нивоом у dB(A) (ЈУС У Ј6.205), према Правилнику о нивоу буке у животној средини (Сл. гласник РС 54/92) дати су у табели бр. 6.

Табела бр.6: Највиши дозвољени нивои спољашње буке

Зоне	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољашње буке dB(A)	
		Дан	Ноћ
I	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно - историјски локалитети, велики паркови	50	40
II	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
III	Чисто стамбена подручја	55	45
IV	Пословно-стамбена подручја, трговинско - стамбена подручја, дечја игралишта	60	50
V	Градски центар, занатска, трговачка, административно - управна зона са становима, зоне дуж дуж државних путева I реда	65	55
VI	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без становања	На граници зоне бука не сме прелазити нивое у зони са којом се граничи	

Управљање отпадом

Успостављање ефикасног функционалног система управљања чврстим отпадом на подручју Општине један је од приоритених задатака локалне самоуправе у наредном планском периоду, а у циљу очувања и унапређења животне средине и визуелно-естетских карактеристика предела. У том погледу, неопходно је спровођење следећих активности:

- примена принципа регионалног управљања отпадом, што подразумева коначно збрињавање отпада из Општине на будућу регионалну санитарну депонију у општини Крушевац (К.О. Куње);
- имајући у виду санитарну неодрживост постојећег одлагалишта отпада у алувиону Велике Мораве (ризик од загађења површинских и подземних вода), Планом се предлаже одлагање чврстог отпада на локацији бившег позајмишта грађевинског материјала у К.О. Плочник, до момента реализације регионалне санитарне депоније (у складу са Правилником о критеријумима за одређивање локације и уређење депоније отпадних материја, „Сл. гласник РС“, бр. 54/92);
- успостављање 3 рециклажна дворишта (у насељима Ћићевац, Сталаћ и Појате);
- у случају економске оправданости, препоручује се формирање рециклажног центра, поред нове локације за одлагање отпада у К.О. Плочник;
- постављање одговарајућег броја контејнера за ПЕТ амбалажу у свим насељеним местима;
- минимизирање количине медицинског и индустријског отпада и његово одлагање у складу са стандардима за еколошки одговорно поступање са овом врстом отпада;
- чишћење и санирање свих постојећих нехигијенских одлагалишта отпада;
- увођење економских инструмената од стране Општине којима се подстиче селективно одвајање отпада на самом месту његовог настанка;
- формирање међуопштинског предузећа за управљање отпадом на нивоу Расинског округа;

Мониторинг животне средине

Успостављање система сталног мониторинга појединих параметара квалитета животне средине, и то:

- мониторинг вода подразумева редовно праћење вредности показатеља квалитета вода и редовно праћење састава отпадних вода пре испуштања у реципијент;
- мониторинг земљишта дефинише периодично праћење аналитичких индикатора у области коришћења земљишта (промена намене), праћење концентрације тешких метала у земљишту и праћење концентрације азота у земљишту;
- мониторинг отпада подразумева праћење начина управљања отпадом у погледу укупне количине отпада, количине отпада по секторима, количине отпада који се рециклира и количине отпада који ће се депоновати на регионалну санитарну депонију у општини Крушевац;
- обезбеђивање еколошких стандарда у будућим привредним објектима остварује се добијањем интегрисане дозволе за рад постројења која могу имати одређене негативне утицаје на стање животне средине, у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађења животне средине («Сл. гласник РС», бр. 135/04);
- инвестирање у заштиту животне средине остварује се применом принципа "загађивач плаћа" у складу са важећом регулативом, дефинисањем одговарајућих локалних фондова за заштиту животне средине и других локалних институција, као и инвестирањем у програме заштите животне средине; и
- примену Система управљања заштитом животне средине у постојећим и будућим привредним објектима (ЈУС-ИСО 14001, ЕМАС).

Правила заштите животне средине по активностима

Критеријуми заштите од негативних утицаја индустрије

Према могућим негативним утицајима на животну средину, односно према могућем еколошком оптерећењу, утврђују се следеће категорије делатности, односно привредних предузећа:

категија А - мале фирме чије је еколошко оптерећење незнатно и испод граничних вредности могу бити лоциране унутар стамбеног насеља. Делатности ових фирми, као што су занатске услуге и оправке, технички сервиси, пекарске и посластичарске, израда и оправка предмета од дрвета, стакла, папира, коже, гуме и текстила, по правилу не изазивају непријатности суседном становништву.

категија Б - мале и средње фирме које могу имати мали и локални утицај на окружење; могуће присуство мање количине опасних материја, ризик од хемијског удеса-мали, ниво буке 55-60 dB(A). Ова категорија фирми, (веће електро - механичарске радионице, прерада пластичних маса, израда производа од дрвета, стакла, папира, коже, гуме и текстила, складишта грађевинског материјала и друге), може бити лоцирана на рубним деловима стамбеног насеља тако да делатност не изазива непријатност суседству.

категија В - фирме које могу имати средњи утицај на окружење општинског нивоа, присутне веће количине опасних материја, ризик од хемијског удеса - средњи, ниво буке 60-65 dB(A). Ове фирме (тржни центри и већа складишта - изнад 5.000 m², прехранбена индустрија, текстилна индустрија, итд.), морају бити лоциране на

одређеном одстојању од стамбеног насеља тако да њихова функција на том растојању не изазива непријатност суседству.

категирија Г - фирме које могу имати велики утицај на животну средину градског нивоа, присутне веће количине опасних материја, мање количине врло токсичних материја, ризик од хемијског удеса - велики, ниво буке 65-70 dB (A). Овде припадају метало-прерађивачка индустрија, појединачни погони хемијске индустрије, веће кланице, прехрамбена индустрија, итд., које према нивоу еколошког оптерећења морају бити лоциране на већем одстојању од стамбеног насеља тако да њихова функција на том растојању не изазива непријатност суседству.

Критеријуми заштите од утицаја пољоприведе

Утврђује се заштитно одстојање између стамбених објеката и ораница, односно плантажних воћњака који се интензивно третирају вештачким ђубривом и пестицидима од најмање 800м. У заштитном појасу између границе пољопривредних парцела и обале водотока 10м није дозвољено коришћење пестицида и вештачких ђубрива.

Утврђују се минимална заштитна одстојања између границе комплекса сточних фарми и објеката у суседству, и то: од стамбених зграда 200м, од државних путева I реда 200м, од речних токова 200м и од изворишта водоснабдевања 800м. Наведена одстојања могу бити и већа ако то покаже анализа утицаја на животну средину за фарме са преко 500 условних грла. Напомиње се да су заштитна одстојања превентивног карактера, а прецизније зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања ће се утврдити након израде одговарајућег елабората о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања.

Критеријуми заштите од утицаја саобраћаја

У оквиру регулационих планова или урбанистичких пројеката потребно је израдити процену утицаја на животну средину за сваку нову или реконструисану деоницу аутопутева, као и остале државне путеве I реда:

Наведена правила и заштитне зоне утврђују се као услови планирања других намена земљишта уз појасеве саобраћајница. За аутопутеве и магистралне саобраћајнице утврђују се три зоне заштите, где се напомиње да је реч о превентивно одређеним ширинама заштитних зона, које ће се верификовати/преиспитати израдом Процене утицаја, а у складу са позитивном (под)законском регулативом (и препорукама ЕУ):

1. зона - појас непосредне заштите од веома великог еколошког оптерећења ширине по 20м са обе стране пута, због емисија у ваздух, повећане буке и загађивања земљишта. У заштитном појасу дозвољено је формирати заштитно зеленило, а није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката;
2. зона - ужи појас заштите од великог еколошког оптерећења ширине по 50м са обе стране пута, због повећане буке и загађивања земљишта. Није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката. Постојећи легално изграђени објекти морају бити заштићени одговарајућом акустичком заштитом. Дозвољена је изградња објеката у функцији пута (бензинске станице, сервис, складишта и сл.); и
3. зона - појас малог еколошког оптерећења ширине по 300м са обе стране пута, због повећане буке. Изградња стамбених, пословних и привредних објеката дозвољена под условом да се обезбеде мере заштите од буке.

Утврђује се заштитно одстојање између магистралних железничких пруга и становања од 25м, уз обавезно спровођење мера акустичне заштите на угроженим објектима. Појас може бити и ужи ако се заштитним мерама у угроженим објектима ниво буке и вибрација доведе на нижи ниво од дозвољеног. Уколико се не предузимају мере заштите, појас заштите од железнице мора да буде 125м од спољне ивице колосека.

Магистрални водовод и гасовод

Зона I – појас високог ризика, по 30 m ширине са обе стране цевовода,

Зона II – појас умереног ризика, по 180 m ширине са обе стране цевовода.

Заштита природних добара

На основу услова Завода за заштиту природе Србије констатује се да на планском подручју налази простор за који је истоимени Завод урадио Студију заштите, кроз коју се простор „Мојсињских планина и Сталаћке клисуре Јужне Мораве“ утврђује као *Предео изузетних одлика*. Имајући у виду специфичне вредности овог простора као природне и амбијенталне зоне, у склопу туристичког развоја подручја потребно је инсистирати на адекватном коришћењу и спровођењу његове заштите (у складу са прописаним режимима заштите и дозвољеним врстама активности) како би се сачувале његове основне природне вредности.

За подручје Предела изузетних одлика „Мојсињске планине и Сталаћке клисуре Јужне Мораве“ у току је израда Студије о заштити Мојсињских планина од стране Завода за заштиту природе Србије. Режији заштите ће накнадно бити дефинисани Актом о заштити Предела изузетних одлика „Мојсињске планине и Сталаћке клисуре Јужне Мораве“, а у складу са одредбама Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр.36/09).

У погледу заштите природних добара, основна планска решења су:

- на заштићеном природном добру примењују се режими очувања и коришћења прописани актом о стављању под заштиту, а сходно одредбама Закона о заштити животне средине («Сл. Гласник РС», бр. 135/04) и Закона о заштити природе («Сл. Гласник РС», бр.36/09). Забрањено је предузимати активности које би измениле изглед, или довеле у питање његов даљи биолошки опстанак;
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког и минералошко-петрографског порекла за које се претпоставља да има својства природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести организацију за заштиту природе и да предузме мере да се до доласка овлашћеног лица, природно добро не оштети и да се чува на месту и положају у коме је нађено;
- успостављање и проглашавање зона непосредне, уже и шире зоне заштите на подручјима на којима се налазе изворишта водоснабдевања становништва („Моравиште“);
- подизање зелених заштитних зона око привредних објеката и инфраструктурних система, сачињених од аутохтоних врста дрвећа;
- очувати и заштитити земљишни пољопривредни фонд, тј. забранити било какву изградњу на пољопривредном земљишту I и II класе, осим у случајевима предвиђених Законом о пољопривредом земљишту;
- очување у што већој могућој мери хидролошких својстава влажних екосистема, собзиром на планирани развој привредних објеката и инфраструктурних система;

- обезбеђивање услова за заштиту очуваних екосистема, потенцијално угрожених биљних и животињских врста, односно очување шумских површина од негативних последица (пожари, нелегална сеча, крчење шума на рачун изградње стамбених објеката, итд.); и
- израда катастра угрожених биљних и животињских врста и спровођење система мониторинга.

Заштита културних добара

На подручју општине Ћићевац налазе се разноврсна културна добра која потичу од периода праисторије (старост појединих археолошких локалитета датира из периода млађег каменог доба – неолита, око 7000 год.п.н.е.). Према подацима Републичког завода за заштиту споменика културе, на планском подручју регистровано је 6 непокретних културних добара од великог значаја, при чему 5 културних добара припада јединственом комплексу Мојсињских манастира и цркава.

Табела бр.7 : Утврђена културна добра

Назив КД	Врста КД	Локација	Акт о заштити
Културна добра од великог значаја			
Средњовековни град Сталаћ	Споменик културе	Сталаћ	Одлука, "Сл.гласник СРС" бр. 14/79
Црква Св. Николе		Браљина	Одлука, "Сл.гласник СРС" бр. 28/83
Црква Св. Аранђела		Сталаћ	Одлука, "Сл.гласник СРС" бр. 28/83
Црква Св. Марка		Стеванац-Јаковац	Одлука, "Сл.гласник СРС" бр. 28/83
Црква Св. Јована		Стеванац	Одлука, "Сл.гласник СРС" бр. 28/83
Црква Св. Духа		Град Сталаћ	Одлука, "Сл.гласник СРС" бр. 28/83

Евидентирана културна добра представљена су и бројним археолошким локалитетима, појединачним споменицима посвећеним жртвама НОБ-а и објектима народног градитељства:

- археолошки локалитет „Гологлава“ (у граничном делу атара Сталаћа и Лучине);
- археолошки локалитет „Топлик“;
- археолошки локалитет „Стеванац“;
- археолошки локалитет на потесу „Томашева коса“ у Граду Сталаћу;
- археолошки локалитет „Велика млака“ (Браљина);
- археолошки локалитет „Цветковићев браник“ (Ћићевац, подручје Радошевца);
- римска утврђења „Градац“ код Плочника и „Укоса“ код Града Сталаћа;
- „Јеринин град“ из средњовековног периода, у атару села Трубареву;
- Спомен плоче погинулим ратницима у цркви Св. Сава у Ћићевцу;
- Спомен плоча постављена на дому културе у Граду Сталаћу;
- Спомен плоча постављена на задружном дому у Плочнику;
- Спомен плоча постављена на дому културе у Мрзеници;
- Спомен плоча палим борцима НОБ-а у Лучини;
- Споменик палим ратницима у Првом светском рату у Појатама;
- Споменик палим борцима НОБ-а у Појатама;
- Споменик палим борцима НОБ-а у Сталаћу;
- Споменик палим борцима (Плочник);

- Спомен фонтане у Сталаћу и Ћићевцу;
- Храм Светог саве у Ћићевцу;
- Манастир Пресвете Богородице у Мрзеници.

Основна планска решења се односе на мере заштите непокретних културних добара, при чему су решења и начини њиховог коришћења и развоја дефинисани у склопу основних планских решења у области туризма.

Опште мере и услови заштите и коришћења непокретних културних добара су:

- на заштићеним културним добрима и њиховој заштићеној околини, не може се вршити раскопавање, рушење, преправљање, активности изградње и уређења простора или било какви радови који могу да наруше својства културног добра, без претходно утврђених услова и сагласности надлежне службе заштите културних добара;
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни Завод за заштиту споменика културе и предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- добра која уживају претходну заштиту (евидентирани добра) не смеју се оштетити, уништити, нити се може мењати њихов изглед, својство или намена.
- забрана изградње објеката (индустријских, рударских, енергетских, инфраструктурних, фарми и других објеката) који својом наменом и експлоатацијом могу да угрозе културно добро или деградирају и наруше пејзажне одлике и природне елементе његове заштићене околине;
- забрана привременог или трајног депоновања отпада и испуштање отпадних вода, отварања позајмишта земље и другог материјала;
- забрана градње и постављања објеката трајног или привременог карактера, који својом архитектуром, габаритом и висином могу угрозити културно добро; и
- забрана радова који могу пореметити статичку стабилност објекта.

Мере заштите, које обезбеђују очување аутентичности објеката заштићених и евидентираних споменика културе и простора око њих су:

- очување изворног изгледа архитектуре, свих конструктивних и декоративних елемената, оригиналних материјала и стилских карактеристика;
- забрањује се уградња и замена грађевинских елемената и материјала који нису примерени историјском и споменичком карактеру објекта (PVC столарија, кров непримереним црепом, и сл.);
- ажурно праћење стања и одржавања, конструктивно-статичког система, кровног покривача, фасада и инсталација;
- забрана извођење грађевинских радова, изградња инфраструктуре, промена облика терена и измена вегетационог склопа без претходне сагласности и надзора надлежне установе заштите;
- забрана складиштења отпадног материјала и стварање депонија;
- забрана градње објеката који својом архитектуром и габаритом непосредно угрожавају споменик културе; и
- забрана градње објеката који нису у функцији споменика културе.

3.6. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ТЕХНОЛОШКИХ УДЕСА

Заштита са аспекта одбране

Планска правила и мере заштите са аспекта одбране земље тиче се организације у функционисању мреже објеката привреде, друштвеног стандарда, инфраструктуре, режима градње итд. на подручју насеља и територије општине, а решавају се мирнодопским путем.

Заштита становништва, материјалних добара и ресурса спроводиће се кроз реализацију основних мера везаних за територију (земљиште, ваздух, воду), мрежу насеља, функционисање привреде, инфраструктуру и режим изградње насеља у урбанистичком смислу.

а. Мере заштите који се односи на територију:

- у циљу заштите територије од плављења, потребно је провести регулационе захвате на бујичним водотоцима, уређење сливова водотока, пошумљавање, док при избору локације објеката водити рачуна о коти максималних вода;
- у складу са степеном могућег сеизмичког удара, спроводити одговарајући режим изградње објеката мреже инфраструктуре, водених акумулација итд. у складу са принципима земљотресног инжењерства; и
- у циљу заштите територије од пожара, потребно је спроводити одговарајуће уређење и организовање шумских и пољопривредних површина, са сменом култура у погледу размештаја, пробијањем шумских просека итд.

б. Мере заштите који се односи на мрежу насеља

Рационална организација простора општине је један од основних циљева и са аспекта одбране и у том циљу потребно је:

- остварити раномеран развој и насељавање читаве територије;
- ограничити велике концентрације становништва, активности и физичких структура на једном простору кроз формирање система насеља и центара;
- обезбедити да виталне функције мреже насеља као што су здравство, радио везе, снабдевачке функције, морају имати алтернативне локације у разним насељима и у миру, треба да буду опремљена најнужнијим уређајима који ће се користити у ванредним уловима (ратни услови, земљотреси, поплаве итд.); и
- да сва насеља треба да буду повезана саобраћајницама из више праваца због евентуалних закочења путева и сл.

ц. Мере заштите који се односи на функционисање привреде

- обезбедити услове за развој пољопривреде за коју на подручју општине постоје погодни услови, што је од посебног значаја за потребе одбране;
- обезбедити заштиту од индустријских удеса;
- спречити лоцирање еколошки неприхватљивих производних активности, а форсирати савремене и еколошки прихватљиве технологије и активности у простору;
- обезбедити радну снагу за случај евакуације привреде за ратне потребе; и
- формирати мрежу складишта и магацина потребних прехранбених и других

артикала, што све треба да буде дефинисано у мирнодопским условима.

д. Мере заштите који се односи на инфраструктуру

- у циљу заштите и функционисања инфраструктурних система у ванредним условима, обезбедити да сви инфраструктурни системи буду централно повезани и да се њима управља са једног места;
- у циљу обезбеђења водоснабдевања насеља у ванредним ситуацијама, пожељно је имати више гравитационих извора водоснабдевања, због могућности загађења вода (отровима, земљотресом, поплавом и сл.), као и алтернативне изворе водоснабдевања у случају акцидента и ратних разарања, а у мирнодопским условима треба обезбедити хигијенску исправност земљишта и подземних вода, посебно бунара и јавних чесми, нарочито оних које се користе за пиће; и
- потребно је и даље проширивање мреже општинских путева.

е. Мере заштите који се односи на режим изградње насеља у урбанистичком смислу

- обезбедити функционално зонирање територије насеља (радне зоне, становање, јавне службе, зелени простори и сл.)
- обезбедити слободне просторе у насељима који ће бити заштићени од пожара и рушевина, а истовремено добро повезани са саобраћајницама и водотоковима
- при изради урбанистичких планова и пројеката у складу са условима надлежне службе одбране планирати изградњу заштитних склоништа, као основне мере заштите људи и материјалних добара у случају ратне опасности
- у циљу заштите и функционисања урбаних и руралних система планирати такве режиме изградње којима ће се обезбедити минимизирање неповољних ефеката ратних разарања на објекте и људство, обезбедити правци евакуације итд.

Наглашава се да је при изради планске и пројектне документације потребно поштовати сву релевантну законску регулативу из домена одбране, заштите од елементарних непогода, правилнике о техничким нормативима за склоништа и поједине објекте, као и прописе о усклађивању просторних и урбанистичких планова са потребама народне одбране и заштите од ратних дејстава.

Заштита од елементарних непогода и технолошких удеса

У погледу угрожености простора од дејстава **елементарних непогода и технолошких удеса** (акцидената) основне опасности прете од појаве дејства различитих врста елементарних непогода, и то пре свега као последица дејства ерозионих процеса, покренутих клизишта на падинским теренима, бујичних токова и плављена пољопривредних и стамбених површина, односно појаве пожара, града и земљотреса. Одсуство већих индустријских капацитета на планском подручју узроковало је да могућност од удеса и индустријских акцидената буде сведен на минималну меру.

Планске мере које се односе на заштиту простора од дејстава елементарних непогода односе се на:

- при изградњи треба водити рачуна да се сва изградња путева и осталих објеката, планира и гради изнад кота трагова великих вода, односно у складу са подацима о максималном нивоу подземних вода у тлу;

- примена техничких норми (асеизмичка градња) приликом изградње објеката;
- потпуну регулацију корита бујичних токова на подручју Општине ради смањивања могућности од изненадне појаве поплавних таласа (посебно Кочански поток, Хајдучки поток и потоци Стеванац и Јаковац);
- примену антиерозионих мера у подручјима која су потенцијално угрожена ерозионим процесима, што подразумева селективно пошумљавање, спречавање нерационалне сече стабала, перманенту контролу стања на овим подручјима од стране Општинског штаба цивилне заштите, забрану градње стамбених и других објеката без неопходне комуналне инфраструктуре, итд.;
- приликом изградње водоводне мреже препоручује се постављање уличних хидраната и прикључака за воду (посебно у близини насеља и будућих радно-привредних зона);
- у насељеним местима је обавезно организовање доброволне ватрогасне службе и система контроле и праћења у случају да дође до пожара. С обзиром да се ради о мањим насељима ову улогу могу да врше становници;
- приликом димензионисања водоводне мреже у већим центрима један од критеријума треба да буде и евентуална потреба за гашењем пожара. У погледу изградње треба се опредељивати за објекте који ће имати што већи степен ватроотпорности;
- мере заштите од атмосферских елементарних непогода (град, ветар) обухватају одржавање и по потреби проширење постојеће мреже противградних станица и успостављање и одржавање њихове директне везе са РХМЗ.
- имајући у виду сушне периоде који су регистровани током летњих месеци претходних година, као основна мера заштите од ове врсте елементарне непогоде препоручује се успостављање синхронизованог система наводњавања угрожених површина из постојећих речних токова.

По питању *заштите од акцидентних загађења*, основне мере заштите се заснивају на управљању ризиком од удеса, и то кроз: идентификацију опасности; анализу последица; процену ризика; планирање мера за превенцију удеса или смањење ризика; организовање мера приправности и одговора на удес; као и планирање мера санације од последица удеса. Мере заштите треба спроводити: за постојеће објекта и технологије (производња, складиштење, утовар, транспорт, претовар штетних и опасних материја), кроз превентивне мере и мере сталног надзора; за нове објекте, технологије и радове, као и код реконструкција постојећих, кроз обавезну израду процене утицаја и процене ризика на животну средину; израдом Мапе хазарда, чиме ће се утврдити потенцијални извори удесних загађења и правци транспорта опасних и штетних материја.

Посебна мера заштите од акцидентних загађења представља и строга контрола саобраћајне полиције свих возила која транспортују опасне и штетне материје коридором будућег аутопута на подручју Општине, с обзиром на близину аутопута речном току Јужне Мораве и могућем загађењу плитких издани услед неконтролисаног истакања опасних материја из транспортних возила у околно земљиште.

4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

4.1. ТЕРИТОРИЈЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА

Даља разрада Просторног плана се врши:

- планом генералне регулације за општински центар;
- урбанистичким плановима и урбанистичким пројектима за:
 - грађевинска подручја центара заједнице насеља;
 - привредне зоне веће од 2ha;
 - привредне зоне које немају директан приступ на саобраћајницу;
 - зону туризма на ушћу река Западне и Јужне, у Велику Мораву и спортско-рекреативни комплекс - обавезна је организација урбанистичко – архитектонског конкурса за избор оптималног решења;
 - локацију кванташке пијаце;
 - складишно-дистрибутивни центар;
 - постројење за физичко-хемијски третман неорганског отпада;
 - пратеће садржаје у коридору аутопута Е-75 и Е-761; и
 - све саобраћајне, инфраструктурне и комуналне објекте за које је неопходно одредити површине јавне намене.

До израде и доношења урбанистичких планова и пројеката за горе наведене просторе важе правила уређења и грађења из поглавља 4.2.

4.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈА ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА

Правила урбанистичке регулације и парцелације

Правила урбанистичке регулације и парцелације представљају скуп међусобно зависних правила, услова и елемената за образовање и уређење грађевинских парцела, утврђивање регулационе и грађевинске линије, међусобног положаја, висине и спољног изгледа објекта, као и других елемената неопходних за спровођење Плана – издавање Локацијске и Грађевинске дозволе.

Правила урбанистичке регулације и парцелације односе се на све намене у оквиру грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта. Правилима урбанистичке регулације дефинисани су урбанистички показатељи (намена, индекс или степен изграђености, индекс или степен искоришћености, спратност) и други плански елементи за одређивање величине, облика и површине објекта и начина његовог позиционирања на парцели. Правилима парцелације дефинисани су плански елементи за одређивање величине, облика и површине грађевинске парцеле као и регулациони или нивелациони елементи за њено обележавање.

Општа правила урбанистичке регулације и парцелације

- Намена простора
- Урбанистички показатељи
- Услови за формирање грађевинске парцеле
- Типологија објеката
- Положај објекта у односу на регулацију и у односу на границе грађевинских парцела
- Правила за постојеће објекте

- Правила за нове објекте – највећи дозвољени индекси заузетости и изграђености грађевинске парцеле, спратност и висина објеката, минимална међусобна удаљеност објеката и од граница парцеле, услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели и начин обезбеђивања приступа парцели и простора за паркирање возила
- Правила за позиционирање грађевинских елемената објекта
- Правила за архитектонско обликовање објеката
- Правила за слободне и зелене површине на парцели
- Правила за ограђивање грађевинске парцеле

Намена простора

Према специфичном начину коришћења грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта, издвојене су намене:

Грађевинско земљиште

- становање: вишепородично становање у центрима насеља, породично становање;
- зоне концентрисаних привредних и комерцијалних делатности;
- саобраћај и саобраћајне површине;
- објекти у функцији туризма, инфраструктуре; и
- спортски комплекси.

Пољопривредно земљиште

- објекти у функцији пољопривреде.

Шумско земљиште

- објекти у функцији шумарства.

Водно земљиште

- објекти поред воде;
- објекти заштите од вода;
- објекти за водоснабдевање; и
- објекти на води.

Урбанистички показатељи

Урбанистички показатељи (индекс или степен изграђености, индекс или степен искоришћености и спратност) дефинисани су као максималне дозвољене вредности за ниво парцеле за сваку намену и типологију градње.

За подручје овог Плана обухваћено важећим урбанистичким плановима, примењују се урбанистички показатељи дефинисани тим плановима за сваку појединачну доминантну намену простора.

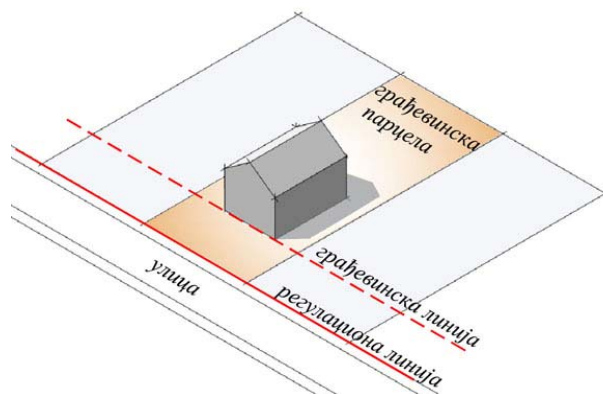
Општа правила парцелације

Формирање грађевинске парцеле, препарцелација и исправка граница суседних парцела за све врсте намене простора врши се према следећим правилима парцелације:

Грађевинска парцела јесте део грађевинског земљишта, са приступом јавној саобраћајној површини, која је изграђена или планом предвиђена за изградњу.

Регулациона линија јесте линија која раздваја површину одређене јавне намене од површина предвиђених за друге јавне и остале намене.

Грађевинска линија јесте линија на, изнад и испод површине земље и воде до које је дозвољено грађење основног габарита објекта.

ЕЛЕМЕНТИ ГРАЂЕВИНСКЕ ПАРЦЕЛЕ

Грађевинска парцела (планирана и постојећа) има површину и облик који омогућава изградњу објекта у складу са правилима о грађењу и техничким прописима.

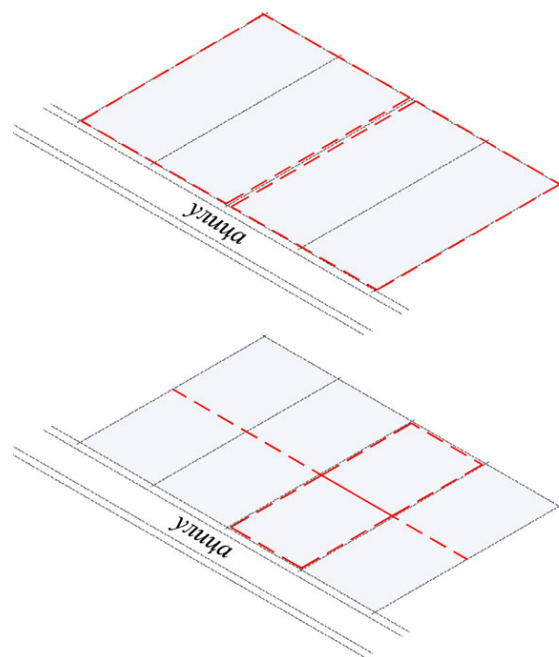
Свака грађевинска парцела мора имати директан приступ на саобраћајницу. Уколико нема директан приступ, у изузетним случајевима може имати колски прилаз са друге парцеле (сукориснички) који је минималне ширине 2,50m.

Грађевинска парцела може се укрупнити препарцелацијом или делити парцелацијом до минимума утврђеног овим правилима, а у складу са дефинисаним наменама и типологијом градње.

На предлог власника, односно закупца постојеће катастарске парцеле, врши се исправка граница суседних парцела у складу са законом и у складу са правилима овог Плана.

При формирању грађевинских парцела парцелацијом или препарцелацијом максимално уважавати постојеће катастарске парцеле.

Планом су дефинисане минималне величине парцела (минимална површина парцеле и минимална ширина парцеле према саобраћајници) за сваку појединачну намену, а према типологији градње.

ПРЕПАРЦЕЛАЦИЈА И ПАРЦЕЛАЦИЈА

Типологија објеката

Грађевинске линије према суседним парцелама дефинишу концепт изградње, тј. типологију објеката:

- слободностојећи (објекат не додирује ни једну границу грађевинске парцеле);
- у непрекинутом низу (објекат на парцели додирује обе бочне границе грађевинске парцеле); и

- у прекинутом низу или једнострано узидани ("двојни") (објекат на парцели додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле).

Положај објекта на парцели

Положај објекта на парцели дефинише се грађевинском линијом у односу на:

- регулацију саобраћајнице;
- бочне суседне парцеле; и
- унутрашњу суседну парцелу.

Све грађевинске линије у границама парцеле морају бити постављене тако да не ометају функционисање објекта на парцели, инфраструктурну мрежу, као и функционисање и статичку стабилност постојећих објеката на суседним парцелама.

Грађевинска линија подземних етажа или објеката је хоризонтална пројекција грађевинских равни у оквиру којих се граде подземне етаже, односно објекат. Подземна грађевинска линија не сме да прелази границе парцеле.

Грађевинска линија приземља се дефинише посебно, уколико се не поклапа са грађевинском линијом.

Грађевинска линија је обавезујућа када се објекат мора поставити на њу (нпр. када се поклапа са регулационом линијом или када је потребно задржати дефинисано растојање до регулационе линије). У осталим случајевима грађевинска линија даје максималну границу градње, тј. границу до које је дозвољено (али не и обавезно) постављање објекта.

На једној грађевинској парцели дозвољена је изградња једног или више објеката у зависности од намене и типологије градње.

Правила за позиционирање објеката на парцели (минимално растојање грађевинске од регулационе линије, минимална удаљења од граница парцеле, минимална међусобна растојања објеката и др.) планом су дефинисана за сваку појединачну намену у складу са типологијом градње.

У зони у којој постоје изграђени објекти, као и за објекат који има индиректну везу са јавним путем преко приватног (сукорисничког) пролаза, позиција објекта на парцели (минимално растојање грађевинске од регулационе линије, минимална удаљења од граница парцеле, минимална међусобна растојања објеката и др.) утврђује се Локацијском дозволом у складу са овим правилима за одговарајућу типологију градње и на основу позиције већине изграђених објеката у блоку (зони, окружењу).

Висинска регулација

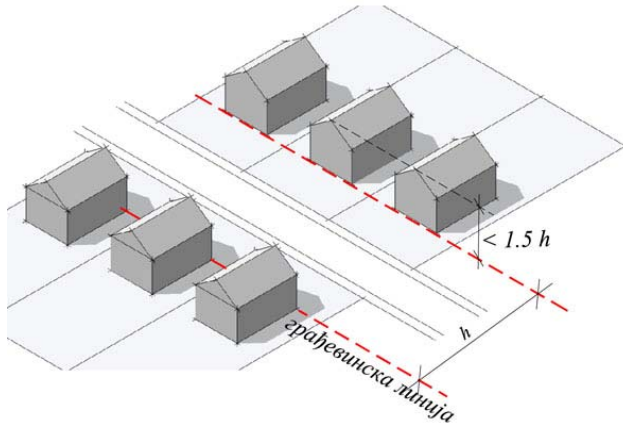
Висина објекта је растојање од нулте коте објекта до коте слемена (за објекте са косим кровом) односно до коте венца (за објекте са равним кровом). Дозвољена висина објеката дефинисана је максималном спратношћу за сваку намену, у складу са типологијом градње.

Нулта (апсолутна) кота је тачка пресека линије терена и вертикалне осе објекта.

У односу на нагиб терена, висина објекта је:

- на релативно равном терену - растојање од нулте коте до коте слемена (за објекте са косим кровом), односно венца (за објекте са равним кровом);
- на терену у паду са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута мање или једнако 2,00m - растојање од нулте коте до коте слемена, односно венца;
- на терену у паду са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута веће од 2,00m - растојање од коте нивелете јавног пута до коте слемена (венца) умањено за разлику висине преко 2,00m;
- на терену у паду са нагибом од улице (наниже), кад је нулта кота објекта нижа од коте јавног или приступног пута - растојање од коте нивелете пута до коте слемена (венца); и
- на терену у паду са нагибом који прати нагиб саобраћајнице висина објекта утврђује се Локацијском дозволом применом претходних тачака.

Висина надзетка стамбене поткровне етаже износи највише 1,60m, рачунајући од коте пода поткровне етаже до тачке прелома кровне косине, а одређује се према конкретном случају.

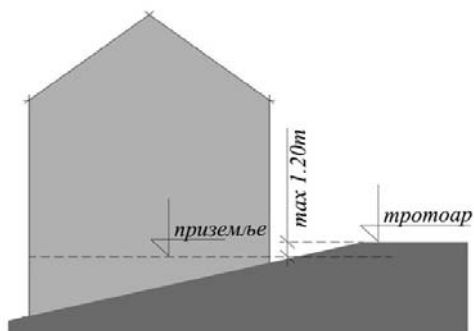
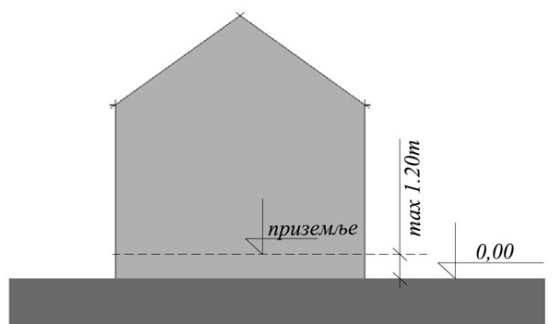
ВИСИНСКА РЕГУЛАЦИЈА

Релативна висина објекта је она која се одређује према другим објектима или ширини регулације.

Општа правила за релативну висинску регулацију:

- висина новог објекта не сме бити већа од 1,5 ширине регулације улице, односно растојања до грађевинске линије наспрамног објекта; и
- висина венца новог објекта усклађује се са венцем суседног објекта.

Кота приземља објекта одређује се у односу на коту нивелете јавног или приступног пута, односно према нултој коти објекта, и то:

ОДРЕЂИВАЊЕ КОТЕ ПРИЗЕМЉА

- кота приземља нових објеката на равном терену не може бити нижа од коте нивелете јавног или приступног пута;
- кота приземља може бити највише 1,20m виша од нулте коте;
- за објекте на терену у паду са нагибом од улице (наниже), када је нулта кота нижа од коте нивелете јавног пута, кота приземља може бити највише 1,20m нижа од коте нивелете јавног пута;
- за објекте на терену у паду са нагибом који прати нагиб саобраћајнице кота приземља објекта одређује се применом одговарајућих тачака овог члана; и
- за објекте који у приземљу имају нестамбену намену кота приземља може бити максимално 0,20m виша од коте тротоара (денivelација до 1,20m савладава се унутар објекта).

Објекти могу имати подрумске или сутеренске просторије ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе. Дубину и начин фундаирања обавезно је ускладити са одређеним карактеристикама тла.

Правила за постојеће објекте

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, степен заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У случају замене објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим Планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове овог Плана (удаљења од граница парцеле, удаљења од суседних објеката и др.).

За изграђене објекте чија су међусобна удаљења и растојања од граница парцеле мања од вредности утврђених овим правилима за све типологије, у случају реконструкције, на странама ка суседу није дозвољено постављати отворе стамбених просторија.

Уколико је постојећи објекат мањи од могућег планираног на основу урбанистичких параметара датих овим Планом, могућа је доградња, односно надградња, уколико се може обезбедити потребан број паркинг-гаражних места на парцели, уз поштовање следећих услова:

- доградња може бити извршена у виду анекса, односно у приземљу или другим деловима и етажама објекта, у складу са правилима овог Плана;
- дограђивање се мора изводити тако да се не наруши однос према суседним објектима, тј. обавезно је поштовати правила о позиционирању објеката на парцели;

- дограђени део објекта мора бити у складу са постојећим елементима објекта, у истој, односно усклађеној материјализацији и композицији;
- надградња нових етажа постојћих објеката могућа је у оквиру Планом дозвољених висина;
- код надзиђивања постојећих етажа поштовати правила везана за упуштање делова објекта (балкони, терасе, настрешнице и сл.) ван грађевинске линије, а у случају да постојећа грађевинска линија превазилази максималну дефинисану линију грађења није дозвољено упуштање делова објекта;
- надзидани део објекта мора бити изведен у складу са постојећим делом зграде (прозорски отвори, балкони и терасе морају бити постављени у складу са постојећим отворима, балконима, терасама и др.);
- није дозвољено формирање отвореног степеништа на фасади објекта већ дограђена степеништа морају бити заштићена од спољних утицаја; и
- приликом доградње дозвољено је формирање кровних баца које морају бити постављене у складу са прозорским отворима, терасама и балконима на постојећем делу фасаде.

Правила за нове објекте

Код постојећих блокова (потпуно или делимично формираних), грађевинска линија према регулацији која је дефинисана постојећим објектима који се задржавају, обавезујућа је за положај грађевинске линије планираних објеката.

Висину новог објекта у блоку ускладити са преовлађујућом висином објеката у блоку, наспрамном блоку и окружењу.

Нови објекат се може градити на растојању мањем од дозвољеног уз претходно прибављену сагласност власника односно корисника суседне парцеле. У том случају, на калканском зиду новог објекта забрањени су било какви наспрамни отвори.

На калканском зиду новог објекта у низу односно новог једнострано узиданог објекта према суседном постојећем објекту на граници прцеле, а који има изграђен светларник, обавезна је изградња светларника исте величине и симетричног постојећем светларнику.

У светларнику објеката у низу или двојних објеката дозвољени су наспрамни отвори помоћних просторија и степеништа.

Правила за позиционирање грађевинских елемената објеката

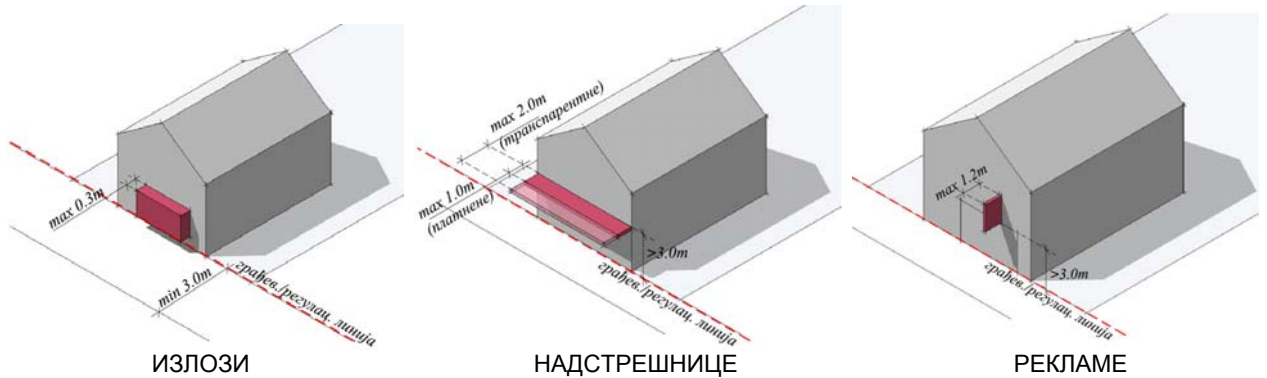
Све подземне и надземне етаже објекта налазе се унутар вертикалних равни дефинисаних грађевинским линијама, али су Планом дозвољена и одређена одступања појединих делова објеката од грађевинске и регулационе линије.

Упуштање делова објекта у јавну површину (одступање од регулационе линије)

Код објеката постављених на регулацији (грађевинска и регулациона линија се поклапају), дозвољена су следећа одступања тј. упуштања делова објекта у јавну површину саобраћајнице (тротоар):

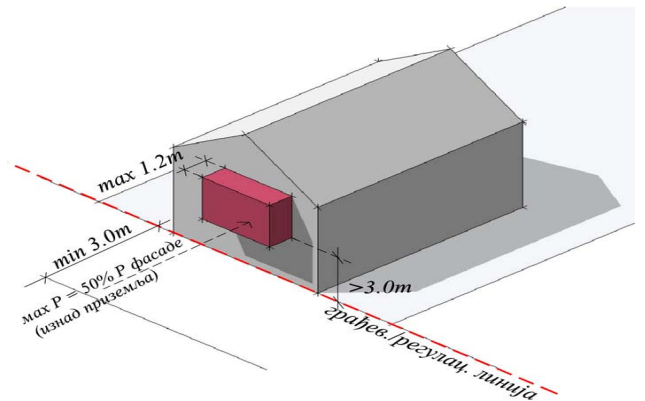
Грађевински елементи на нивоу приземља могу прећи регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то:

- излози локала - 0,30m, по целој висини, када најмања ширина тротоара износи 3,00m (испод те ширине тротоара није дозвољена изградња испада излога локала у приземљу);
- транспарентне браварске конзолне надстрешнице у зони приземне етаже – 2,00m по целој ширини објекта са висином изнад 3,00m;
- платнене надстрешнице са масивном браварском конструкцијом - 1,00m од спољне ивице тротоара на висини изнад 3,00m; и
- конзолне рекламе - 1,20m на висини изнад 3,00m.

УПУШТАЊЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ЕЛЕМЕНАТА У ЈАВНУ ПОВРШИНУ (НИВО ПРИЗЕМЉА)

Грађевински елементи на нивоу првог спрата и виших спратова (еркери, дократи, балкони, терасе, надстрешнице и сл.) могу прећи регулациону линију максимално 1,20m, али само у случају када најмања ширина тротоара износи 3,00m и на висини изнад 3,00m. У том случају, укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 50% уличне фасаде изнад приземља,

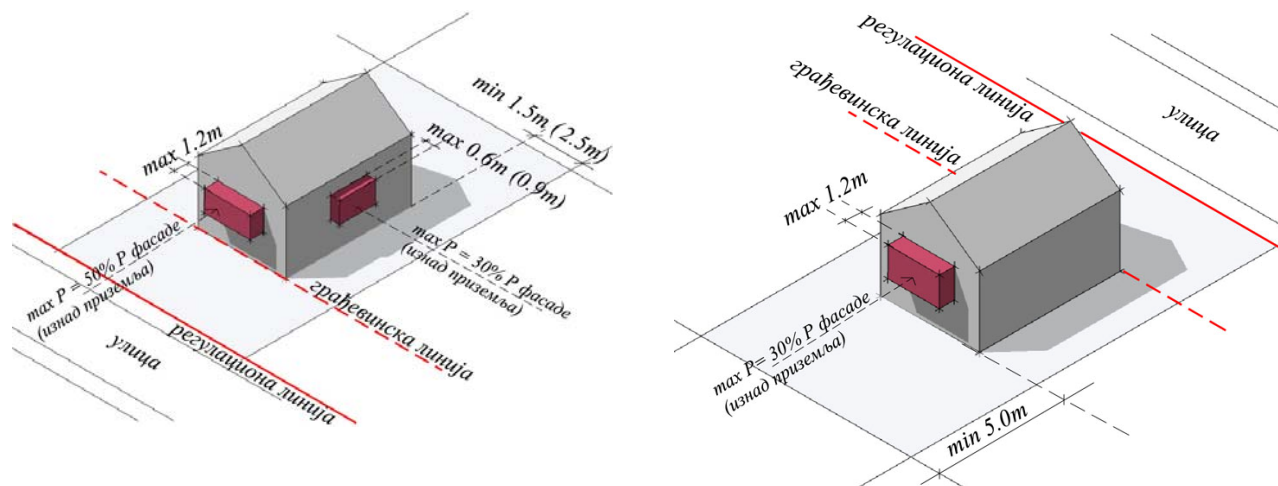

УПУШТАЊЕ ГРАЂ. ЕЛЕМЕНАТА У ЈАВНУ ПОВРШИНУ (НИВО ПРВОГ СПРАТА И ВИШИХ СПРАТОВА)

Упуштање делова објекта ван грађевинске линије

Грађевински елементи објекта (еркери, дократи, балкони, терасе, улазне надстрешнице са и без стубова и сл.) могу да пређу дефинисану грађевинску линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то:

- 1,20m на делу објекта према предњем дворишту, с тим да укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 50% уличне фасаде изнад приземља;
- 0,60m (односно 0,90m) на делу објекта према бочном дворишту ако је растојање објекта од границе суседне парцеле минимум 1,50m (односно 2,50m); у оба случаја укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 30% бочне фасаде изнад приземља; и
- 1,20m на делу објекта према задњем дворишту ако је минимално растојање од линије суседне грађевинске парцеле 5,00m, с тим да укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 30% фасаде према задњем дворишту (изнад приземља).

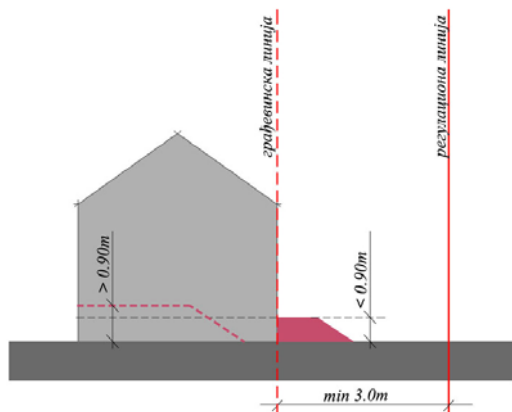

УПУШТАЊЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ЕЛЕМЕНАТА ВАН ДЕФИНИСАНЕ ГРАЂЕВИНСКЕ ЛИНИЈЕ

Упуштање подземних етажа ван грађевинске линије

Подземне и подрумске етаже могу прећи задату грађевинску линију до граница парцеле, али не и регулациону линију према јавној површини. Стопе темеља не могу прелазити границу суседне парцеле, осим уз сагласност власника или корисника парцеле.

Позиционирање отворених спољних степеница

Отворене спољне степенице могу да се поставе на предњи део објекта ако је грађевинска линија 3,00m увучена у односу на регулациону линију и ако савлађују висину до 0,90m. Уколико овакве степенице савлађују висину преко 0,90m онда улазе у габарит објекта.

Ако се степенице постављају на бочни или задњи део објекта не смеју ометати пролаз и друге функције дворишта.

Правила за архитектонско обликовање објекта

Спољни изглед објекта, облик крова, примењени материјали, боје и други елементи дефинишу се идејним архитектонским пројектом. Спољни изглед објекта који представља културну вредност или се налази у зони заштите, усклађује се са конзерваторским условима.

Уколико постоје технички услови, дозвољена је адаптација или реконструкција неискоришћеног поткровља, тераса или тавана у користан стамбени или пословни простор.

Није дозвољено да се, надзиђивањем постојећег или изградњом новог крова, формира поткровље у више нивоа.

За осветљење корисног простора у таванима или поткровљима користити прозоре постављене у равни крова или вертикалне кровне прозоре – кровне баце. На једном објекту може бити само један ред кровних баца на истој висини. Максимална дозвољена чиста висина кровне баце је 260cm од коте пода. Највећа дозвољена

укупна површина основе кровних баца је 30% површине основе крова. Облик и ширина баце морају бити усклађени са елементима фасаде и пратити ритам отвора на доњим етажама.

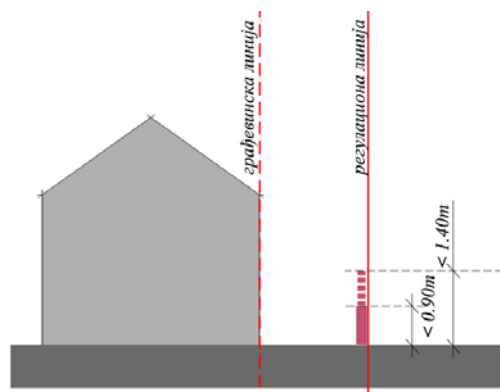
Мансардни кров пројектовати као традиционални мансардни кров, уписан у полукруг. Мансардни кров обавезно је решити у једној етажи, не сме имати препусте или на други начин изаћи ван основног габарита објекта. Вертикални мансардни прозори или излази на лођу се могу поставити само на стрмију раван мансардног крова. Максимална висина унутрашње преломне линије стрмије и блаже кровне равни мансардног крова, рачунајући од коте пода је 240cm.

Правила за слободне и зелене површине на парцели

Минимални проценат зелених површина и специфичности уређења слободних површина парцеле дефинисани су појединачно за сваку намену и типологију градње.

Правила за оградивање грађевинске парцеле

Грађевинске парцеле могу се оградивати зиданом оградом до максималне висине од 0,90m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40m. Ограда грађевинских парцела привредних и комерцијалних објеката (радних и пословних објекти привредно - радних зона, складишта, радионице и сл.) може бити зидана или транспарентна до максималне висине 2,20m.

Парцеле чија је кота нивелете виша од 0,90m од суседне, могу се оградивати транспарентном оградом до висине од 1,40m која се може постављати на подзид чију висину одређује надлежни општинска служба.

Зидане и друге врсте ограда постављају се на регулациону линију тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује.

Суседне грађевинске парцеле могу се оградивати "живом" (зеленом) оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентном оградом до висине 1,40m (или евентуално пуном зиданом оградом до висине 1,40m уз сагласност суседа). Све врсте ограда постављају се према катастарском плану и операту, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде.

Врата и капије на уличној оградни не могу се отворати ван регулационе линије.

Ограде парцеле на углу не могу бити више од 0,90m од коте тротоара, односно јавног пута, због прегледности раскрснице. Дужину ограде која је висине до 0,90m одређује општинска служба надлежна за послове саобраћаја.

Грађевинске парцеле на којима се налазе објекти који представљају непосредну опасност по живот људи, као и грађевинске парцеле специјалне намене, ограђују се на начин који одреди надлежна општинска служба.

ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ

Правила урбанистичке регулације и парцелације за становање

На територији плана заступљени су следећи видови становања:

- вишепородично становање; и
- породично становање.

Поред општих правила урбанистичке регулације и парцелације која важе за све објекте у грађевинском земљишту дата су и појединачна правила карактеристична за сваки вид становања.

Вишепородично становање

У централним зонама појединих насеља обухваћених Планом омогућава се изградња вишепородичних вишеспратних стамбених објеката. Делови гушће стамбене изградње планирају се у најужим центрима заједнице насеља.

Намена објеката

У оквиру вишепородичних објеката, поред доминантне намене становања, могу бити заступљене и друге компатибилне намене: трговина, пословање, услуге и други централни садржаји, најчешће у приземним етажама објеката.

У вишепородичним стамбеним објектима дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену – становање као и животну средину: трговина, услужно занатство, угоститељство, туризам, агенцијски послови, лекарске ординације, апотеке, и сл..

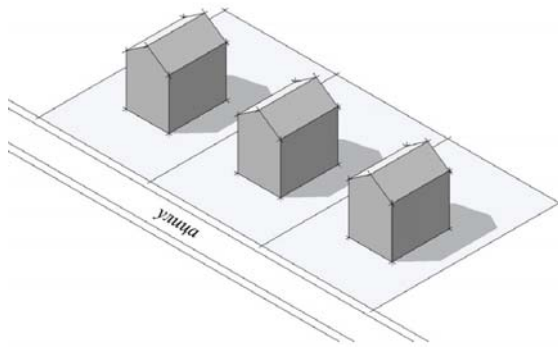
Урбанистички показатељи

За вишепородично становање у центрима заједнице насеља дефинисани су максимални урбанистички показатељи:

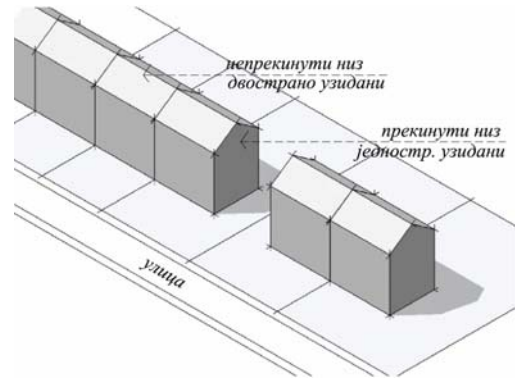
	макс. индекс изграђености	макс. степ. заузетости	макс. спратност	мин.% зелених површина
вишепородично становање	1,8	40%	П+3+Пк	30%

Типологија објеката

Вишепородични стамбени објекти према типологији градње могу бити слободностојећи, у непрекинутом низу (двострано узидани) или у прекинутом низу (једнострано узидани). Ламеле – објекти који имају више улаза (кућних бројева) сматрају се јединственим слободностојећим објектом.

СЛОБОДНОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ

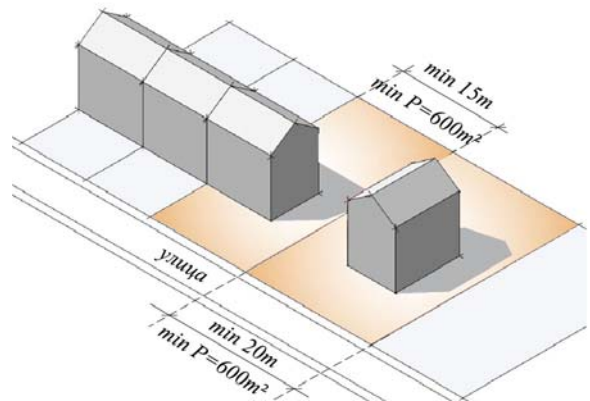

НЕПРЕКИНУТИ / ПРЕКИНУТИ НИЗ

Правила парцелације

Вишепородични стамбени објекти се могу градити као појединачни објекти на засебним парцелама или више објеката на јединственој парцели.

Минимална величина парцеле и ширина фронта према улици за вишепородичне стамбене објекте дефинисани су према типологији градње:

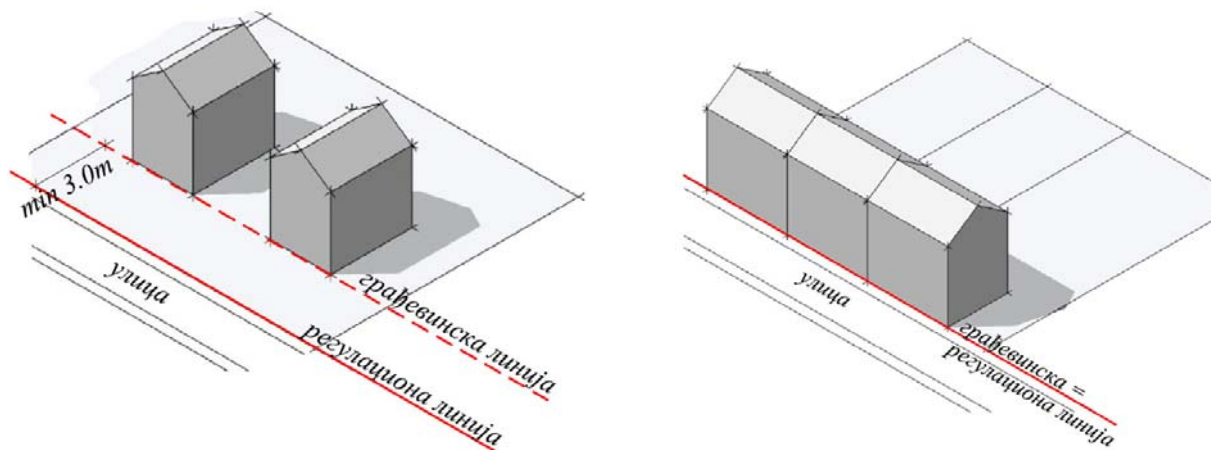

ВИШЕПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ – ВЕЛИЧИНА ПАРЦЕЛЕ

вишепородично становање	минимална величина парцеле	минимална ширина парцеле
слободностojeћи објекти	600m ²	20,00m
објекти у низу (једностр./двостр.узидани)	600m ²	15,00m

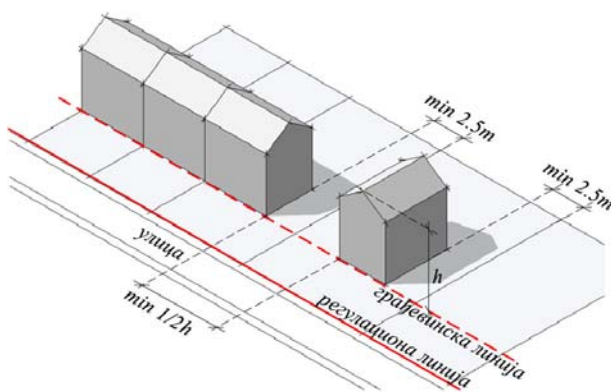
Положај објекта на парцели

Минимално растојање између регулационе и грађевинске линије за вишепородичне стамбене објекте је 3,00m, осим за објекте који су постављени у регулисаном делу улице у коме се грађевинска и регулациона линија поклапају.

ВИШЕПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ – ПОЛОЖАЈ У ОДНОСУ НА РЕГУЛАЦИЈУ

Минимално удаљење основног габарита (без испада) вишепородичног стамбеног објекта од границе суседне грађевинске парцеле је 2,50m.

Међусобна удаљеност слободностојећих вишеспратних објеката и објеката који се граде у прекинутом низу, износи најмање $\frac{1}{2}$ висине вишег објекта. Ово растојање се може смањити на $\frac{1}{4}$ висине вишег објекта ако објекти на наспрамним бочним фасадама не садрже наспрамне отворе на стамбеним просторијама (као и атељеима и пословним просторијама). Ово растојање не може бити мање од 4,00m ако један од зидова објекта садржи отворе за дневно осветљење.

ВИШЕПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ – ПОЛОЖАЈ НА ПАРЦЕЛИ

Поред услова из претходне ставке, вишеспратни слободностојећи објекат не може заклањати директно осунчање другом објекту више од половине трајања директног осунчања.

Породично становање

Породично становање чине појединачно изграђени објекти на засебним парцелама. Поред општих правила регулације и парцелације, дефинисана су појединачна правила која су карактеристична за породично.

Намена објеката

Објекти су стамбене намене са једним или више станова и елементима пољопривредног домаћинства. Изражена је тенденција трансформације мешовитих домаћинстава (становање и пољопривредне делатности) у непољопривредна. На парцелама породичног становања могу бити заступљене и друге компатибилне намене: трговина, пословање, производња, услуге и др., које се претежно развијају у приземљима објеката. У зонама породичног становања дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену – становање као и животну средину.

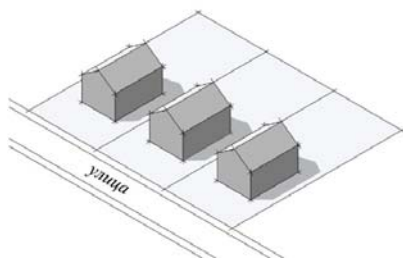
Урбанистички показатељи

За породично становање у свим насељима у обухвату Плана дефинисани су максимални урбанистички показатељи:

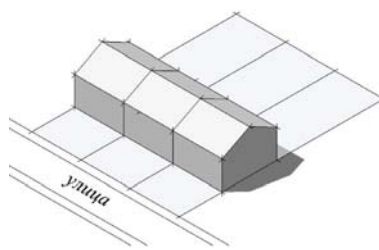
породично становање	макс. индекс изграђености (И)	макс. степен заузетости (С)	макс. спратност	мин. % зелених површина
парцеле < 600m ²	0,6	40%	П+Пк	30%
парцеле > 600m ²	0,4	30%	П+1+Пк	40%

Типологија објекта

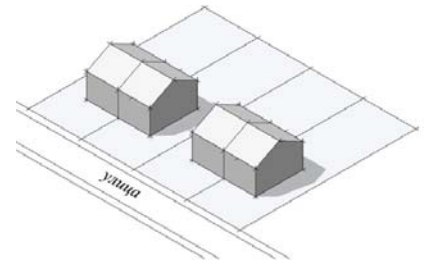
Породични стамбени објекти према типологији градње могу бити слободностојећи, у непрекинутом низу (двострано узидани) или у прекинутом низу (једнострано узидани тј. последњи у низу или двојни).

СЛОБДНОСТОЈЕЋИ

НИЗ – ПРЕКИНУТИ / НЕПРЕКИНУТИ

ЈЕДНОСТРАНО УЗИДАНИ / ДВОЈНИ

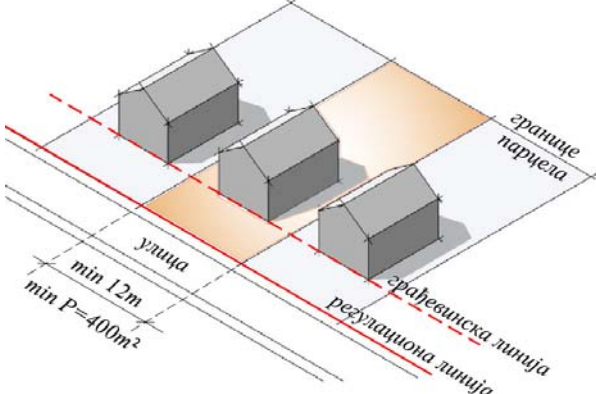
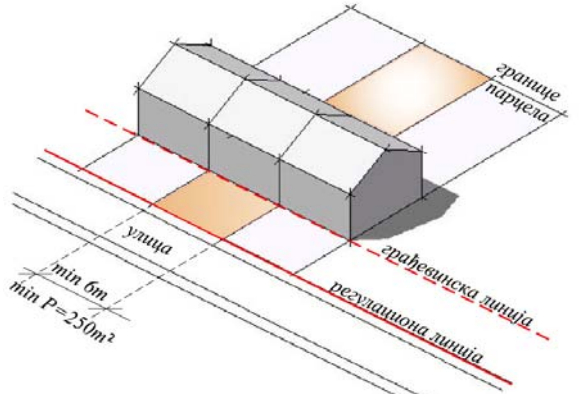
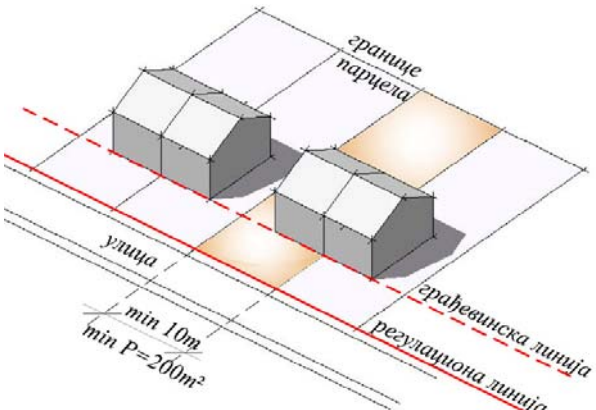
Правила парцелације

Породични и викенд стамбени објекти се граде на засебним грађевинским парцелама. Није дозвољена изградња више објеката на парцели осим пратећих помоћних објеката: објекти (макс. површине 50m²) у служби пољопривреде, радионице, гараже, вртни павиљони, стаклене баште, затворени базени, фонтане, спортски терени и сл..

Изградња другог објекта (стамбеног, пословног, привредног, пољопривредног и др.) на истој парцели (уз обезбеђење прилаза до сваког објекта) дозвољава се само на парцелама већим од 2000m².

Уколико грађевинска парцела нема директан приступ на саобраћајницу, мора да има колски прилаз са друге парцеле (сукориснички) који је минималне ширине 2,50m.

Минимална величина парцеле и ширина фронта према улици за породичне и викенд стамбене објекте дефинисани су према типологији градње:

СЛОБОДНОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ	У НЕПРЕКИНУТОМ НИЗУ
	
<p>мин.површина парцеле = 400m²</p>	<p>мин. површина парцеле= 250m²</p>
<p>мин. ширина парцеле = 12m</p>	<p>мин. ширина парцеле = 6m</p>
ЈЕДНОСТРАНО УЗИДАНИ / ДВОЈНИ / ПОСЛЕДЊИ У НИЗУ	
	
<p>мин. површина парцеле = 200m²</p>	
<p>мин.ширина парцеле = 10m</p>	

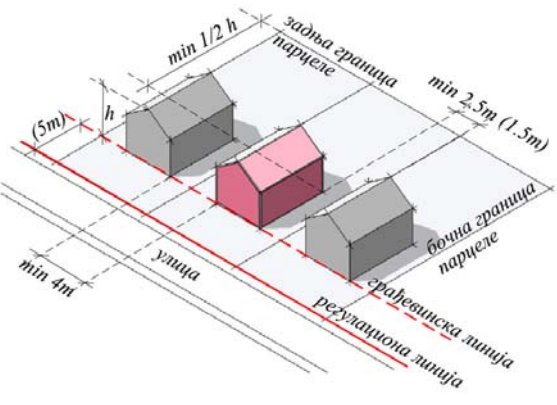
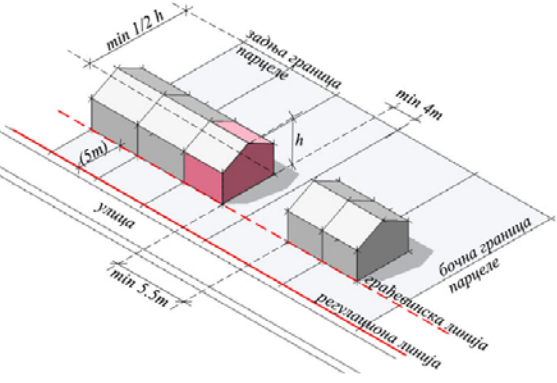
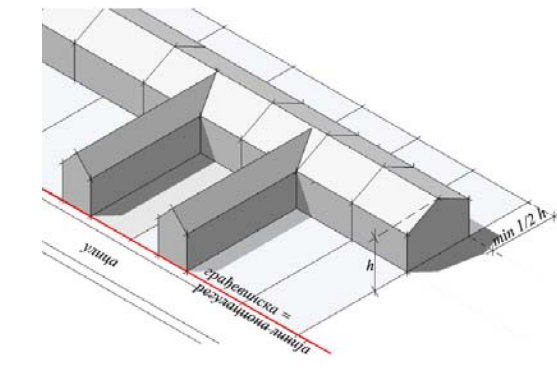
Положај објекта на парцели

За позиционирање објекта породичног и викенд становања на парцели поред општих важе и следећи услови:

Растојање између грађевинске и регулационе линије за породичне и викенд стамбене објекте одређује се према постојећој регулацији осим за објекте који су постављени у регулисаном делу улице у коме се грађевинска и регулациона линија поклапају (првенствено полуатријумски тип изградње).

Препорука за удаљење грађевинске од регулационе линије нових објеката у зонама где нема формиране регулације је 5,0m.

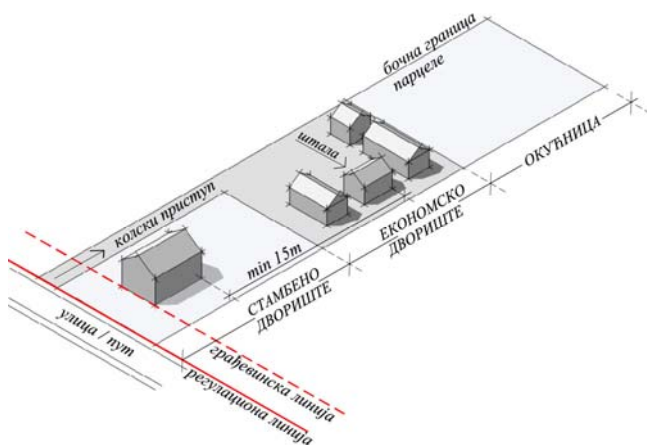
Позиција породичних и викенд објеката на парцели дефинисана је у складу са типологијом објеката:

ТИПОЛОГИЈА ОБЈЕКТА	ПОЗИЦИЈА НА ПАРЦЕЛИ
 <p>СЛОБДНОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ</p>	<p>минимално растојање од бочног суседног објекта = 4,0m, минимално растојање грађевинске линије објекта од бочне границе парцеле: на делу бочног дворишта северне оријентације = 1,50m (у том случају на калканском зиду дозвољени су само отвори помоћних просторија и степеништа, са минималним парпетом 180cm), на делу бочног дворишта јужне оријентације = 2,50m, минимално растојање објекта од задње границе парцеле = $\frac{1}{2}$ висине објекта (али не мање од 4,0m).</p>
 <p>ПРЕКИНУТИ НИЗ / ЈЕДНОСТР.УЗИДАНИ /ДВОЈНИ</p>	<p>минимално растојање од бочног суседног објекта (једнострано узиданог или слободностојећег) = 5,5m, минимално растојање грађевинске линије објекта од бочне границе парцеле = 4,00m, минимално растојање објекта од задње границе парцеле = $\frac{1}{2}$ висине објекта (али не мање од 4,0m).</p>
 <p>НЕПРЕКИНУТИ НИЗ</p>	<p>минимално растојање од бочног суседног објекта = 0,0m, растојање грађевинске линије објекта од бочне границе парцеле = 0,0m, минимално растојање објекта од задње границе парцеле = $\frac{1}{2}$ висине објекта (али не мање од 4,0m).</p>

Правила за помоћне објекте на парцели

На великом броју парцела породичног и викенд становања присутни су поред стамбених и помоћни објекти као и елементи пољопривредног домаћинства, тј. економског дворишта: гараже, оставе, радионице, летње кухиње, магацини хране за сопствену употребу, мањи објекти за смештај стоке, производњу, прераду и складиштење пољопривредних производа и слично. Наведене објекте могуће је планирати под условима задовољења свих хигијенских захтева и прописа. Помоћни објекти се не урачунавају у корисну бруто развијену грађевинску површину, али се површина под овим објектима узима у обзир при израчунавању процента заузетости парцеле.

Максимална висина помоћних објеката износи 5m.

ОРГАНИЗАЦИЈА СЕОСКОГ ДВОРИШТА

Стамбено двориште садржи: објекте за становање и помоћне објекте уз стамбени објекат (летња кухиња, гаража, остава, надстрешница и слично). Дозвољена је организација пољопривредне производње на нивоу окућнице са садржајима повртарства и воћарства.

Економско двориште садржи економске и помоћне објекте. Економски објекти су објекти за смештај стоке, производни објекти, објекти за прераду пољопривредних производа, објекти за складиштење пољопривредних производа, као и гараже за пољопривредну механизацију, машине и возила.

Помоћни објекти у економском дворишту су гараже или надстрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила, као и оставе, гараже и сл..

На парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти. На парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти уз јавни пут.

Поред опшних правила потребно је поштовати и посебна правила везана за помоћне објекте:

- међусобна растојања помоћних објеката зависе од организације дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте;
- минимално растојање између стамбеног објекта и објекта за смештај стоке је 15m;
- минимално удаљење септичке јаме од стамбеног објекта је 6m а од границе суседне парцеле 3m;
- ђубриште и пољски клозет морају бити удаљени од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде најмање 20m, и то само на нижој коти;
- отпадне воде и ђубре из стаје, свињца или штале треба да отичу у затворену септичку јаму у складу са прописима о заштити животне средине;
- ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле не може бити мање од 1m; и
- сточне фарме већег капацитета од 10 условних грла нису дозвољене у оквиру стамбеног подручја.

Правила урбанистичке регулације и парцелације за комерцијалне и привредне делатности

Комерцијални објекти су објекти претежно намењени за комерцијалне делатности: трговина, угоститељство, занатство, пословне, финансијске услуге и други пословни простори.

Комерцијалне делатности могу бити организоване као:

- појединачни садржаји у ткиву; и
- комерцијални и пословни комплекси у привредним зонама.

Привредни објекти су намењени за разноврсне привредне делатности: индустријска и занатска производња, објекти саобраћајне привреде, складишта, продајни објекти, и др..

Привредне делатности могу бити организоване као:

- појединачни садржаји у ткиву;
- производни комплекси у привредним зонама; и
- привредне зоне посебне намене.

Поред општих правила регулације и парцелације који важе за све објекте у грађевинском земљишту, дата су и посебна правила за комерцијалне и привредне објекте:

- појединачни комерцијални и привредни садржаји у ткиву; и
- комерцијално - пословни и производни комплекси у привредним зонама.

Појединачни комерцијални и привредни садржаји у стамбеном ткиву

У оквиру стамбеног ткива развијају се појединачни комерцијални, пословни и привредни садржаји чији је просторни развој условљен потребама околних корисника.

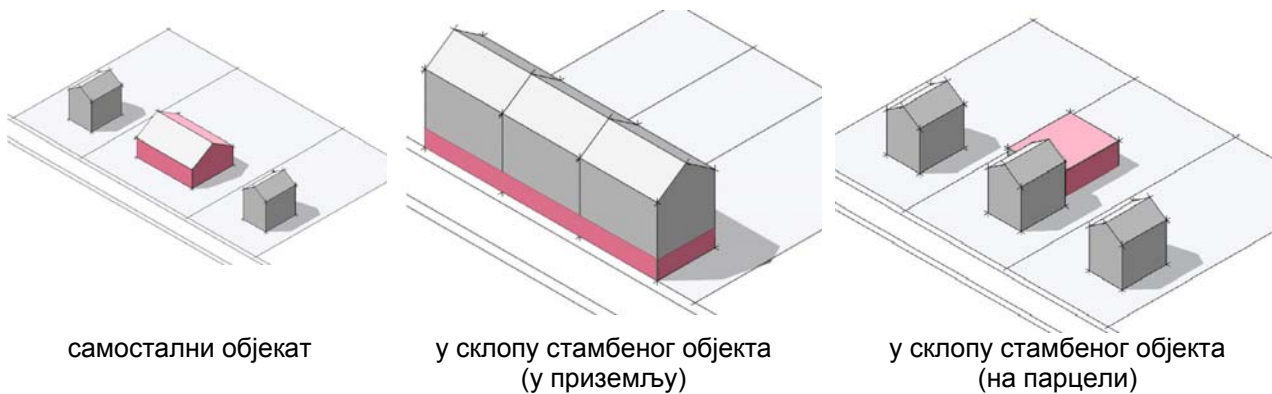
Намена објеката

Појединачни комерцијални и привредни садржаји у склопу стамбеног ткива су:

- комерцијални и сродни садржаји локалног снабдевања и услуга: продавнице, пословни простори, ресторани, итд.; и
- мање производне јединице – мали производни погони: мале фирме, пекарска производња, механичарске радионице, мања складишта грађевинског материјала, прерада пластичних маса, итд.

Појединачни комерцијални и привредни садржаји у склопу стамбеног ткива могу се организовати као:

- самостални објекат на парцели,
- у склопу стамбеног објекта: у приземној етажи, у делу објекта према задњем дворишту, у склопу помоћног објекта или као други објекат на парцели, уколико је парцела већа од 2000m².

самостални објект

у склопу стамбеног објекта
(у приземљу)

у склопу стамбеног објекта
(на парцели)

ПОЈЕДИНАЧНИ КОМЕРЦИЈАЛНИ И ПРИВРЕДНИ САДРЖАЈИ У СТАМБЕНОМ ТКИВУ

Правила регулације и парцелације

За комерцијалне и привредне објекте у ткиву важе иста правила урбанистичке регулације и парцелације (индекс изграђености, степен заузетости, спратност, парцелација, позиционирање објекта на парцели, итд.) као за стамбено ткиво у складу са типологијом изградње. Такође, поред општих и правила за становање исте типологије, важе и следећа правила:

- приступи-улази у комерцијално-пословне или привредне делове објекта морају бити одвојени од улаза у стамбени део објекта или организовани тако да не ометају коришћење станова;
- уколико јединица комерцијалног објекта или малог производног погона нема директан приступ на саобраћајницу, мора имати обезбеђен колски прилаз са друге парцеле (сукориснички) минималне ширине 3.50m;
- организација парцеле комерцијалног објекта или производног погона мора бити таква да не угрожава функционисање контактних парцела друге намене;
- својим изгледом, материјализацијом и волуменом, комерцијални или привредни објект не сме да наруши архитектонски и урбанистички концепт окружења, односно не може бити изграђен од неквалитетних материјала;
- приступи – улази у јединице комерцијалног или привредног објекта морају бити одвојени од улаза у стамбени део објекта или организовани тако да не ометају коришћење стамбеног простора;
- није дозвољено складиштење и депоновање материјала и робе (отпадни материјали, грађевински материјали, ауто-отпади и сл.) у отвореном простору на парцели – дворишту, већ се основни производни и пратећи процеси морају обављати у оквиру организованих делова објекта;
- привредне делатности не смеју преко дозвољене границе угрожавати квалитет становања у објекту, на парцели, суседству - буком, загађењем, саобраћајним оптерећењем и др.; и
- у склопу парцеле мањег привредног објекта (производног погона) неопходно је формирати појас заштитног зеленила у минималној ширини 3.00m према контактним парцелама друге намене и 6.00m према улици.

Комерцијално-пословни, производни и комплекси посебне намене у привредним зонама

Намена објеката

Комерцијално-пословни комплекси су комплекси различите величине са доминантном комерцијалном наменом. Они могу бити у оквиру осталих

компатибилних намена, али најчешће су то комерцијални и пословни објекти у склопу привредних зона, дуж примарних саобраћајница: велетржнице, складишта, дистрибутивни центри, итд..

Производни комплекси су већи производни погони, обично међусобно технолошки повезани или локације намењене разноврсним привредним активностима: грађевински погони, складишта, робно-транспортни центри и др..

Комплекси у привредним зонама углавном су организовани као вишефункционални мешовити производно-комерцијални комплекси у које спадају и комплекси посебне намене. Дозвољене су све групе делатности осим оних које угрожавају људе и животну средину (земљиште, ваздух и воду).

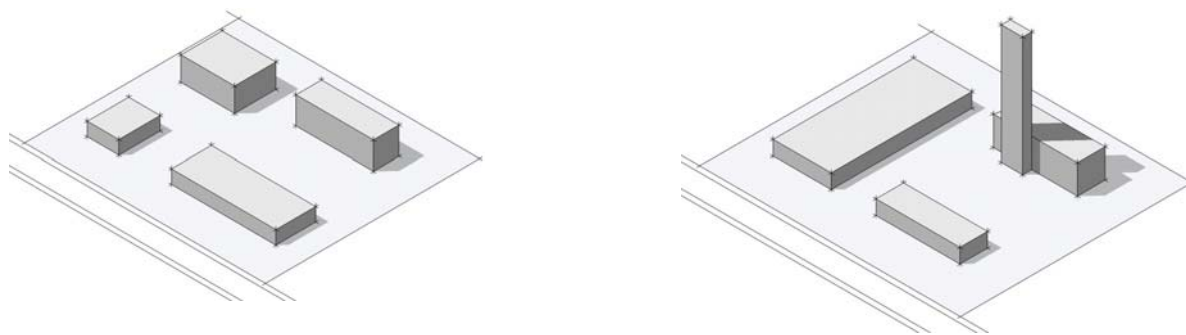
Урбанистички показатељи

За комерцијално-пословне и производне комплексе у обухвату Плана дефинисани су максимални урбанистички показатељи:

	макс. индекс изграђености (И)	макс. степен заузетости (С)	максимална спратност	мин. % зелених површина	број паркинг места на 100m ²
комерцијално-пословни комплекси	1,0	60%	П+3	30%	2
производни комплекси	1,0	60%	до 16m (осим технол.објеката)	30%	1

Типологија објеката

Објекти су најчешће слободностојећи, груписани на различите начине у јединствени комерцијално-пословни или производни комплекс.

КОМЕРЦИЈАЛНО-ПОСЛОВНИ И ПРОИЗВОДНИ КОМПЛЕКСИ

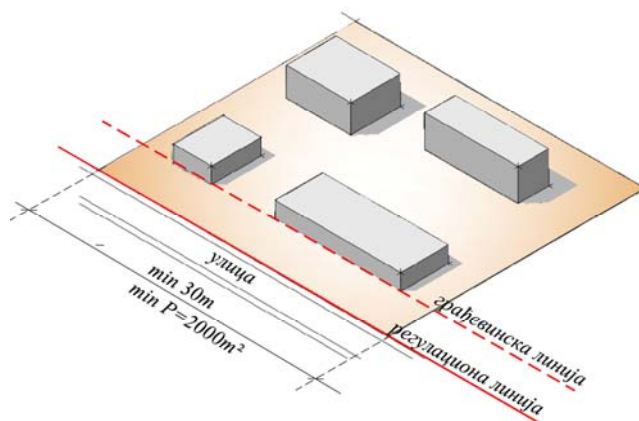
Правила парцелације

Дозвољена је изградња већег броја објеката на јединственој парцели комплекса.

За комерцијалне, пословне и привредне комплексе дефинисана је минимална величина парцеле (комплекса) и ширина фронта према улици:

- минимална величина парцеле = 2000m^2
- минимална ширина парцеле = $30,00\text{m}$

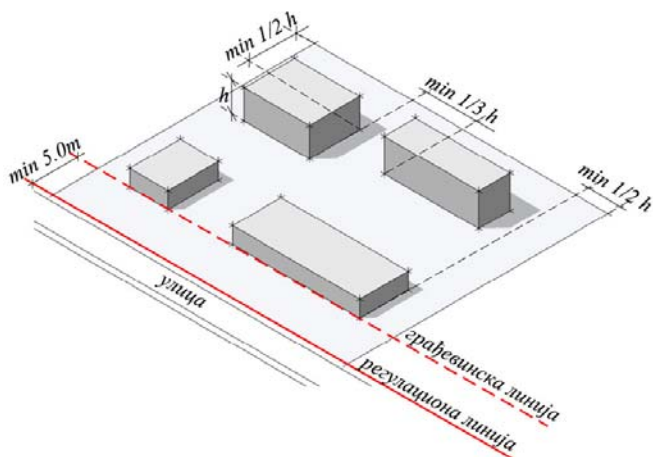
Уколико грађевинска парцела нема директан приступ на саобраћајницу, може имати колски прилаз са друге парцеле (сукориснички) који је минималне ширине $3,50\text{m}$.

КОМЕРЦИЈАЛНО-ПОСЛОВНИ И ПРОИЗВОДНИ КОМПЛЕКСИ –ВЕЛИЧИНА ПАРЦЕЛЕ

Положај објекта на парцели

Комплекси у привредним зонама треба да буду тако организовани, да су комерцијални објекти, административна или управна зграда или садржаји којима приступају посетиоци (изложбени салони, продајни простори и сл.), позиционирани према јавној површини (саобраћајници), а производни објекти (производне хале, магацини, складишта и сл.) у залеђу парцеле.

КОМЕРЦИЈАЛНО-ПОСЛОВНИ И ПРОИЗВОДНИ КОМПЛЕКСИ – ПОЗИЦИОНИРАЊЕ ОБЈЕКТА

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије за објекте комплекса је 5m од регулације саобраћајнице (у простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити само портирница - информациони и контролни пункт комплекса).

Минимално растојање од бочних и задње границе парцеле је $\frac{1}{2}$ висине вишег објекта, а не мање од 5m , уз обавезу садње најмање једног дрвореда.

Међусобно растојање између објеката је минимално $\frac{1}{3}$ висине вишег објекта, али не мање од 4m .

Висинска регулација

Максимална спратност комерцијално-пословних објеката у комплексу је П+3.

Максимална висина привредних објеката је 16m . Ово ограничење се не односи на технолошке и посебне објекте комплекса (чија се површина не урачунава у корисну БРГП: димњаци, торњеви и сл.).

Правила за слободне и зелене површине на парцели

Минимални проценат озелењених површина у комплексу је 30%.

У оквиру комплекса предвидети подизање појасева заштитног зеленила (компактни засади листопадне и четинарске вегетације).

Минималне ширине појаса заштитног зеленила за производне комплексе су:

- 2.00m од бочних и задње границе парцеле; и
- 6.00m према саобраћајници.

Сва неопходна заштитна одстојања – од суседа, појасеви санитарне заштите и др., морају се остварити унутар саме парцеле.

У оквиру комплекса није дозвољено планирање и уређење површина за отворене депоније већ је неопходно предвидети посебне просторе за сакупљање, примарну селекцију и одношење комуналног и индустријског отпада.

Складиштење материјала и робе на отвореном делу парцеле не сме бити организовано у делу парцеле према јавној површини (улици), већ мора бити визуелно заклоњено објектима или зеленилом.

У зависности од технолошког процеса у оквиру комплекса потребно је планирати претоварно- манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила.

Правила за посебне објекте у комплексима

Дозвољава се изградња посебних објеката који се не урачунавају у корисну БРГП, као што су инфраструктурни - фабрички димњаци, ветрењаче, водоводни торњеви, рекламни стубови, и др..

Посебни објекти морају бити позиционирани на парцели (комплексу) у оквиру грађевинских линија.

Дозвољена висина за рекламне стубове је 30m, а за инфраструктурне објекте се утврђује изузетно и већа висина, према технолошким потребама. Уколико су виши од 30m неопходно је прибавити мишљење и сагласност институција надлежних за безбедност ваздушног саобраћаја. Овакви посебни објекти се постављају тако да не представљају опасност по безбедност и да не ометају значајно сагледљивост објеката. Потребна је верификација идејног пројекта на Комисији за планове, пре издавања Грађевинске дозволе.

На грађевинским парцелама уз пословне, производне и комуналне објекте у стамбеном ткиву или у производним зонама могу да се граде помоћни објекти и то: гараже, оставе, портирнице настрешнице, тремови и слично, који могу појединачно бити корисне површине до 30m².

Правила развоја и коришћења елемената саобраћајно-транспортног система

Правилима грађења дефинисана су правила која се примењују приликом спровођења Просторног плана. Специфична правила и услови дефинишу се детаљнијом планском разрадом на основу конкретних услова на терену, а морају бити у граничним вредностима прописаним правилима и условима овог ПП-а.

Појас регулације јесте растојање између регулационих линија јавног пута, што се утврђује у зависности од функције и ранга саобраћајнице. Просторним планом утврђује се оријентациона ширина пуног појаса регулације за:

- аутопут ширине око 70 m,
- државни пут I реда ширине око 25 m;
- државни пут II реда ширине око 20 m; и
- општински пут ширине око 15 m.

Врсте и ширине заштитних појасева

Одређују се следећи обострани заштитни појасеви траса и објеката постојећих и планираних коридора саобраћајне инфраструктуре на подручју Просторног плана:

- 1) непосредни заштитни појас – простор заштитног појаса од ивице земљишног појаса пута ширине 40 m за аутопут, 20 m за ДП I реда, 10 m за ДП II реда, 5 m за јавни општински и некатегорисан пут; и
- 2) појас контролисана изградње – простор контролисана изградње се пружа од границе непосредног заштитног појаса ширине 40 m за аутопут, 20 m за ДП I реда, 10 m за ДП II реда и 5 m за јавни ОП.

Сви путеви утврђени Просторним планом су јавни путеви и морају се пројектовати по прописима за јавне путеве и уз примену одговарајућих стандарда на основу Закона. Изградња и реконструкција саобраћајне инфраструктуре вршиће се у складу са следећим правилима:

Друмски саобраћај

Јавни путеви чине категорисану путну мрежу и деле се на:

- државне путеве I реда;
- државне путеве II реда;
- општинске путеве;
- улице.

Јавни путеви се морају градити тако да имају најмање две саобраћајне и две ивичне траке или ивичњаке у равни коловоза, а улица тротоар и уместо ивичних трака – ивичњаке. Ширина и број коловозних трака дефинисане су категоријом пута.

Попречни профил планираног аутопута садржи две коловозне траке раздвојене разделним острвом ширине 4,0 m. Свака коловозна трака се састоји од по две саобраћајне траке од најмање 3,75 m и зауставне траке од 2,5 m. Укупна ширина попречног профила аутопута је око 28,0 m. Остали елементи пута (полупречник кривине, уздужни нагиб, ивичне траке и сл.) се пројектују да омогуће брзину од најмање 130 km/h, имајући у виду конфигурацију терена на подручју Плана.

Остали ДП I реда морају да поседују најмање једну саобраћајну траку по смеру минималне ширине 3,5 m, с тим што се, зависно од конфигурације терена, густине и структуре саобраћаја, ширина саобраћајне траке може смањити до 3,25 m. Остали елементи пута морају омогућити безбедан саобраћај за веће брзине, а најмање за брзину од 100 km/h.

Попречни профил ДП II реда садржи коловозну површину, са најмање једном саобраћајном траком по смеру, и обострано вођене тротоаре у насељеним зонама. Минимална ширина саобраћајне траке не би требало да буде мања од 3,25 m.

Попречни профил ОП садржи коловоз са једном саобраћајном траком по смеру и обостране тротоаре у насељеним местима. Минимална регулациона ширина код реконструкција постојећих уличних профила може износити 10 m, (2x3,0+2x2,0). Уколико постоји могућност потребно је предвидети шири регулациони појас како би се обезбедиле ивичне разделне траке са зеленилом, бицикличке стазе и сл. Уколико то није могуће, бицикличке стазе се могу водити у јединственом попречном профилу са саобраћајницом нижег ранга од аутопута.

За саобраћајни прикључак комерцијалних објеката (бензинске станице, пословног комплекса, итд.) на ДП I реда, предвидети траке за успорење/убрзање. Повезивање појединачних локација (стамбени, стамбено-пословни објекти и др.) на државне путеве условљава се изградњом паралелног једносмерног сервисног пута, са минимум 1,5 m широким разделним појасом од ДП I реда, који ће повезивати локације дуж путног правца. Уколико се сервисни пут предвиђа у залеђу локација, прикључење на ДП предвидети на довољно великом растојању да се не омета одвијање саобраћаја.

Земљани пут који се укршта или прикључује на јавни пут мора се изградити са тврдом подлогом или са истим коловозним застором као и јавни пут са којим се укршта, односно на који се прикључује, у ширини од најмање пет метара и у дужини од најмање 40 m за ДП I реда, 20 m за ДП II реда и 10 m за ОП, рачунајући од ивице коловоза јавног пута.

На предлог Општине или превозника који обавља линијски превоз путника, на ДП може се изградити аутобуско стајалиште уз сагласност Јавног предузећа. Саобраћајна површина аутобуског стајалишта на јавном путу, осим улице, мора се изградити ван коловоза јавног пута.

Са постојећом и планираном пругом, ДП се укрштају денивелисано.

При реконструкцији одређених елемената путне и уличне мреже мора се водити рачуна да елементи пута који се реконструишу буду у сагласности са техничким прописима и стандардима који су прописани за ту врсту објекта, односно материјала који се користи. Реконструкција делова путне мреже мора обухватити све елементе попречног профила.

У заштитном појасу поред јавног пута ван насеља, забрањена је изградња грађевинских или других објеката, као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација које служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу.

У заштитном појасу јавног пута је дозвољена градња, односно постављање, водовода, канализације, топловода, железничке пруге и других сличних објеката, као и телекомуникационих и електро водова, инсталација, постројења и сл, по претходно прибављеној сагласности управљача јавног пута која садржи саобраћајно-техничке услове.

Заштитни појас, са сваке стране јавног пута, има следеће ширине:

- државни путеви I реда - аутопутеви 40 m
- остали државни путеви I реда 20 m
- државни путеви II реда 10 m;
- општински путеви 5 m.

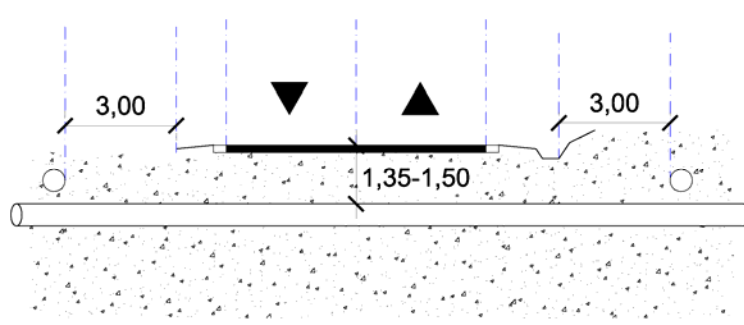
Ограде, дрвеће и засади поред јавних путева подизати тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност одвијања саобраћаја.

Рекламне табле, рекламни панои, уређаји за сликовно или звучно обавештавање или оглашавање могу се постављати поред ДП на минималној удаљености од 7 m, односно поред ОП на минималној удаљености од 5 m, мерено са спољне стране од ивице коловоза.

Однос путне и комуналне инфраструктуре

Минимална удаљеност инсталација водоводне, канализационе, електроенергетске, гасоводне и телекомуникационе инфраструктуре износи 3,0 m од крајње тачке попречног профила државних путева (ножице усека или насипа или спољне ивице одводног канала).

Укрштање свих врста водова комуналне инфраструктуре са државним путем изван насеља врши се тако што се кабл/цев полаже у бетонски канал, односно у бетонску или пластичну цев увучену у хоризонтално избушен отвор, тако да је могућа замена кабла без раскопавања пута. Укрштање водова са државним путем се изводи механичким подбушивањем. Вертикално растојање од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви износи 1,35 – 1,50 m.

Положај комуналне инфраструктуре у односу на јавни пут

Пратећи садржаји у коридору аутопута Е-75

Од пратећих садржаја у коридору аутопута Е-75 на територији општине Ћићевац планирају се мотел типа II, одморишта типа II и станица за снабдевање горивом типа I.

На основу ПППИК аутопута Е-75, мотел у туристичко-рекреативном комплексу заузима површину од око 15 ha и од обавезних садржаја мора да поседује следеће:

- зелено разделно острво, улазну и излазну коловозну траку;
- више од 100 лежајева са: ресторанома од преко 160 места у затвореном простору и преко 200 места на тераси, кухињом капацитета од преко 2000 obroka дневно, фри-шопом и продавницом (етно-занатских производа и сувенира и др.), мокрим чвором за више од 300 корисника (површине веће од 2600 m² бруто);
- паркинг за више од 100 путничких, 40 теретних возила и 10 аутобуса, са потребним пролазним тракама (за више од 560 једновремених корисника);
- засебан објекат (објекти) ресторана и кафеа;
- веће јавне чесме, мокре чворови и привремена сабиралишта смећа са комплекса;
- табла са називом и планом мотелског комплекса на улазу у комплекс;

- туристичко-информативни и промотивно-пропагандни објекти на излазу из комплекса (туристички биро, туристичка изложба, видео пројекције и др, са јавним и службеним телефонима и информацијама о окружењу комплекса, главним саобраћајним скретањима према градовима, бањама, туристичким дестинацијама, природним и културним добрима и др.);
- полицијску станицу;
- пошту и филијалу банке са мењачницом;
- простор за службени смештај особља мотела, туристичко-информативних садржаја и др. (по правилу за 1/2 особља смене), као и службене просторије за инспекције и др.;
- затворене објекте за спортску рекреацију (теретана, стони тенис и др.);
- отворени спортско-рекреативни терени (тенис, кошарка, мали фудбал и др.);
- затворени објекти за релаксацију и забаву (сауна, масажа, билијар, компјутерске игре и др.);
- специјални затворени и отворени рекреативни садржаји, зависно од природно туристичких ресурса (термо-акватички садржаји са термалним базенима и др.);
- садржаји за одмор и релаксацију у етно-амбијенту (отворени павиљони, надстрешнице, заклони од ветра, ватришта, уређене слободне зелене површине, са садржајима за одмор -стазе, клупе, столови, корпе за отпатке. Поред простора за одмор и рекреацију, обавезно је уређење и опремање одговарајућих површина за камповање; и
- пејзажно уређене и одржаване слободне површине (зелене, рекреативне, релаксационе, камп и др).
- Одмориште типа II заузима површину од 3 – 5 ha и подразумева:
- паркинг за аутомобиле са 40 места, паркинг за теретна возила са 16 места, паркинг за аутобусе са 4 места;
- већу јавну чесму, санитарни чвор (мин. 50-100 m² бруто);
- продавницу 50-100 m², етно–гоститељство (мин. 50 m²);
- мањи кафе, мању продавницу, мање игралиште (за одбојку или кошарку);
- мини-пијацу за продају локалних пољопривредних и традиционалних занатских производа са наткривеним простором са тезгама (мин. 200 m²);
- места за седење за 100-200 путника, површину за одмор и релаксацију у етно амбијенту (стазе, клупе и столови са 100 седећих места, корпе за отпатке и др.) површине од мин. 2000 m²;
- таблу са називом и планом одморишта на улазу у одмориште (информације о непосредном окружењу и његовим мотивима);
- информативно–туристички пункт (мин. 30 m²) на излазу са одморишта, у функцији промоције туризма (са јавним и службеним телефоном и информацијама о непосредном окружењу и његовим мотивима приступачним са одморишта, о главним саобраћајним скретањима према градовима, бањама, туристичким дестинацијама, природним и културним добрима и др.);
- простор за приручна средства прве помоћи и помоћи на путу за аутомобиле (мин. 30 m²); и
- службени објекат за нужни смештај запослених на одморишту и свратиште инспекције и полиције (мин. 40 m²).
- Бензинска станица типа I заузима простор до 3 ha и садржи:
- зелено разделно острво, улазну и излазну коловозну траку;
- пумпну станицу са орјентационо 9 точионих места (7 за путничка возила - од тога 3 за бензин, 2 за дизел, 1 за течни нафтни гас (ТНГ), 1 за компримовани природни гас (КПГ) и 2 за теретна возила - од тога по једно за бензин и дизел), са продајом осталих потрошних материјала и ситних резервних делова за аутомобиле, по могућности на излазу са станице, са простором за чекање возила у реду, местима за промену уља, прање стакала и др.;

- паркинг за 40 путничких возила, 16 теретних возила и 4 аутобуса, са потребним пролазним тракама (за минимум 224 једновремена корисника);
- већу јавну чесму и јавни мокри чвор, по правилу у оквиру бензинске станице (мушки и женски, мин. 30 m² бруто) и привремено сабиралиште смећа са станице (мин. 30 m² бруто);
- таблу са називом и планом бензинске станице на улазу у станицу;
- информативно-туристички пункт на излазу са станице (са јавним и службеним телефоном и информацијама о непосредном окружењу и његовим мотивима, о главним саобраћајним скретањима према градовима, бањама, туристичким дестинацијама, природним и културним добрима и др.), површине од мин. 30 m² бруто;
- службу прве помоћи са лекаром и помоћним медицинским особљем, укључујући неопходни службени смештај (мин. 80 m² бруто);
- етно-ресторан са 50 места у затвореном простору и 70 места на тераси, са кухињом капацитета од 500 obroka дневно и мокрим чвором за 100 корисника (мин. 250 m² бруто + 100 m² терасе);
- продавница опште потрошње: пиће, храна, штампа, парфимерија и др. (мин. 100 m²); и
- службени смештај особља ресторана и пумпне станице (по правилу за 1/2 особља смене), свратиште инспекције, полиције и др, нужан смештај запослених са оставом материјала, алата и др. (мин. 100 m² бруто).

Складишно - дистрибутивни центар

Складишно-дистрибутивни центар је потребно развијати као логистички центар који ће опслуживати, у транспортно-дистрибутивно-складишном систему, много веће подручје од подручја Општине. Основне садржаје реализовати у сагласности са следећим правилима и капацитетима:

- *затворене складишне капацитете* планирати као објекте грађене од чврстог материјала са кровном конструкцијом отпорном на атмосферске падавине. Максимална унутрашња висина складишта је 18,0 m, што омогућава несметан рад виљушкарима и оставља довољно простора за развод вентилационих система. Обезбедити несметани приступ манипулативним возилима, ради утовара и истовара, на минималном међусобном растојању између рафова, складишних полица, 6,0 m;
- *отворене складишне капацитете* планирати на одговарајућој подлози и са обезбеђеним простором за приступ возилима ради утовара/истовара;
- *сервисна постројења* садрже минимум два сервисна места са свим потребним садржајима, од којих је једно са каналом за оправку возила. Минимална површина намењена сервисирању и мањим оправкама износи 300 m²;
- *станицу за напајање горивом* планирати са минимум два точиона места за бензин и дизел гориво и са обезбеђеним простором за приступ меродавног возила;
- *управну зграду* планирати са основом од минимум 500 m² и спратности П+1;
- *паркинг за теретна возила* планирати у оквиру комплекса. Како је конструкција појединих врста теретних возила непогодна за вожњу уназад и како се код свих типова теретних возила јавља проблем смањене пегледности при таквој вожњи, препоручује се примена косих шема паркирања са пролазним паркинг местима и једносмерним системом циркулације. Дужина паркинг места заснива се на принципу меродавног возила + мин. 2,0 m, а димензије приступних саобраћајница одговарају његовим маневарским способностима. Меродавно возило представља теретно возила са приколицом, чија је дужина од 17,0 m до 19,0 m;

- *манипулативни простор* мора да обезбеди несметано функционисање саобраћаја унутар комплекса, као и безбедно обављање свих операција везаних за његов рад; и
- *друмске саобраћајнице* минималне ширине 7,0 m за обострани саобраћај и полупречницима кривина у функцији меродавног возила.

Железнички саобраћај

Реконструкција постојећих колосека обављаће се према редовном циклусу замене и обнове материјала горњег строја. При реконструкцији је потребно водити рачуна о поштовању стандарда, техничких прописа, материјала и да резервни делови поседују меродавне атесте.

У делу насеља, где железничка пруга пролази кроз стамбено ткиво, успоставља се заштитни појас ширине најмање 25 m од осе крајњих колосека, уз предузимање мера заштите од буке и вибрација. Међутим, пожељно је тамо где је то могуће, да заштитни појас буде 40 m од осе крајњег колосека.

Према Просторном плану Републике Србије, железница задржава железничко земљиште и коридоре свих раније укинутих пруга.

У складу са Законом о железници (Сл. гласник РС бр. 18/05), укрштај железничке пруге са јавним путевима изводи се њиховим свођењем на најнеопходнији број, усмеравањем два или више јавних путева на заједничко место укрштања. Размак између два укрштаја пруге и јавног пута не може да буде мањи од 2.000 m, осим у урбаном подручју према посебном договору железнице и јединице локалне самоуправе. Укрштање железничке пруге са некатегорисаним путевима изводи се усмеравањем тих путева на најближи јавни пут, који се укршта са односном пругом. Ако то није могуће, треба међусобно повезати путеве и извести њихово укрштање са пругом на заједничком месту.

Пешачки и бициклички саобраћај

Пешачке површине (стазе и тротоари) су саставни елеменат попречног профила свих градских саобраћајница. Оне се обавезно физички издвајају у посебне површине које су заштићене од осталих видова моторног саобраћаја, изузев код интегрисаних улица. Ширина тротоара зависи од намене и атрактивности околног простора и интензитета пешачких токова. Минимална ширина тротоара за кретање пешака је 0,8 m, а за кретање и инвалида са помагалима 1,5 m.

Новопланиране бицикличке трасе (траке и стазе) се могу водити заједно са моторним саобраћајем у улицама нижег ранга од аутопута, заједно са пешацима и издвојено од осталих видова саобраћаја.

Уколико је обим моторног и пешачког саобраћаја такав да може угрозити безбедност одвијања саобраћаја потребно је бициклички саобраћај издвојити у посебне стазе.

Основна правила трасирања бицикличких стаза су: користити мирне (стамбене) улице, избегавати улице са неповољним нагибима, трасе полагати кроз озелењене зоне, трасама повезивати стамбене зоне, зоне рекреације и централних активности и у зонама атракције планирати просторе за паркирање бицикла. Као посебне, бицикличке стазе се трасирају ободом пошумљених области, кроз пошумљене области и преко ливада. Подлога мора омогућити несметано коришћење стаза

током већег дела године. Препоручује се асфалт, макадам, камена стаза и сл. Минимална ширина једносмерне бициклическе стазе је 1,25 m, а двосмерне 2,5 m.

Стационарни саобраћај

Паркинг простори се изводе пре свега у оквиру насељских групација и туристичких локалитета, морају бити одвојени од коловозне површине и са тврдом подлогом. Уз паркинг простор уз туристичке локалитете обавезно се уређује простор за задржавање људи са клупама, столовима, кантама за отпатке и информационом таблама. После завршетка грађевинских радова терен ће се санирати и уредити у складу са обавезом очувања пејзажних карактеристика и других вредности.

Потребе за индивидуалним паркирањем и паркирањем у склопу привредних објеката решавају се на припадајућој парцели или организацијом јавних паркиралишта.

Као пратеће објекте јавних паркинга обезбедити јавну чесму и тоалет. Димензије паркинг простора прилагодити меродавном возилу. Минималне димензије паркинг места за путничке аутомобиле су 2,5 x 5,0 m.

Правила грађења инфраструктурних система

Водопривреда		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Извориште подземних вода	На основу хидрогеолошких карактеристика терена и могућег хазарда дефинисати заштитну зону изворишта.	Изградња објеката и инфраструктуре условљена је режимом заштите изворишта (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 46/91).
Извориште површинских вода	На основу хидрогеолошких карактеристика терена и могућег хазарда дефинисати заштитну зону изворишта.	
Цевовод сирове воде	Минимум 5 m, обострано од ивице цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална укрштања са осталом инфраструктуром обавити по важећим прописима и нормативима, уз обострану заштиту и под углом од 90°.
Магистрални водовод	Појас заштите око главних цевовода износи са сваке стране по 2,5 m. Ширина појаса заштите цевовода ван насеља са сваке стране цевовода одређује се у односу на пречник цевовода: - Ø 80 mm - Ø 200 mm = 1,5 m; - Ø 300 mm = 2,3 m; - Ø 300 mm - Ø 500 mm = 1,5 m; - Ø 500 mm - Ø 1000 mm и преко = 5,0 m.	
БИОДИСК	Обезбедити парцелу поред реципијента.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом коришћења објекта.
Постројење за пречишћавање отпадних вода привредних зона (ППОВПр)	Лоцирано у оквиру привредних зона. Заштитна зона је површина парцеле на којој је објекат.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и коришћења ППОВПр (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/10).
Општинска	Са сваке стране габаритно	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и

канализација	око цевовода и колектора 1,5 m.	производних објеката, а евентуална укрштања са осталом инфраструктуром обавити по важећим прописима и нормативима, уз обострану заштиту и под углом од 90°.
Дренажни канал	Минимум 5m, обострано од ивице канала.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и функционисања дренажног канала. Изградњу објеката и постројења у склопу и непосредној близини канала обавити по важећим прописима и нормативима (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/10). За добијање сагласности за градњу објеката у близини дренажних канала потребно је испоштовати стандарде, услове и сагласности ЈВП "Србијаводе".
Одбрамбени насип	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције, односно ножице насипа.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и функционисања одбрамбеног насипа. Изградњу објеката и постројења у склопу и непосредној близини насипа обавити по важећим прописима и нормативима (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/10). За добијање сагласности за градњу објеката у близини насипа потребно је испоштовати стандарде, услове и сагласности ЈВП "Србијаводе".
Водно земљиште	Дефинисана површина представља заштићену зону.	За евентуалне активности на овим површинама обавезна је сагласност и надзор ЈВП "Србијаводе".
Земљиште које се не брани од поплава (плављени терени)	Дефинисана површина представља природну заштићену зону.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња мреже инфраструктуре на плављеном терену и у близини условљена је режимом заштите и коришћења. (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/10). За евентуалне активности на овим површинама обавезна је сагласност и надзор ЈВП "Србијаводе".
Електро мрежа и објекти		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Далековод 400 kV	Минимум 40m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88, Сл. лист СРЈ бр. 18/92).
Далековод 220 kV	Минимум 30m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији су власници "Електро мрежа Србије" и "Електродистрибуција", потребна је сагласност поменутог власника.
Далековод 110 kV	Минимум 25m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији су власници "Електро мрежа Србије" и "Електродистрибуција", потребна је сагласност поменутог власника.
Далековод 35 kV	Минимум 10m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88, Сл. лист СРЈ бр. 18/92).
Далековод 10 kV	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији је власник "Електродистрибуција", потребна је сагласност поменутог власника.
Разводно постројење 400 kV	Минимум 6ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња

Разводно постројење 220 kV	Минимум 4ha.	у близини Разводног постројења (ТС) условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88, Сл. лист СРЈ бр. 18/92). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објекта у близини ТС чији је власник "Електро mreжа Србије", потребна је сагласност поменутог власника.
ТС 110/x kV	Минимум 2-3ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објекта, а евентуална изградња испод и у близини ТС условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88, Сл. лист СРЈ бр. 18/92). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објекта у близини ТС чији су власници "Електро mreжа Србије" и "Електродистрибуција", потребна је сагласност поменутог власника.
ТС 35/x kV	Минимум 1ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објекта, а евентуална изградња у близини ТС условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88, Сл. лист СРЈ бр. 18/92). За добијање сагласности за градњу објекта испод и у близини далековода чији је власник "Електродистрибуција", потребна је сагласност поменутог власника.
Гасоводна мрежа и објекти		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Магистрални гасовод (p=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објекта, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Сл. лист СФРЈ бр. 26/85, Сл. лист СРЈ бр. 29/97). За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објекта уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Разводни гасовод (p=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (p=6/12 bar)	Минимум 3m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објекта, у заштитном појасу. За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објекта уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Градски гасовод (p=4 bar)	Минимум 1m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Главна мернорегулациона станица (ГМРС)	50m у радијусу.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објекта, у заштитној зони. Изградња у близини ГМРС условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Сл. лист СФРЈ бр. 26/85, Сл. лист СРЈ бр. 29/97). За добијање сагласности за градњу објекта у близини

		гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Мернорегулациона станица (МРС)	15m у радијусу.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Компресорска станица главни разделни чвор (КСГРЧ)	15m у радијусу.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Остале енергетске мреже		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Продуктовод	Минимум 1m, обострано од ивице цеви. У зависности од врсте флуида дефинише се шири појас заштите.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини продуктовода дефинише се из Привремених правила грађења и важећих законских прописа.
Топловод	Минимум 1m, обострано од ивице цеви.	

Услови прикључивања мрежа инсталација на водовод и канализацију

Технички услови за водовод

- Спојеве прикључака објеката врши искључиво орган јавног водовода, а осталу инсталацију у објекту може изводити само овлашћено лице или овлашћено предузеће;
- одобрење за прикључак издаје се на основу захтева и поднетих планова и прорачуна које могу радити и потписати само овлашћени пројектанти;
- дозвола за употребу водовода издаје се на основу писмене представке после извршене пробе исправности инсталације;
- ималац инсталације је дужан да исту одржава у исправном стању;
- органи водовода имају право да контролишу исправност инсталације уз законску одговорност имаоца;
- на главном споју не смеју се чинити никакве измене без накнадног одобрења, нити се смеју убацивати нови прикључци испред водомера;
- пропусним вентилом испред водомера сме руковати само орган водовода и може га у предвиђеним случајевима затворити и пломбирати. Повреда пломбе се сматра кривичним делом-провалом;
- инсталација водовода се мора спроводити стручно и према прописима;
- цеви не смеју бити узидане у зидну масу, већ увек са слободним пролазом;
- на пролазима цеви кроз зидове и таванице не смеју доћи никакви наставци цеви;
- у зидне шлицеве кроз које пролазе водоводне цеви, не смеју се стављати цеви неке друге инсталације, нпр.: електричне, гасне и др.;
- кад се у истом "шлицу" спроводи и хладна и топла вода, онда цеви топле воде треба обложити термичком изолацијом, да се хладна вода не би загревала;
- избегавати близину електричних спроводника који немају уземљење;
- уличне водове и прикључне делове водовода до уличне цеви, заштитити од дејства евентуалних лутајућих стуја одговарајућим заштитним средствима;

- водоводне цеви не смеју се стављати нити у хладном нити у загрејаном стању;
- све водоводе до којих може допрети дејство мраза заштитити термичком изолацијом;
- притисак у кућној мрежи не би требало да буде већи од 5 бара у интересу трајности инсталације. Код већих притисака извршити смањење притиска помоћу редуцир-вентила;
- рачунска брзина кретања воде у цевима узима се око 1-1,5m/s а највише 2m/s, да би се ублажили шумови, водени удари и отпори у цевима;
- слободан натпритисак треба да буде најмање 5m воденог стуба изнад највишег точећег места;
- прикључак од уличне цеви до водомерног склоништа пројектовати искључиво у правој линији, управно на уличну цев;
- водомер поставити у водомерно склониште (шахт) на 1,5m од регулационе линије, односно у посебан метални орман-нишу (ако је водомер у објекту), који је смештен са унутрашње стране на предњем зиду до улице. Димензије водомерног склоништа за најмањи водомер (3/4") су 1,м x 1,2m x 1,7m. Водомер се поставља на мин. 0,3m од дна шахта. Димензије водомерног склоништа за два или више водомера, зависе управо од броја и димензија (пречника) водомера;
- уколико се у објекту налази више врста потошача (локали, склоништа, топлотна подстаница и др.) предвидети посебне главне водомере за сваког потошача посебно;
- димензионисање водомера извршити на основу хидрауличког прорачуна;
- шахтове (окна) за водомере треба градити од материјала који су за локалне прилике најекономичнији (опека, бетон, бетонски блокови);
- унутрашњу обраду зидова шахта вршити: дерсовањем цементним малтером 1:3 за зидове од опеке, фуговањем за зидове од бетонских блокова и без обраде за бетонске зидове;
- на дно шахта нанети слој песка или ситнијег шљунка дебљине 10 до 15cm, или ставити под од опеке без малтера;
- шахтове који леже у зони подземне воде треба заштитити од продора воде одговарајућом изолацијом;
- изнад шахта уградити ливено-железни поклопац и предвидети детаље за обезбеђење улаза у шахт;
- обезбедити шахт од продора површинских вода издизањем плоче шахта мин. 10cm изнад коте терена или на други начин;
- кућни прикључак извести у слоју (мин. 5cm) песка. На делу кућног прикључка испод саобраћајнице затварање рова предвидети шљунком;
- уколико радни притисак према хидрауличком прорачуну не може да подмири потребе виших делова објекта, обавезно пројектовати постојење за повећање притиска; и
- сва укрштања са техничким системима и инсталација предвидети што управније. Укрштања са каналима извести у заштитној цеви положеној минимум 1,5m испод дна регулисаног канала.

Технички услови за канализацију

- Објект се не може повезати са уличном канализацијом ако исти није повезан са водоводом (могући су изузеци);
- у канализацију се може одводити:
 - сва нечиста и употребљена вода и помије које се могу лако испирати;
 - фекалије које су водом толико разређене да их вода може спирати;
 - сва атмосферска вода (кишница и отопљени снег); и
 - по нарочитом одобрењу и подземна вода.

- у канализацију је забрањено испуштати или убацити:
 - ђубре, пепео, крпе, песак, отпатке од кухиње или од јела, лед, снег, кости и уопште предмете и материје;
 - запаљиве материје и оне које могу изазвати пожар, експлозију или оштетити канале и њихово функционисање; и
 - воде и друге течности са температуром већом од 35°C или са штетним киселинама, алкалијама и солима.
- квалитет отпадних вода које се испуштају у канализациони систем мора да одговара Правилнику о техничким и санитарним условима за упуштање отпадних вода у градску канализацију (чл. 15 Одлуке о канализацији);
- пречник канализационог прикључка одређивати на основу хидрауличног прорачуна с тим да пречник цеви не може бити мањи од $\varnothing 150\text{mm}$;
- главне одводнике из објекта где год је могуће што пре и по правој линији одвести из објекта ка уличној канализацији;
- промена правца канала може се вршити само помоћу лукова а не помоћу колена;
- изван зграде цеви канализације морају бити закопане 1m испод терена;
- гранично ревизионо окно извести 1,5m унутар регулационе линије и у истом извршити каскадирање (висинска разлика чија је минимална вредност 0,6m, а максимална 3m). Прикључак од ревизионог силаза па до канализационе мреже извести падом од 2% до 6% управно на улични канал искључиво у правој линији без хоризонталних и вертикалних ломова;
- ревизиона окна морају се још изградити на местима:
 - где се спајају главни хоризонтални одводници са вертикалним;
 - ако је вертикални одводник од тога места удаљен више од 1m;
 - на местима где су каскаде;
 - на местима где се мења правац одводника који спроводи фекалну воду; и
 - код правих одводника на растојању највише 24m за $\varnothing 150\text{mm}$.
- у правцу тока воде не сме се ни код једне врсте одводника вршити прелаз из шире цеви у ужу, а одводници у једном правцу не смеју мењати пад од већег ка мањем;
- сливници, нужници и остали објекти који леже испод висине до које се може пружити успор из уличне канализације, могу се спојити са каналом ако одговарајући спојни канал од тих објеката има аутоматске или ручне затвараче;
- где год је могуће избегавати вертикалне спроводнике са уливима и сифонима у спољним, хладним зидовима. Отвори на решеткама сливника могу бити на највећим размацима ребара од 15mm;
- резервоари за лед, рибу и тсл., не смеју бити директно спојени са канализацијом;
- на сваком имању морају бити везани на канализацију најмање по један сливник у дворишту и по један олучњак;
- на једној катастарској парцели на којој има више објеката по правилу пројектовати један канализациони прикључак о чему треба да постигну договор власници објеката;
- прикључење дренажних вода од објекта извршити преко таложнице за контролу и одржавање пре граничног ревизионог силаза;
- прикључење гаража, сервиса и других објеката, који испуштају воде са садржајем уља, масти, бензина и др., вршити преко таложника и сепаратора масти и уља;
- у деловима где је канализација извршена по сепарационом систему забрањено је увођење атмосферске воде у одводнике фекалних вода;
- уколико не постоји улична канализација, отпадне воде се привремено спроводу у озидану непропусну нужничку-септичку јаму, из које се нечиста вода односи на одређене депоније;

- током прелазног периода и активности изградње интегрисане општинске канализације неопходно је градити хигијенске непрпусне септичке јаме. Запремина септичке јаме рачуна се према потошњи воде и времену трајања процеса;
- септичке јаме поставити:
 - мин. 2m од оgrade комплекса;
 - мин. 5m од објекта;
 - мин. 10m од регулационе линије; и
 - мин. 20m од бунара.
- посебан проблем представља тзв. "црвена вода" као продукт кланица, тако да те септичке јаме подразумевају посебан режим чишћења и мониторинга; и
- сва укрштања са техничким системима и инсталација предвидети што управније. Укрштања са каналима извести у заштитној цеви положеној минимум 1,5m испод дна регулисаног канала.

Услови за електроенергетску мрежу

Целокупну електроенергетску мрежу и трафостанице градити на основу главних пројеката у складу са важећим законским прописима.

Трафостанице 10/0,4 kV

Трафостаницу градити као МБТС, алуминијумско стубну ТС или зидану. Удаљеност енергетског трансформатора од суседних објеката мора износити најмање 3m;

- ако се трафостаница смешта у просторију у склопу објекта, просторија мора испуњавати услове грађења из важећих законских прописа пре свега "Правилника о техничким нормативима за заштиту електроенергетских постројења и уређаја од пожара" ("Сл.лист СФРЈ" бр. 74/90);
- трафостанице градити за рад на 10 kV напонском нивоу; и
- код избора локације ТС водити рачуна о следећем: да буде постављена што је могуће ближе тежишту оптерећења; да прикључни водови буду што краћи, а расплет водова што једноставнији; о могућности лаког прилаза ради монтаже и замене опреме; о могућим опасностима од површинских и подземних вода и сл.; о присуству подземних и надземних инсталација у окружењу ТС; и утицају ТС на животну средину.

Полагање каблова

- 35 kV и 10 kV мрежу градити подземно у кабловским канализацијама директно полагањем у земљу и ваздушно на бетонском стубовима са голим проводницима, а на периферији насеља ваздушно на бетонском стубовима са голим проводницима;
- дубина укопавања каблова не сме бити мања од 0,7m за каблове напона до 10 kV, односно 1,1m за каблове 35 kV;
- електроенергетску мрежу полагати најмање 0,5m од темеља објеката и 1m од коловоза, где је могуће мрежу полагати у слободним зеленим површинама;
- минимална удаљеност електроенергетске мреже од крајње тачке попречног профила државних путева (ножице усека или насипа или спољне ивице одводног канала) износи 3,0 m;
- укрштање кабловског вода са путем изван насеља врши се тако што се кабл полаже у бетонски канал, односно у бетонску или пластичну цев увучену у хоризонтално избушен отвор, тако да је могућа замена кабла без

- раскопавања пута. Минимална дубина заштитне цеви од најниже горње коте коловоза државних путева до горње коте заштитне цеви износи 1,35 – 1,5 m;
- међусобни размак енергетских каблова (вишежилних, односно кабловског снопа три једножилна кабла) у истом рову одређује се на основу струјног оптерећења, али не сме да буде мањи од 0,07m при паралелном вођењу, односно 0,2m при укрштању. Да се обезбеди да се у рову каблови међусобно не додирују, између каблова може целом дужином трасе да се постави низ опека, које се монтирају насатице на међусобном размаку од 1m;
 - при паралелном вођењу енергетских и телекомуникационих каблова најмање растојање мора бити 0,5m за каблове напона 1 kV, 10 kV и 20 kV, односно 1m за каблове напона 35 kV;
 - при укрштању са телекомуникационим кабловима најмање растојање мора бити веће од 0,5m, а угао укрштања треба да буде у насељеним местима најмање 300, по могућству што ближе 900, а ван насељених места најмање 450. По правилу електроенергетски кабл се полаже испод телекомуникационих каблова;
 - није дозвољено паралелно полагање енергетских каблова изнад или испод цеви водовода и канализације;
 - хоризонтални размак енергетског кабла од водоводне или канализационе цеви треба да износи најмање 0,5m за каблове 35 kV, односно најмање 0,4m за остале каблове.
 - при укрштању, енергетски кабл може да буде положен испод или изнад водоводне или канализационе цеви на растојању од најмање 0,4m за каблове 35 kV, односно најмање 0,3m за остале каблове;
 - уколико не могу да се постигну размаци из претходне две тачке на тим местима енергетски кабл се провлачи кроз заштитну цев;
 - није дозвољено паралелно полагање електроенергетских каблова изнад или испод цеви гасовода; и
 - размак између енергетског кабла и гасовода при укрштању и паралелном вођењу треба да буде у насељеним местима 0,8m, односно изван насељених места 1,2m. Размаци могу да се смање до 0,3m ако се кабл положи у заштитну цев дужине најмање 2m са обе стране места укрштања или целом дужином паралелног вођења.

Извођење наземних водова

- нисконапонски самоносећи кабловски склоп (НН СКС) монтирати на бетонске стубове са размаком до 40m. Изузетно НН СКС може да се полаже и по фасади зграде;
- није дозвољено директно полагање НН СКС у земљу или малтер;
- вођење водова преко зграда које служе за стални боравак људи треба ограничити на изузетне случајеве, ако се друга решења не могу технички или економски оправдати (сматра се да вод прелази преко зграде и кад је растојање хоризонталне пројекције најближег проводника у неотклоњеном стању од зграде мање од 3m за водове до 20 kV, односно мање од 5m за водове напона већег од 20 kV);
- у случају постављања водова изнад зграда потребна је електрично појачана изолација, а за водове изнад стамбених зграда и зграда у којима се задржава већи број људи, потребна је и механички појачана изолација;
- није дозвољено постављање зидних конзола или зидних и кровних носача водова на стамбеним зградама;
- није дозвољено вођење водова преко објеката у којима се налази лако запаљив материјал (складишта бензина, уља, експлозива и сл.);

- на пролазу поред објеката у којима се налази лако запаљив материјал хоризонтална сигурносна удаљеност једнака је висини стуба увећаној за 3,0m, а износи најмање 15,0m;
- одређивање осталих сигурних удаљености и висина од објеката, као и укрштање електроенергетских водова међусобно као и са другим инсталацијама вршити у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88); и
- заштиту од атмосферског пражњења извести класичним громобранским инсталацијама у облику Фарадејевог кавеза према класи нивоа заштите објеката у складу са "Правилником о техничким нормативима за заштиту објеката од атмосферског пражњења" (Сл. лист СРЈ бр. 11/96).

Услови за прикључење објекта на електроенергетску мрежу

- прикључак служи за напајање само једног објекта. У случају да се преко једног огранка нисконапонске (НН) мреже напајају два или више објеката, овај огранак се третира као НН мрежа;
- сваки објекат може да се напаја само преко једног прикључка. Изузетно, у случају двојног власништва стамбеног објекта, електроенергетском сагласношћу могу да се одобре два прикључка;
- за извођење прикључка користи се СКС;
- прикључак се димензионише и изводи у зависности од очекиваног максималног једновременог оптерећења на нивоу прикључка, начина извођења НН мреже, конструкције и облика објекта, положаја објекта у односу на НН мрежу;
- место прикључења надземног прикључка је стуб НН вода (изузетно зидна конзола или кровни носач ако су ови елементи упоришта НН вода);
- надземни прикључак се изводи преко носача на зиду објекта, односно преко крова објекта ако због мале висине објекта или неких других разлога није прихватљиво извођење прикључка преко зида објекта; и
- распон од места прикључења (стуб НН вода) до места прихватања на објекту прикључка изведеног СКС-ом може да износи највише 30m. За веће распоне обавезна је уградња помоћног стуба.

Правила грађења комуникационих система

Током изградње телекомуникационе мреже и објеката, потребно је уважавати следећа правила:

- целокупна ТТ мрежа мора бити каблирана, до телефонских извода;
- дубина полагања мора бити најмање 0,8m, док је минимална дубина заштитне цеви од најниже горње коте коловоза државних путева до горње коте заштитне цеви износи 1,35 – 1,5 m;
- растојање планираних каблова од остале постојеће инфраструктуре мора бити према прибављеним условима, а од планиране инфраструктуре према важећим прописима;
- ТТ мрежу полагасти у зеленим површинама поред тротоара и коловоза, или испод тротоара на растојању најмање 0,5m од регулационе линије;
- при укрштању са саобраћајницом кабл мора бити постављен у заштитну цев, а угао укрштања треба да буде 90°;
- при паралелном вођењу са електроенергетским кабловима, најмање растојање мора бити 0,5m за каблове напона 1 kV, 10 kV и 20 kV, односно 1m за каблове напона 35 kV;

- испитати утицај далековода напонских нивоа 400 kV, 220 kV и 110 kV, односно степен електроометања (интензитет шума) и на основу тога изабрати материјал и начин заштите;
- при укрштању са енергетским кабловима најмање растојање мора бити веће од 0,5m, а угао укрштања треба да буде у насељеним местима најмање 300, по могућству што ближе 900, а ван насељених места најмање 450. По правилу телекомуникациони кабл се полаже изнад енергетских каблова;
- уколико не могу да се постигну размаци из претходно наведене две тачке на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз заштитну цев, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m;
- при паралелном вођењу са цевима водовода, канализације, гасовода и топловода најмање растојање мора бити 1m. При укрштању, најмање растојање мора бити 0,5m. Угао укрштања треба да буде 900;
- телекомуникациони каблови који служе искључиво за потребе електродистрибуције могу да се полажу у исти ров са енергетским кабловима, на најмањем размаку који се прорачуном покаже задовољавајући, али не мањем од 0,2m;
- телекомуникациону мрежу градити на основу главних пројеката у складу са важећим законским прописима; и
- базе станице градити по техничким препорукама и стандардима Телеком Србија, непосредни простор око антенског стуба оградити (20-30m²) и спречити блиску изградњу која ће смањити ефикасност функционисања (умањити или спречити сигнал).

Разрада правила за изградњу инфраструктурних система вршиће се урбанистичким плановима где ће се урбанистичким параметрима прецизирати начин вођења сваког појединачног инфраструктурног система.

Правила урбанистичке регулације и парцелације за објекте туризма

Уз путеве, уз зоне заштите споменика природе и културе, у природним и шумским комплексима и сл., дозвољена је изградња нових и реконструкција постојећих комерцијалних, угоститељских, рекреативних објеката, туристичких комплекса и сл..

Намена објеката

Објекти намењени туризму могу бити:

- смештајни: хотели, мотели, кампинг плацеви и сл.;
- комерцијални: продајни објекти за снабдевање корисника туристичких зона и сл.;
- угоститељски: ресторани, кафеи и сл.; и
- рекреативни и спортски: отворени и затворени базени, купалишта, игралишта итд.

Урбанистички показатељи

Дефинисани су урбанистички показатељи (на нивоу парцеле) за објекте намењене туризму у складу са наменама дати су оријентационо тако да се приликом израде урбанистичких планова и пројеката могу кориговати до макс. 20% и макс. једне етаже више:

Врста туристичког објекта	макс. П парцеле/ комплекса (у m ²)	макс. индекс изграђено- сти	макс.ст. заузето- сти (у %)	максимална спратност
СМЕШТАЈНИ				
▪ Објекти уз саобраћајнице	1000	1,2	50	П+1+Пк
▪ Објекти у природним комплексима	2000	1,6	70	П+1+Пк
▪ Објекти у ловишту	1000	0,8	50	П+Пк
▪ Објекти уз заштитну зону споменика културе	1000	0,8	50	П+Пк
КОМЕРЦИЈАЛНИ	500	0,8	50	П+Пк
УГОСТИТЕЉСКИ	1000	0,7	70	П
РЕКРЕАТИВНИ	2000	0,8	80	П

Типологија објеката

Објекти намењени туризму су слободностојећи на појединачним парцелама или групације слободностојећих објеката на једној парцели (комплексу).

Висинска регулација

Максимална спратност објеката дефинисана је према намени туристичког објекта у претходној табели - Урбанистички показатељи.

Правила за слободне и зелене површине на парцели

Објекат намењен туризму треба интегрисати са природним окружењем у коме се налази. Минимални проценат озелењених површина на парцели одређује се сваки појединачан случај у складу са условима заштите и законским прописима за земљиште на коме се објекат гради.

Упоредни показатељи принципа и норматива за планирање и димензионисање комуналних и објеката јавних служби

За изградњу објеката јавних служби, у наредној табели су дати су оријентациони параметри.

Јавне службе		П Парцеле по детету / становнику* (у м ²)	Радијус гравитације (m / становника*)	БПП објекта по детету / ученику* / књизи** (у м ²)	П учioniчког простора по ученику (у м ²)	БПП објекта по становнику / кориснику* (у м ²)	Број ученика / корисника књига* (на 1 запосленог)	Број ученика (по одељењу)	Број седишта / књига* (по становнику)	Број седишта / књига* / лежаја** (по запосленом)	Број седишта / лежаја* / чланова** (на 1000 становниковнику)
Предшколско васпитање		10	600-1000	6,5		6,5					
Образовање	основно	15	1500	6*	2	6	15	25-30			
	средње	30		10*	2		15	25-30			
Социјална заштита	домови за децу	35		15							
	домови за одрасле	30*				20					
	домови за пензионере	45*				20					
Здравствена заштита	домови здравља	0,2*	12000*			0,11					
	здравствене станице и амбуланте	0,005*	3000-5000* 1500*			0,003					
Култура	библиотеке и читаонице			0,001**			1000*		3-4*	10000*	
	биоскопи								0,02	50	
	позоришта								0,01	10	6-10
	културно уметничка друштва					1,35*					20**
	универзална сала					4,6*					10
Физичка култура и спорт		10*				0,25					

До израде и доношења урбанистичких планова и пројеката, изградња комуналних објеката (гробља, депоније, пијаце, сточне пијаце и сл.) вршиће се према следећим оријентационим правилима грађења:

- изградњу нових објеката у свему ускладити са параметрима дефинисаним за одређену намену и тип изградње у непосредном окружењу;
- објекте на грађевинској парцели постављати у складу са положајем суседних објеката, поштовати регулационе и грађевинске линије урбанистичког блока;
- делови објеката у унутрашњости комплекса морају бити на удаљености најмање 2.5m од бочне границе парцеле;
- спратност објеката ускладити са суседним објектима претежних намена у блоку;
- удаљеност објекта од бочне и задње ивице парцеле морају бити најмање $\frac{1}{2}$ висине објекта, а не мање од 5,0m, уз обавезу садње најмање једног дрвореда, према стамбеној парцели;
- удаљеност објекта мора бити најмање $\frac{1}{3}$ висине вишег објекта, а у складу са потребама организовања противпожарног пута;
- уколико на парцели или у оквиру објекта постоје садржаји или опрема који неповољно утичу на околину (буком, издувним гасовима, вибрацијама, прашином и сл.) обавезно обезбедити заштитни зелени појас густо засађеног високог и средњег растиња, најмање ширине 5,0m;
- на грађевинским парцелама уз комуналне објекте могу се градити помоћни објекти и то: гараже, оставе, портирнице и слично, који могу појединачно бити корисне површине до 30,00m², као и настрешице, тремови и слично; и
- помоћни објекти се не обрачунавају у индексе, с тим да под помоћним објектима не може бити више од 10% површине парцеле.

Верски објекти и комплекси припадају категорији садржаја у којима религиозно становништво задовољава своје духовне потребе. У саставу парцеле верског објекта, поред црквеног објекта треба обезбедити простор за изградњу пратећих садржаја са комерцијалним простором и слободним површинама.

- параметре ускладити са специфичним карактеристикама ове намене и у складу са параметрима за зону односно блок у коме су лоцирани; и
- спратност објеката ускладити са суседним објектима претежних намена у блоку.

При планирању **депонија** пожељне су заштитне фолије и израда инфраструктуре одводњавања површинских, подземних и отпадних вода. Депоније планирати у погодним рељефним формама, удолинама и депресијама. Површинске зоне депонија морају бити хидротехнички регулисане, са одвођењем вода у сепаратне реципијенте где се морају пречишћавати биодискловима.

За зелене и сточне пијаце је планирано да буду једним делом отворене, а у другом делу наткривене. Пратеће садржаје и евентуални низ локала предвидети уз приступну саобраћајницу. Препоручују се искључиво приземни објекти и то тако да формирају чврсту регулацију како би се у одређеној фази успоставила трговачко - пешачка зона.

Гробље се може лоцирати на удаљености мин. 500 m од стамбене зоне и мин. 100m од саобраћајнице. Нормативи за одређивање површине планираног гробља износе:

- 2,5 m² према броју становника који гравитирају гробљу;

- величина гробног места 2 m²; и
- однос површина за сахрањивање према површинама осталог садржаја и пејзажне композиције 50:50%.

ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Правила урбанистичке регулације и парцелације за објекте на пољопривредном земљишту

Пољопривредно земљиште обухвата површине намењене пољопривредној производњи и то: оранице, баште, воћњаке, винограде, плантаже, расаднике, стакленике и пластенике, пољозаштитне појасеве, угаре, вишегодишње засаде, ливаде, пашњаке, рибњаке, итд..

На подручју плана предвиђена је изградња објеката компатибилних основној намени за развој интензивне или еколошке пољопривредне производње и то у оквиру пољопривредног земљишта.

Основни принципи

- Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе вршиће се према условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту ("Сл. гласник РС", бр. 62/06, 65/08 и 41/09).
- Пољопривредно земљиште користи се за пољопривредну производњу и не може се користити у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним овим Планом.
- Забрањено је испуштање и одлагање опасних и штетних материја на пољопривредном земљишту и у каналима за одводњавање и наводњавање.
- Забрањено је коришћење биолошки неразградиве фолије на обрадивом пољопривредном земљишту.
- На пољопривредном земљишту дозвољена је изградња само објеката у служби пољопривредне производње.

Намена објеката

У зони пољопривредне производње дозвољена је изградња објеката који не угрожавају подручје водоизворишта и то:

- магацини репроматеријала (семе, вештачка ђубрива, саднице и сл.), објекти за смештај пољопривредне механизације, објекти за производњу воћа и поврћа у затвореном простору (стакленици, пластеници), објекти за производњу гљива, рибњаци, сушаре за воће и поврће, хладњаче, објекти за финалну прераду пољопривредних производа и објекти намењени за интензиван узгој стоке, перади и крзнаша (фарме, кланице и сл.).

Стамбени објекти у функцији пољопривредне производње изван грађевинског подручја, могу да се граде само за властите потребе и у функцији обављања пољопривредне делатности.

Типологија објеката

Објекти намењени пољопривредној производњи су слободностојећи објекти (стамбени и производни) или групације слободностојећих објеката међусобно функционално повезаних (производни).

Правила за формирање комплекса

Величина парцеле (комплекса) на којој је могућа изградња објеката у функцији примарне пољопривредне производње утврђује се зависно од врсте и интензитета производње према следећим условима:

пољопривредни објекти	минимална величина комплекса
– за сточарску производњу	3ha
– за узгој перади и крзнаша	1ha
– за ратарску производњу на поседу	2ha
– за узгој воћа и поврћа на поседу	1ha
– за виноградарство на поседу	0,5ha
– за узгој цвећа на поседу	0,5ha

Изградња објеката у функцији примарне пољопривредне производње дозвољена је на 1/5 површине од укупне површине парцеле, где је максималан степен заузетости земљишта под објектима је 60%, а максимална спратност П+Пк.

Позиционирање објеката и мере заштите од утицаја пољопривреде

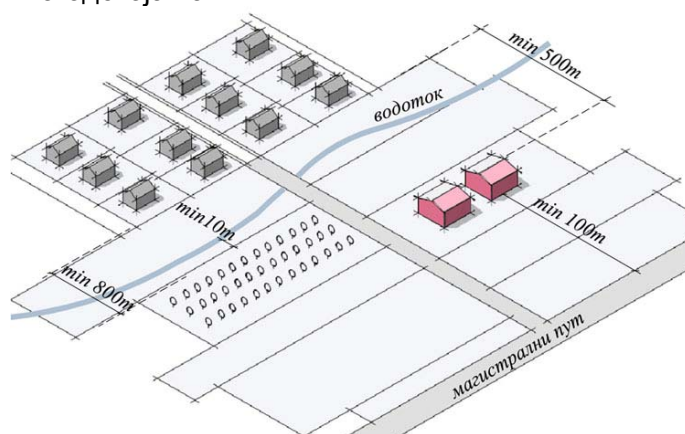
За позиционирање производних објеката који су у функцији пољопривреде примењују се следећа минимална заштитна одстојања:

- од саобраћајнице (државног пута 1. и 2. реда и општинског пута) - 100m; и
- од грађевинског подручја насеља - 500m*.

*(не односи се на стакленике, пластенике и силосе)

Одстојање између стамбених објеката и ораница (воћњака) који се интензивно третирају вештачким ђубривом и пестицидима је минимум 800m.

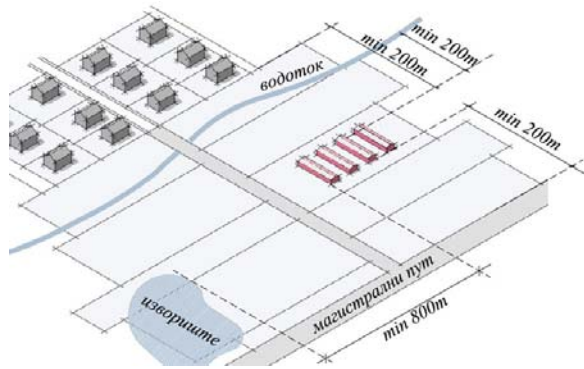
У заштитном појасу између границе пољопривредне парцеле и водотока од 10m није дозвољено коришћење пестицида и вештачких ђубрива.

ПОЉОПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ У ФУНКЦИЈИ РАТАРСТВА

Позиција објеката за узгој сточе (сточне фарме) одређује се у складу са капацитетом објекта и положајем објекта у односу на насеље. Објекти за узгој сточе, перади и крзнаша које имају преко 50 условних грла не могу се градити на заштићеним подручјима природе и на подручју водозащитних зона.

У I зони санитарне заштите изворишта није дозвољено напајање напајање сточе, а у II зони санитарне заштите изворишта забрањена је употреба пестицида, хербицида и инсектицида, употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака, као и узгајање, кретање и испаша сточе.

ПОЉОПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ ЗА
УЗГОЈ СТОКЕ

Минимална заштитна одстојања између границе комплекса сточне фарме и објеката у суседству су:

- од стамбених зграда, државних путева 1. и 2. реда, као и речних токова - 200m; и
- од изворишта водоснабдевања - 800m.

Наведена растојања могу бити и већа ако то покаже процена утицаја на животну средину за фарме са преко 500 условних грла, као и објекти од општег интереса утврђени на основу закона.

Минимални капацитет основне производње уз који може да се одобри изградња објекта примарне дораде или прераде (кланица, хладњача, и сл.) износи 100 условних грла.

Објекти на којима се одржавају сточне пијаче, сајмови и изложбе морају да испуњавају следеће услове:

- да се налазе изван насеља;
- да се не граде на земљишту које је подводно и угрожено од поплава;
- да нису удаљени од крајњих тачака попречног профила приступног пута;
- да нису за последњих 20 година служили за сточна гробља и јавно ђубриште;
- изложбене просторије могу изузетно да се налазе и у самом насељу;
- да има само један улаз довољно простран и са изграђеним вратима; и
- да има посебно издвојен простор за животиње за које се приликом контроле утврдило да су заражене или су сумњиве на заразу.

Величина простора зависи од обима и врсте промета животиња водећи рачуна да просечна одређена површина се мора повећати за 15% површине на име путева и изградњу манипулативних и санитарних обеката:

- по грлу крупних животиња - 2m²;
- по телету - 1,2m²;
- по овци, односно свињи преко 50kg - 1m²; и
- по јагњету и прасету - 0,5m².

ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шуме и шумска подручја

На подручју шумског земљишта није дозвољена промена састава шумских састојина и њихова експлоатација.

За формирање ветрозаштитних појасева у коридорима саобраћајница и пољозаштитних појасева на пољопривредном земљишту, препоручује се минимална ширина од 10m на угроженим локалитетима.

За формирање заштитних шумских појасева на контакту:

- изграђених стамбених зона и планираних привредних зона;
- зона планираних за стамбену изградњу и планираних привредних зона; и
- канала и планираних привредних зона

одређује се минимална ширина од 10m и то увек у оквиру привредних зона.

Објекти који могу да се граде су:

- објекти за туристичко-рекреативне сврхе;
- пратећи објекти (шанк-барови, настрешнице, одморишта, просторије за опрему и сл.); и
- партерно уређење (одморишта, стазе и сл.).

У шумама могу да се граде објекти у складу са плановима газдовања шумама и посебним прописом којим се уређује област дивљачи и ловства. У шуми и на удаљености мањој од 200 m од руба шуме не могу се градити ћумуране, кречане, циглане и други објекти са отвореном ватром.

Објекти не смеју да се граде од бетона, већ је обавезна употреба природних материјала (дрво, камен, шиндра) и традиционалних форми.

Пратећи објекти (шанк-барови, одморишта, просторије за опрему и сл.) могу бити површине до 40m², максималне спратности П+Пк.

Највеће дозвољене висине настрешница су 7m.

Објекти за туристичко-рекреативне сврхе могу бити максималне површине 400m², максималне спратности П+1+Пк.

Лов и ловна подручја

Правила коришћења, уређења и заштите ловишта подразумевају:

- санитарни лов у циљу очувања оптималне бројности животиња и спречавања заразних болести;
- забрану свих делатности које мењају услове станишта;
- заштиту ретких и проређених врста дивљачи;
- гајење главних гајених врста дивљачи (јелен обичан, срна, дивља свиња и фазан) и споредних врста дивљачи на "природан" начин за отворена ловишта, до постизања економског капацитета;
- заштиту дивљачи од болести, предатора, криволова и елементраних непогода (поплава); и
- уређивање ловишта изградњом ловно-техничких објеката, ловних објеката, одржавање просека, ловних путева и комуникација у ловишту.

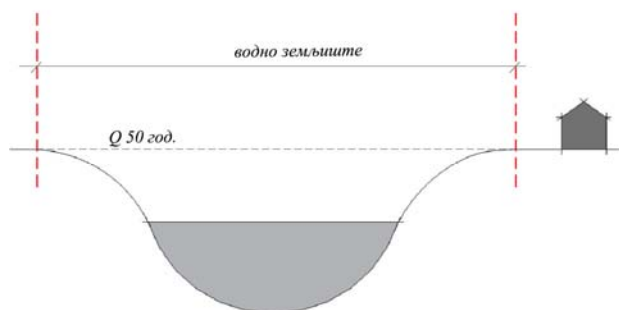
У ловиштима предвидети и:

- изградњу ловно-техничких објеката у зависности од бројног стања дивљачи, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта;
- ограђивање делова ловишта ради интензивног гајења и заштите и лова дивљачи;
- изградњу ловно - производних објеката; и

- подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи.
- Риболов и риболовно подручје
- Уређивање подручја риболова подразумева:
- организовање чуварске службе;
- уређење риболовних места; и
- уређење приступа реци.

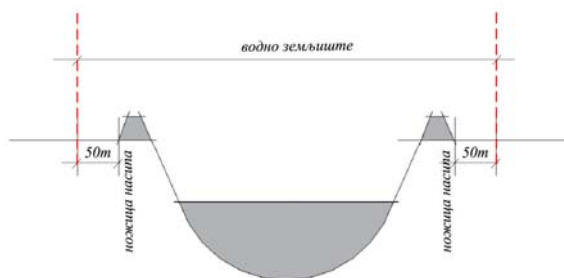
ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Водно земљиште је оно земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, биолошки и геоморфолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Обала представља појас земљишта који се протеже непосредно уз корито. Подручје заштићено од поплава је појас земљишта ширине 50m рачунајући од унутрашње ножице насипа. Саставни део насипа за одбрану од поплаве чине заштитни појас са шумом и заштитним зеленилом у инундационом подручју у ширини од 50m поред насипа.

ПРИМЕР 1 – КАДА НЕМА НАСИПА

Q50год – према посебном прорачуну нивоа 50 - годишње воде

ПРИМЕР 2 – КАДА ИМА НАСИПА

У складу са Законом о водама („Сл.гласник РС“, бр.30/10), земљиште и водене површине у подручју шире и уже зоне заштите изворишта водоснабдевања, заштићени су од намерног или случајног загађивања. Обавезно је уређење и одржавање уже зоне заштите изворишта, које обухвата редовну контролу наменског коришћења земљишта.

На подручју шире зоне заштите водоизворишта успоставља се режим селективног санитарног надзора и заштите од загађивања животне средине те на тим просторима није дозвољена интензивна употреба пестицида, хербицида и вештачких ђубрива на земљишту које се користи у пољопривредне сврхе.

На водном земљишту је:

- забрањена изградња индустријских и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште или угрозити безбедност водопривредне инфраструктуре;
- дозвољена изградња објеката компатибилних водном земљишту под условом да се у пројектовању и извођењу обезбеди каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са стандардима прописаним законом;
- дозвољена изградња објеката за рекреацију и туризам под условима заштите животне средине у складу са законом; и
- неопходно да сви постојећи објекти обезбеде каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са законом.

Правила за изградњу објеката на обали

Објекти који могу да се граде су:

- објекти за туристичко-рекреативне сврхе;
- пратећи објекти (шанк-барови, просторије за пресвлачење и сл.);
- дрвене сојенице и настрешнице;
- партерно уређење (спортски терени, опрема, мобилијар, плаже и сл.);
- рибњаци;
- мини акумулације; и
- системи за пречишћавање вода.

Пратећи објекти (шанк-барови, одморишта, просторије за опрему и сл.) могу бити површине до 40 m², максималне спратности П+Пк.

Објекти за туристичко-рекреативне сврхе, комерцијални и угоститељски могу бити максималне површине 400 m², максималне спратности П+1+Пк.

Правила за постављање објеката на води

Водене површине и делови приобалног појаса Јужне, Западне и Велике Мораве намењени су за различите туристичке, рекреативне и друге активности. Могу се планирати следећи типови објеката: пристани, ресторани на води, спортски клубови на води, рекреативни сплавови кућице, сојенице, остали објекти (докови, хангари за чамце, купатила) и сл.

Објекти на води се лоцирају на воденом појасу где се не изливају индустријске или неке друге отпадне, течне и чврсте материје и морају имати решено одлагање отпадних чврстих и течних материја, у складу са санитарним прописима и прописима о заштити животне средине.

Општа правила за постављање објеката на води

Намена и типови објеката

Пристан је пловни објекат који служи за пристајање и ограничено задржавање чамаца и бродова за превоз путника.

Пристани морају имати:

- обележено подручје, улаз, излаз и прилаз обали;
- адекватно осигурану обалу за безбедно маневрисање пловилима;
- дубину воденог простора која не може бити мања од прописне дубине пловног пута на којем се пристаниште налази; и
- опрему за пристајање и везивање пловних објеката, степениште (или приступни мост);
- обално осветљење.

Ресторан на води има првенствено угоститељску намену у оквиру које се могу појавити и разни културни садржаји, простори за изложбе и сл..

Спортски клубови на води су објекти који имају намену окупљања спортиста и рекреативаца који се баве спортовима на води. У оквиру објекта спортског клуба могу се обављати и делатности из области угоститељства, културе и туризма као допунске делатности мањег обима.

Рекреативни сплавови кућице су пловни објекти са малим газом који нису предвиђени за често премештање и служе за рекреациони боравак.

Сојенице су дрвени објекти уз обалу или изнад воде, рекреативне намене, подигнути на стубове ради заштите од поплава.

Приступ објектима на води

Колски приступ локацијама за постављање пловних објеката мора бити минималне ширине 4,5m.

Снабдевање робом и материјалом као и одвожење амбалаже и осталих чврстих отпадака, врши се са јавних саобраћајница и колско-пешачких стаза.

До саме локације треба обезбедити пешачку стазу. Пловни објекат треба да буде привезан са обалом покретним мостом односно приступном стазом. Ширина приступне стазе која повезује пловни објекат са обалом је минимално 1,5m.

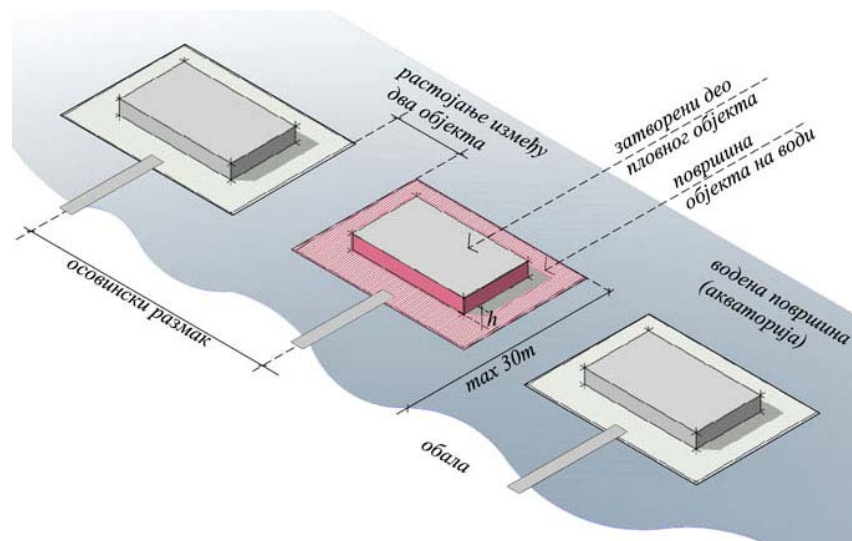
Позиционирање и димензионисање објеката на води

Приликом позиционирања пловних објеката поштовати правила о заштитним удаљењима објекта:

- од подводних инсталација 50m; и
- од плаже 100m;.

Величина пловних објеката се дефинише као максимална површина коју пловни објекат заузима на води и максимална површина затвореног дела пловног објекта, као и максимална висина изнад површине акваторије, односно максимални број затворених етажа изнад платоа понтона.

Положај пловних објеката се дефинише осовинским растојањем и растојањем између два суседна објекта. Положај и величина су дефинисани за сваки тип објекта посебно.

ПЛОВНИ ОБЈЕКТИ – ЕЛЕМЕНТИ ЗА ДИМЕНЗИОНИСАЊЕ

ТИП ОБЈЕКТА НА ВОДИ	дужина обале са зоном сидрења	макс.П објекта на води	макс.П затвор. дела обј.	макс. висина објекта изнад акваторије	мин. међус. и растојање од других објеката
пристани	-	50m ²	-	-	20m
ресторани на води	30m	450m ²	250m ²	1 затворена етажа / 6.0m 1 етажа испод понтона за помоћне просторије	15m (осовински размак 45 m)
спортски клубови	30m	450m ²	250m ²	1 затворена етажа / 6.0m 1 етажа испод понтона за помоћне просторије	30m (осовински размак 45 m)
рекреативни сплавови кућице	15m	80m ² (са отвореним терасама)	40m ²	1 затворена етажа / 4.5m 1 етажа испод понтона за помоћне просторије	15m (осовински размак 30m)
сојенице	-	-	20m ²	1 затворена етажа / 4.5m	10m

Обликовање објеката на води

Архитектура и естетика објеката на води условљена је уређењем приобалне зоне. Они треба да буду обликовани тако да не угрожавају визуелно сагледавање воденог простора.

Обликовање објекта на води извести тако да се позицијом, габаритима, материјалима, изгледом и начином коришћења он уклопи у околни простор и намену, тј. да не угрози или наруши природне вредности и пејзажне одлике простора.

Сви објекти треба да буду равних линија, без примене материјала уобичајених у стамбеној изградњи (опека, цреп, класична столарија). Пловни објекти морају бити усклађени по типу (бродови или сплавови) или по обради (боја, материјал ...).

Услови за прикључење објеката на води на инфраструктурну мрежу

- водовод - сваки пловни објекат мора имати прикључак на водоводну мрежу
- канализација - није дозвољено директно упуштање отпадних вода у водоток. Пловни објекат мора да поседује непропусни танк који испуњава важеће санитарно-техничке услове. Рекреативни сплавови кућице за санитарно употребљене воде користе монтажне санитарне чворове са саморазградњом.
- електроенергетска мрежа - планиране пловне објекте напајати са постојеће и планиране дистрибутивне мреже 10kV. Напајање вршити из планираних кабловских прикључних ормана смештених на неплавном делу обале. Манипулативни простор пловних објеката у приобалном појасу опремити инсталацијама јавног осветљења. Напајање јавног осветљења ће се вршити из постојеће електричне мреже јавног осветљења. Мрежу 1kV јавног осветљења извести подземно, у рову потребних димензија. Прикључак на електро мрежу извести у складу са условима "Електродистрибуције".
- евакуација отпада - за одлагање смећа потребно је обезбедити потребан број контејнера.
- заштита животне средине - пловни објекат се не може поставити уколико локација претходно није опремљена инсталацијама водовода, електричне енергије и инсталацијама јавног осветљења.

Извод из Извештаја о стратешкој процени утицаја планских решења на животну средину

Резимирајући утицаје плана на животну средину и елементе одрживог развоја може се констатовати да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор. Негативни утицаји које је могуће очекивати реализацијом планских решења (изградња објеката у привредно-радним зонама на пољопривредном земљишту, изградња западноморавског аутопута и коридора пруге за велике брзине) потребно је детаљно размотрити израдом Процена утицаја на животну средину појединачних пројеката. Да би се овакви утицаји свели у оквиру који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја на животну средину.

У варијанти да се просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати само негативни ефекти код готово сваког сектора и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја. У варијанти да се просторни план имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, који отклањају већину негативних тенденција у развоју посматране територије ако се план не би имплементирао.

Извештај о стратешкој процени утицаја који се радио за ниво ППО не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у оквиру Стратешких процене утицаја на нижим хијерархијским нивоима и у оквиру Процена утицаја појединачних објеката и пројеката на животну средину.

Анализирајући Просторни план у целини, као и појединачна планска решења, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација плана не производи могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска решења. У случајевима где је процењено да може доћи до потенцијално негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите прописане овим Извештајем.

Завршне одредбе

Правила изградње служе за:

- регулисање грађења у грађевинском подручју за које није планирана израда урбанистичког плана и на основу којих ће се издавати Локацијске и Грађевинске дозволе;
- регулисање грађења на пољопривредном, шумском, водном, као и земљишту у оквиру заштићених коридора;
- оријентацију код израде урбанистичких планова првенствено за насеља и подручја која су приоритет Просторног плана; и
- регулисање грађења у грађевинском подручју за које је планирана израда урбанистичког плана до доношења истих.

Све намене осталог грађевинског земљишта су доминантне намене у зони док се поједине парцеле могу наменити компатибилним наменама.

Компатибилне намене су: становање, делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, комунални и саобраћајни објекти у функцији

становања, пословања или снабдевања горивом, здравство, дечја заштита, образовање, култура и верски објекти.

За објекте изграђене, односно реконструисане или дограђене без грађевинске дозволе не може се накнадно издати грађевинска дозвола ако је објекат изграђен, односно реконструисан:

- на земљишту неповољном за грађење,
- од материјала који не обезбеђују трајност објекта,
- на површинама јавне намене,
- у зони заштите природног или културног добра,
- са наменом која је у супротности са претежном наменом у тој зони,
- на удаљености од суседног објекта која је мања од удаљености прописане одредбама Правилника о општим условима о парцелацији,
- тако да је висина објекта већа од висине прописане одредбама Правилника о општим условима о парцелацији.

Објекат може добити Локацијску и Грађевинску дозволу на површинама друге претежне намене, под условима прописаним законом и овим Планом.

За помоћне објекте се у складу са чланом 145. Закона о планирању и изградњи издаје решење уз обавезно прибављену информацију о локацији у складу са чланом 53. став 2. Закона о планирању и изградњи.

Саставни део правила грађења и уређења су шеме насељених места и границе грађевинских подручја приказане на Рефералним картама бр.1 и бр.2. Садржаји који нису наведени у оквиру шема насељених места могуће је градити уколико су компатибилни основној намени простора, задовољавају Планом прописане параметре и не угрожавају стање животне средине.

Сви донети урбанистички планови важе до доношења нових у складу са Законом о планирању и изградњи.

Даном објављивања Просторног плана у службеном гласилу, престају да важе све до тада донешене Одлуке о формирању грађевинских подручја насеља.

5. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

5.1. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И МЕРЕ ЗА РАВНОМЕРНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ РАЗВОЈ

Листом приоритетних планских решења активности (до 2014.год.) утврђује се оквирни редослед у имплементацији, и то првенствено оних која се финансирају из општинског и републичког буџета.

у области заштите и коришћења природних ресурса:

- рекултивација оштећених земљишних површина услед експлоатације песка и шљунка у алувијумун Велике Мораве;
- успостављање контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља;
- заштита пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода, као и од процеса ерозије;
- заштита замочварених и сатинских земљишта од изградње инфраструктурних коридора;
- заштита шумског земљишта од непланске сече и девастације;
- стимулисање укрупњавања земљишних поседа у циљу стварања услова за изградњу робних газдинстава и спречавање даљег уситњавања парцела;
- попис и санитарна анализа локалних изворишта са аспекта коришћења за водоснабдевање; и
- израда плана заштите од поплава.

у области развоја јавних служби:

- реконструкција већине здравствених објеката у сеоским насељима, као и изградња здравствених пунктова у насељима без основне здравствене заштите;
- реконструкција сеоских основних школа;
- доградња или реконструкција већ постојећих спортских сала у оквиру школских комплекса; и
- проширење постојећих капацитета објеката за средњешколско образовање, као и реконструкција постојећих и изградња нових основних школа.

у области развоја привредних делатности

- повећање тржишне конкурентности пољопривредне производње, мерама усмереним на укрупњавање и модернизацију пољопривредних газдинстава, унапређење људског потенцијала и других ресурсних, структурних, социоекономских и техничко-технолошких услова развоја аграрног сектора и система органске производње;
- пошумљавање у оквиру постојећих шумских комплекса (посебно у јужном делу Општине) и проширење шуме новим засадима;
- инфраструктурно унапређење постојећих привредно-радних зона и стварање институционалних и инфраструктурних услова за формирање нових, као и организационо и структурно унапређење производње и других активности увођењем савремених технологија;
- реактивирање постојећих комплекса/локалитета привређивања до постизања високог степена искоришћености простора; и

- изградња објеката у функцији развоја транзитног туризма, уз даљу промоцију потенцијала културно-манifestационог, сеоског, спортско-рекреативног и излетничког туризма.

у области саобраћаја:

- израда планске и техничке документације за деоницу аутопута Е-761 од Појата до Прељине;
- рехабилитација државних путева, пре свих ДП II реда бр. 214, у циљу отклањања недостатака у погледу геометрије коловоза, стања коловозне конструкције и саобраћајне сигнализације;
- реконструкција, рехабилитација и изградња деоница општинских путева ОП-3, ОП-5 и ОП-1.1, у укупној дужини од 15,77 km;
- реконструкција постојеће пруге Е-85 и железничке станице Ћићевац у циљу постизања брзина по споразуму АСГ и СЕЕСР;
- изградња другог колосека пруге од Сталаћа до Ђуниса у дужини од 17 km и обезбеђење слободног профила UIC-C, који би омогућавао интермодални транспорт робе железницом који се планира на коридору X;
- израда планско - техничке документације и реализација бицикличких стаза, са приоритетом изградње стазе према ушћу река Јужне и Западне Мораве у дужини од 5,0 km; и
- израда планске документације и обезбеђивање земљишта за складишно – дистрибутиван центар.

у области инфраструктурних система:

- изградња секундарних мрежа које ће се интегрисати на регионални водовод у насељима Ћићевац град, Ћићевац, Лучина и Сталаћ, а перспективно и остала долинска насеља;
- обезбеђивање водоснабдевања изградњом регионалног система „Ђелије“ деонице Маскаре – Град Сталаћ и деонице Град Сталаћ – Ћићевац;
- реконструкција и проширење месних водоводних мрежа у Ћићевцу, Лучини, Сталаћу, Град Сталаћу и Мрзеници;
- изградња централног ППОВ у приобаљу Велике Мораве;
- израда пројектне документације канализационе мреже за сва насеља Општине;
- ревитализацију запуштених мањих водотокова и канала, као и њихово уређивање за одвођење атмосферских вода;
- реконструкција, модернизација и развијање преносне и дистрибутивне електро мреже и ТС, као и јавног осветљења. Сукцесивно повећавање инсталисане снаге у постојећим ТС 10/0,4 kV;
- извршити гасификацију општинског центра, чиме се стварају услови за повезивање градске топлане на систем и смањивање њеног негативног утицаја на околину
- развијање и покривање територије Општине мобилном телефонијом, изградњом две нове базне станице у Браљини и Граду Сталаћу;
- развијање и ширење савремених телекомуникационих система и услуга, изградњом оптичких каблова Појате - Крушевац;
- потпуна санација и рекултивација постојеће нехигијенске депоније, у сарадњи са општином Варварин; и
- проширење постојећих гробља у пет насеља: Ћићевац, Појате, Град Сталаћ, Сталаћ и Браљина.

у области заштите животне средине, природних и културних добара:

- побољшање квалитета вода речних токова Јужне, Западне и Велике Мораве;
- санација и рекултивација нехигијенског сметлишта у алувијуму Велике Мораве;
- успостављање организованог система управљања отпадом;
- опремање подручја плана канализационом инфраструктуром са сепарационим системом одвођења кишних и отпадних вода;
- проглашење заштите Мојсињских планина као природног добра;
- истраживање и заштита влажних станишта (IBA, RAMSAR итд.);
- успостављање заштићених околних непокретних културних добара;
- рекултивација свих површина на којима се бесправно врши експлоатација минералних сировина;
- успостављање мониторинг система основних елемената животне средине;
- спровођење прописаних услова, смерница и мера заштите природних и непокретних културних добара;
- утврђивање евидентираних културних добара за непокретна културна добра; и
- укључивање непокретних културних добара у туристичку понуду Општине.

Мере за равномерни територијални развој

Основно планско опредељење је постизање већег степена функционалне интегрисаности подручја Просторног плана. Битним се сматра обезбеђење услова за знатно већу саобраћајну, инфраструктурну и економску интеграцију у односу на окружење, у првом реду са суседним функционалним подручјима, чему посебно погодују саобраћајно-географски положај и планирани развој привредно-радних зона и инфраструктурних система.

Упоришта равномернијег развоја су: (а) подизање нивоа квалитета живота кроз модернизацију и изградњу комуналне и саобраћајне инфраструктуре, као и објеката јавних служби; (б) подстицајне мере од стране државних и других фондова за развој локалних заједница; и (в) изградња нових привредних објеката у оквиру планираних радних зона, туристичких капацитета и мреже објеката компатибилних пољопривредном земљишту.

Активности развоја сеоских насеља усмеравати ка постепеној и одрживој економској, социјалној и физичкој обнови. Основне мере које ће се спроводити су:

- подједнако третирање сеоских насеља када је у питању квалитет живота становништва - све услужне садржаје „приближити“ сеоском становништву побољшањем локалних саобраћајних веза и инфраструктурним опремањем;
- унапређивање квалитета живљења на селу - комбиновани развој пољопривреде и других привредних, услужних и посредничких делатности (мали и средњи производни погони, етно-туризам, домаћа радиност, занатство, трговина, сервисне услуге);
- повољнији услови садржани у одговарајућој пореској и стимулативној политици;
- развој неаграрних и других активности везаних за ангажовање сеоског становништва (укључивање становништва у развој услужних делатности, едукација пољопривредног становништва, обнављање етно-заната, стимулисање приватне иницијативе у сектору јавних служби, подстицање посебних програма у култури, спорту и рекреацији, у циљу даљег развоја духовне и материјалне вредности села);

- чување природних вредности уз сталну бригу о заштити животне средине, као и неговање вредности културе и обичаја;
- организовање културних манифестација; и
- просторно-системска интеграција насеља.

5.2. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

1. Локална самоуправа;
2. Јавна комунална предузећа;
3. Ресорна Министарства;
4. Републичка Јавна предузећа, нарочито:
 - „Србијаводе“;
 - „Путеви Србије“;
 - „Железнице Србије“;
 - „Србија шуме“;
 - „Завод за заштиту природе Србије“
 - „Електро mreжа Србије“;
 - „Србијагас“;
 - „ПТТ саобраћаја Србија“;
 - „Телеком Србија“;
5. Оператери мобилне телефоније и кабловских система;
6. Месне заједнице;
7. Локално становништво;
8. Породична пољопривредна газдинства;
9. Правна лица и пословни субјекти;
10. Привредна комора Србије;
11. Регионална привредна комора Крушевац;
12. Агенција за страна улагања и промоцију извоза (SIEPA);
13. Агенција за развој малих и средњих предузећа; и
14. Невладине организације.

5.3. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

Нормативно-правне мере:

- одлуке у надлежности локалне самоуправе;
- дефинисање јавног интереса и питања експропријације; и
- примена важећих прописа и стандарда, као и препорука и правилника.

Планско-програмске мере:

- секторски годишњи програми Јавних и осталих предузећа;
- израда потребне планске и пројектне документације;
- реализација завршених пројеката; и
- иницијативе Месних заједница.

Финансијско-економске мере:

- стимулационе мере, пре свега фискална и кредитна политика;
- субвенције;
- партиципација Општина из окружења приликом реализације регионалних пројеката;
- успостављање система реалних економских цена;
- партиципација буџетских фондова Републике Србије;
- штедња;

- коришћење средстава из структурних фондова ЕУ за реструктурирање привреде и изградњу капиталних објеката; и
- примена принципа "загађивач плаћа" по коме су сви садашњи и будући загађивачи дужни да надокнаде штету насталу загађивањем.

Организационе мере:

- перманентна едукација становништва и стална обука предузетника у погледу могућности развоја пословања;
- унапређење организације надлежних општинских служби;
- промоција конкуретних предности развоја МСП и маркетинг локација;
- едукација предузетника, стручно оспособљавање и реализација програма самозапошљавања;
- развој туристичко-информативног центра као вид подршке развоју туризма;
- информисање јавности о квалитету вода, земљишта, ваздуха, буци и њеном штетном дејству у животној средини; и
- медијска промоција и маркетиншке активности.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ЋИЋЕВАЦ
Бр. 350-53/08-03 од 24.3.2011. године

ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИКА
Синиша Станојевић